

แนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน

นางสาวอรวิภา มงคลดาว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

GUIDELINES FOR ENHANCING LEARNING CURIOSITY OF
NON-FORMAL STUDENTS USING DAILY LIFE CONTEXT.

Miss Ornwipa Mongkondaw

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Non-Formal Education

Department of Lifelong Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนัักศึกษานอก ระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน
โดย	นางสาวอรวิภา มงคลดาว
สาขาวิชา	การศึกษานอกระบบโรงเรียน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีรฉัตร สุปัญญา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีรฉัตร สุปัญญา)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร. มิ่งขวัญ คงเจริญ)

5583495527 : MAJOR NON-FORMAL EDUCATION

KEYWORDS: CURIOSITY/NON-FORMAL EDUCATION/DAILY-LIFE CONTEXT LEARNING

ORNWIPA MONGKONDAW: GUIDELINES FOR ENHANCING LEARNING CURIOSITY OF NON-FORMAL STUDENTS USING DAILY LIFE CONTEXT.. ADVISOR: ASST. PROF. DR. WEERACHAT SOOPUNYO, 196 pp.

The objectives of this survey research were to: 1) study the levels of learning curiosity among students, instructors and administrators based on their perceptions, and 2) propose guidelines for enhancing learning curiosity of non-formal students using daily-life context. Research sample were 400 students; 40 instructors; and 20 administrators from district centers of the non-formal and informal education. Instruments for data collection consisted of questionnaires, interview schedules, and focus group discussion. Statistics used for quantitative data analysis included means and standard deviations; qualitative data were analyzed by means of the content analysis. Research findings were as follows. 1.The levels of learning curiosity among non-formal students based on their perception were high in all aspects. An area that gained the highest mean was that of academic ($\bar{X}=4.05$, S.D.= 0.60), followed by family ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.58), occupation ($\bar{X}=4.03$, S.D.= 0.58) and society ($\bar{X}=4.01$, S.D.=0.58), respectively. Both instructors and administrators agreed that learning curiosity among non-formal students was at a moderate level with mainly in an academic area. 2.Guidelines for enhancing learning curiosity of non-formal students using daily-life context consisted of the 'KITPEN' principle; the simplification method; activities related to family, professions, occupations and the society of students; and instructors' and administrators' roles in promoting and organizing teaching that links to students' living situations which was seen to be applicable to their daily life. In addition, encouraging students to be confident in expressing themselves in various areas was to be emphasized.

Department: Lifelong Education Student's Signature

Field of Study: Non-Formal Education Advisor's Signature

Academic Year: 2015

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้รับการสนับสนุนทุนจาก "ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาให้ทุนไปนำเสนอผลงานทางวิชาการระดับนานาชาติ ที่สาธารณรัฐเฮลเลนิก

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือ และเมตตาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระชัย สุปัญญา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ช่วยชี้แนะและขัดเกลา

พร้อมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา ประธานในการสอบ และ ดร.มิ่งขวัญ คงเจริญ กรรมการสอบทำให้ข้าพเจ้าได้พัฒนางานได้อย่างละเอียด ด้วยความปรารถนาดี นอกจากนี้ผู้วิจัยยังต้องขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.ปาน กิมปี และคณาจารย์ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์เสมอมา และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชิตชงค์ ส. นันทนาเนตร ดร.ชนินทร สุขเจริญ ดร.ภัทรพล มหาจันทร์ และ นายวัชรินทร์ จำปี ที่อนุเคราะห์และสละเวลาตรวจเครื่องมือ ขอขอบพระคุณนายเพชรตะบอง ไพรศุณย์ นางพรทิพย์พา คาวิวงศ์ ว่าที่พันตรีสุรพล ประเสริฐสุข นาง เกสร สดชื่น นางสาวทรงศรี วิระรังษิยากรณ์ และนายวิฑูร หาทอง ที่อนุเคราะห์เวลาให้เข้าสัมภาษณ์ ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ ดร.ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล ดร.ปิยะ ศักดิ์เจริญ ดร.พีรเทพ รุ่งคุณากร ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ คุณอังคณา วสุรวงศ์ คุณยุวณิษฐ์ ประสมค์สุข คุณสุณี มณีวรรณ และคุณลือชา แจ่มนิยม ที่สละเวลาเข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย รวมถึงนายชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย ที่คอยช่วยเหลือดูแลน้องเป็นอย่างดี และนายธนพัฒน์ ดำรงค์ศรีสกุลที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือข้าพเจ้าอย่างสม่ำเสมอ ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ทุกท่านที่ให้กำลังใจ และเชื่อมั่นในความสามารถของศิษย์มาโดยตลอด สุดท้ายนี้ข้าพเจ้ากราบขอบพระคุณคุณแม่ซึ่งเป็นบุคคลที่ยิ่งใหญ่ หาอะไรเทียบมิได้ ที่ซึ่งให้ข้าพเจ้ามากกว่าชีวิต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญรูปภาพ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย	3
วัตถุประสงค์.....	3
คำจำกัดความในการวิจัย	4
ขอบเขตการทำวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ตอนที่ 1 แนวคิดการศึกษานอกระบบ	9
1.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบ.....	9
1.2 หลักการศึกษานอกระบบ	10
1.3 ความสำคัญของการศึกษานอกระบบ	13
1.4 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ.....	14
1.5 ประเภทของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ	16
1.6 นักศึกษานอกระบบ.....	21
1.7 หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	23

1.8 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยพุทธศักราช 2551.....	31
1.9 หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	33
1.10 ลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	36
ตอนที่ 2 แนวคิดการศึกษาตามอัธยาศัย.....	38
2.2 ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย	39
2.3 ประเภทของการศึกษาตามอัธยาศัย	40
ตอนที่ 3 ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน (LEARNING CURIOSITY)	40
3.1 ความหมายของความใฝ่รู้ใฝ่เรียน.....	41
3.2 ความสำคัญของความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	42
3.3 พฤติกรรมบ่งชี้ของการเป็นผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	44
3.4 กิจกรรมส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน.....	60
ตอนที่ 4 บริบทการดำรงชีวิตประจำวัน.....	61
4.1 หลักการ	62
4.2 วิธีการ.....	62
4.3 กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน	63
4.4 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน.....	64
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	65
5.1 งานวิจัยในประเทศ.....	65
5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ.....	68
ตอนที่ 6 กรอบแนวคิดการวิจัย	70
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	71
3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	73

3.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	75
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	77
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	79
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	81
4.1 ผลการวิเคราะห์ระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษานอกกระบบ ผู้สอนนักศึกษานอกกระบบ และผู้บริหาร	81
4.2 ร่างแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวันเป็นฐาน	93
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	127
สรุปผลการวิจัย	127
อภิปรายผล	131
ข้อเสนอแนะ	137
รายการอ้างอิง	139
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	196

สารบัญญรูปภาพ

รูปภาพที่ 1 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบ ระดับมัธยมต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มา สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์กรมหาชน) (2558).....	2
รูปภาพที่ 2 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	25

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ลักษณะบ่งชี้ของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนสู่พฤติกรรมบ่งชี้ของการเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	48
ตารางที่ 2	แสดงพฤติกรรมบ่งชี้ของการเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	57
ตารางที่ 3	ตารางกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย	72
ตารางที่ 4	สรุปขั้นตอนการเก็บข้อมูลการวิจัยและตารางวิเคราะห์ข้อมูล	80
ตารางที่ 5	ผลการวิเคราะห์ภาพรวมของสภาพระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ.....	81
ตารางที่ 6	ผลการวิเคราะห์สภาพระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ด้านครอบครัว	82
ตารางที่ 7	ผลการวิเคราะห์สภาพระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ด้านวิชาการ	84
ตารางที่ 8	ผลการวิเคราะห์สภาพระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ด้านอาชีพ.....	85
ตารางที่ 9	ผลการวิเคราะห์สภาพระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ด้าน สังคม	86
ตารางที่ 10	ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักศึกษานอกระบบที่อยากให้ผู้สอนนักศึกษา นอกระบบส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	88
ตารางที่ 11	การแสดงผลพฤติกรรมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ ตามการรับรู้ของ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหาร	91
ตารางที่ 12	ระดับการแสดงผลพฤติกรรมส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาตามการรับรู้ของ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหาร	92
ตารางที่ 13	ตารางการแสดงผลพฤติกรรมส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาตามการรับรู้ของ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหาร	92
ตารางที่ 14	ความถี่ของพฤติกรรมที่นักศึกษานอกระบบแสดงออกถึงความใฝ่รู้ใฝ่เรียนจากการ รับรู้ของ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบและผู้บริหาร	93

ตารางที่ 15 ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ ตามการ
 รับรู้ของผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
 อรรถศาสตร์..... 94

ตารางที่ 16 แนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบท
 ชีวิตประจำวัน..... 110

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

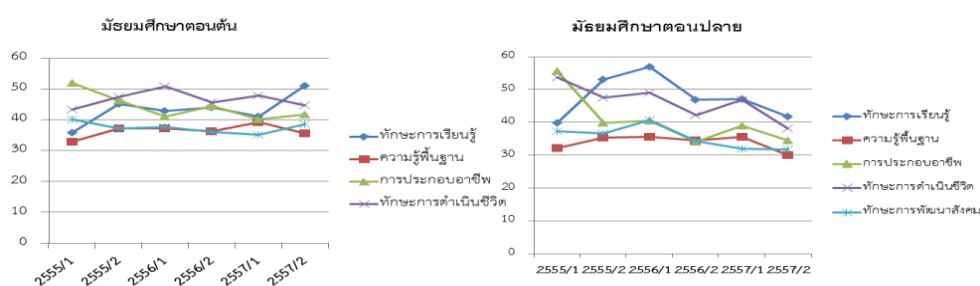
การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศให้สามารถพัฒนาก้าวหน้าอย่างมั่นคง ยั่งยืนจำเป็นจะต้องพัฒนาทุนมนุษย์ ให้มีศักยภาพ โดยการให้ความรู้ เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้กับคนในสังคมไทย โดยเฉพาะการสร้างฐานความรู้ทางปัญญา การให้ความรู้และการศึกษาเพื่อเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ให้บุคคลเกิดการเรียนรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง และสามารถปรับใช้กับวิถีชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้กับคนและสังคมไทย ให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555-2559)

การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยการให้ความรู้และการให้โอกาสในการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลเพื่อให้สามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะ และเลือกรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและพัฒนาหน้าที่การงานของตน ตลอดจน สร้างสรรค์สังคมสู่การเป็นสังคมฐานความรู้ได้ การศึกษานอกระบบเป็นอีกทางเลือกให้ประชาชนได้เข้าถึงโอกาสทางการศึกษา สามารถสำเร็จการศึกษาเพื่อเพิ่มและแก้ไขปัญหาในการขาดโอกาสทางการศึกษา การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น มีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายเอื้อต่อสภาพของการดำเนินชีวิต และให้อิสระแก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่ โดยมีความเชื่อมั่นว่า การแสวงหาความรู้และใฝ่รู้ใฝ่เรียนจะช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเอง อาชีพ และเป็นทางเลือกให้ประชาชนได้เพิ่มพูนความรู้ การเข้าถึงการศึกษานอกระบบนั้น ผู้เรียนต้องมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้วยตนเอง เพราะผู้เรียนที่เป็นนักศึกษานอกระบบส่วนใหญ่เป็นผู้ที่พลาด ขาด ด้อยโอกาสทางการศึกษา และยังเป็นผู้ที่ทำงานประจำมีหน้าที่ความรับผิดชอบอื่น ซึ่งอาจกระทบต่อการเรียนรู้ได้ ถ้าไม่มีการวางแผนการเรียนรู้ที่ดี และใฝ่เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2551a)

ในปัจจุบันข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยพบว่าประเทศไทยมีประชากร ในช่วงอายุ 13-80 ปี ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาเป็นจำนวนถึง 22.6 ล้านคน นับเป็นร้อยละ 35 จากจำนวนประชากรทั้งประเทศ (ทีมการศึกษา, 17 มิ.ย. 2557) ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาความยากจน สาเหตุส่วนหนึ่งของปัญหาความยากจนนี้มาจากการขาดความรู้ที่ไม่เพียงพอในการประกอบอาชีพ พบว่าแรงงานส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบปัญหานี้มากที่สุดมากถึง 15 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ นครพนม บุรีรัมย์

มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองบัวลำภู ชัยภูมิ หนองคาย อุบลราชธานี อุดรธานี และอำนาจเจริญ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553) และจากข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ยังพบว่าในประเทศไทยมีผู้สมัครเข้ารับการศึกษานอกระบบในจำนวนมากแต่กลับมีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับน้อย จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบหรือ Non-formal National Educational Test (N-Net)

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของ นักศึกษานอกระบบ ระดับม.ต้นและม.ปลาย

รูปภาพที่ 1 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบ ระดับมัธยมต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มา สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2558)

จากรูปภาพที่ 1 พบว่านักศึกษานอกระบบแม้จะมีผลสัมฤทธิ์ไม่ผ่านเกณฑ์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบ แต่หากพิจารณาตามรายละเอียดจะพบว่ารายละเอียดการประกอบอาชีพ และสาระทักษะการดำเนินชีวิต มีผลอยู่ในระดับที่สูงกว่าสาระอื่นๆ ซึ่งแสดงว่านักศึกษานอกระบบสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพได้ดีกว่ารายละเอียดเชิงวิชาการ ดังนั้นหากจัดการเรียนการสอนที่อิงทั้งสองส่วนนี้อาจช่วยให้นักศึกษานอกระบบเรียนรู้ได้ดี และมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นวิธีการแก้ไขปัญหาควรเริ่มต้นจากการปลูกฝังผู้เรียนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยให้เป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน เพราะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนนั้นนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียน พัฒนาตนเอง จากการและหาคำตอบในสิ่งที่อยากรู้ได้ เพื่อสร้างโอกาสและพัฒนาตนเองในทุกๆด้าน คุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนรู้นั้นสามารถสร้างได้โดยการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสนใจกับความแตกต่างระหว่างผู้เรียน การสร้างบรรยากาศในการเรียนให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัยในการเรียนรู้ ดังนั้นการเรียนรู้นอกระบบจึงต้องส่งเสริมให้บุคคลเกิดความสนใจใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ โอกาส และความพร้อม โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และมีความสุขในการเรียน พร้อมทั้งเชื่อมโยงความรู้ระหว่างชั้นเรียนและชุมชน เกิดเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบการผสมผสานโดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

(บรรพต พินิจจันทร์ และ ฉันทนา พินิจจันทร์, 2550) การศึกษานอกระบบจำเป็นจะต้องให้ความรู้ความเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เมื่อบุคคลเริ่มเห็นประโยชน์จากการนำความรู้ที่ได้พบเห็นหรือเรียนรู้มา จะทำให้ผู้นั้นเห็นคุณค่าของการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนจึงเกิดขึ้นด้วย ในบริบทชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนนั้นประกอบด้วยด้านครอบครัว คือ การมุ่งพัฒนาความเป็นอยู่ของทุกคนในครอบครัวให้มีความสุขและเจริญก้าวหน้า ด้านสังคม มุ่งแสวงหาการสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคลต่างๆ เคารพรัก นับถือ และเห็นคุณค่าของตนเอง ด้านวิชาการ มีความสนใจใฝ่เรียนรู้ ทั้งที่เกี่ยวข้อง กับอาชีพของตน และที่สนใจอย่างไม่จำกัด โดยมีความต้องการที่จะเพิ่มเติมความรู้และทักษะตลอดเวลา ด้านอาชีพ มีความต้องการที่จะพัฒนาอาชีพของตน ให้ก้าวหน้า โดดเด่น โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความพอใจในอาชีพที่ทำ มุ่งศึกษาวิธีการและปฏิบัติตามแนวทางที่ค้นพบเพื่อไปสู่เป้าหมาย (สนั่น เตชะนอก, 2550)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นที่ผู้วิจัยต้องศึกษาแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ โดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ และนำเสนอแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหาร ผู้สอนทางการศึกษานอกระบบ การศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้กับนักศึกษานอกระบบ และเพื่อต่อยอดให้เกิดประโยชน์ในอนาคตต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ ตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอยู่ในระดับใด
2. แนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวันควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ ตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน

คำจำกัดความในการวิจัย

การศึกษานอกระบบ หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งให้นักศึกษาการศึกษานอกระบบเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้วยกระบวนการที่มีความยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การใช้ประโยชน์จากวิถีชีวิต ประสบการณ์ และแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาการศึกษานอกระบบโรงเรียนเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

บริบทชีวิตประจำวัน หมายถึง กิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้โดยมีความเชื่อมโยงกันและเกี่ยวข้องกับครอบครัว อาชีพ สังคม และการแสวงหาความรู้ทางวิชาการของนักศึกษานอกระบบ

ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน หมายถึง พฤติกรรมของนักศึกษานอกระบบที่สามารถแสวงหาคำตอบให้แก่ข้อสงสัยของตนเองด้านครอบครัว ด้านวิชาการ ด้านอาชีพ และด้านสังคม โดยการสงสัยใคร่รู้ เปิดใจในการเรียนรู้ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ เชื่อมโยงในการเรียนรู้ และมองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้

ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านครอบครัว หมายถึง การแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับการทำให้ครอบครัวมีความสุข โดยการสงสัยใคร่รู้ เปิดใจการเรียนรู้ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ และมองเห็นศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้

ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านวิชาการ หมายถึง การแสวงหาคำตอบในการต่อยอดความรู้เก่าและเชื่อมโยงความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาความรู้ของตนเอง โดยการสงสัยใคร่รู้ เปิดใจการเรียนรู้ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ และมองเห็นศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้

ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านอาชีพ หมายถึง การแสวงหาคำตอบต่อข้อสงสัยที่จะนำไปสู่การพัฒนาอาชีพการงานของตนให้ประสบความสำเร็จ โดยการสงสัยใคร่รู้ เปิดใจการเรียนรู้ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ และมองเห็นศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้

ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านสังคม หมายถึง การแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธ์ภาพให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้โดยการสงสัยใคร่รู้ เปิดใจการเรียนรู้ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ และมองเห็นศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้

สงสัยใคร่รู้ หมายถึง กระตือรือร้น และสังเกตใส่ใจสิ่งรอบตัว

เปิดใจในการเรียนรู้ หมายถึง เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

มีเครื่องมือในการเรียนรู้ หมายถึง สืบค้นเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยี เห็นคุณค่าของการอ่าน มีความสม่ำเสมอในการอ่าน

มุ่งมั่นในการเรียนรู้ หมายถึง อดทน เพียรพยายามที่จะกระทำการต่างๆให้สำเร็จ

เชื่อมโยงในการเรียนรู้ หมายถึง เชื่อมโยงประสบการณ์เรียนรู้เดิมกับเชื่อมโยงประสบการณ์เรียนรู้ใหม่ แยกแยะวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลได้

มองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้ หมายถึง มีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าตัดสินใจ มีทักษะในการดำเนินชีวิต

นักเรียนออกระบบ หมายถึง บุคคลที่กำลังเรียนหลักสูตรสามัญของศูนย์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551

ผู้สอนนักเรียนออกระบบ หมายถึง บุคลากรของศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและตามอัธยาศัยที่มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแล การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับอำเภอ

แนวทาง หมายถึง ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านครอบครัว ด้านวิชาการ ด้านอาชีพ และด้านสังคม ซึ่งประกอบด้วย หลักการ วิธีการ กิจกรรม และบทบาทของผู้สอนนักเรียนออกระบบตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตการทำวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

1.1 ศึกษาเฉพาะ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

1.2 ศึกษาเฉพาะศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในระดับอำเภอเท่านั้น

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 นักเรียนออกระบบ ศึกษาเฉพาะนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เฉพาะภาคการศึกษาที่ 2/2557 เท่านั้น

2.2 ผู้สอนนักเรียนออกระบบ ศึกษาเฉพาะผู้สอนนักเรียนออกระบบที่เป็นพนักงานราชการ พื้นที่ศึกษาเท่านั้น เนื่องจากเป็นผู้สอนนักเรียนออกระบบที่มีอัตราจ้างประจำของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และศึกษาเฉพาะผู้สอนที่ทำการสอนในภาคเรียนที่ 2/2557 เท่านั้น

2.3 ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ศึกษาเฉพาะผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในอำเภอที่เป็นพื้นที่ศึกษาเท่านั้น

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะแนวทางที่เป็นไปได้ในบริบทสังคมไทย ในการเชื่อมโยงการศึกษานอกระบบ เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนออกระบบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

แนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวันก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบวิธีการในการจัดการศึกษาตามบริบทชีวิตประจำวันเป็นฐานเพื่อเป็นประโยชน์ให้กับผู้บริหารงานการศึกษานอกระบบ และผู้จัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้กับนักศึกษาศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและศูนย์ตามอัยาศัย
2. ได้ข้อมูลในการจัดการศึกษาส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามบริบทชีวิตประจำวันสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปศึกษาต่อยอดเพื่อให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้นต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของงานวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของ
นักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน

ตอนที่ 1 แนวคิดการศึกษานอกระบบ

- 1.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบ
- 1.2 หลักการศึกษานอกระบบ
- 1.3 ความสำคัญของการศึกษานอกระบบ
- 1.4 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ
- 1.5 ประเภทของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ
- 1.6 นักศึกษานอกระบบ
- 1.7 หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
- 1.8 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- 1.9 หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
- 1.10 ลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ตอนที่ 2 แนวคิดการศึกษาตามอัธยาศัย

- 2.1 ความเป็นมาของการศึกษาตามอัธยาศัย
- 2.2 ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย
- 2.3 ประเภทของการศึกษาตามอัธยาศัย

ตอนที่ 3 ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

- 3.1 ความหมายความใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- 3.2 ความสำคัญของความใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- 3.3 พฤติกรรมบ่งชี้ของการเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- 3.4 กิจกรรมส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

ตอนที่ 4 บริบทการดำรงชีวิตประจำวัน

- 4.1 หลักการ
- 4.2 วิธีการ
- 4.3 กิจกรรม

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ 6 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิดการศึกษานอกระบบ

1.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบ

มีนักวิชาการ นักการศึกษา รวมไปถึงองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบไว้ดังนี้

ปฐม นิคมานนท์ (2528) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมที่สังคมสนใจจัดขึ้น เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดยเฉพาะ นอกเหนือจากการเรียนตามปกติในโรงเรียน กิจกรรมดังกล่าวอาจจัดเป็นกิจกรรม หรือส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่นใด ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการด้านการเรียนรู้ ตามแต่แต่ละบุคคลจะสนใจ

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2529) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดขึ้นอย่างมีระบบ แต่จัดขึ้นนอกเหนือระบบโรงเรียนภาคปกติ ทั้งนี้ไม่ว่าจะแยกออกเป็นกิจกรรมหนึ่งต่างหาก หรือเป็นส่วนสำคัญของกิจกรรมหลักก็ตาม โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้บริการต่อประชากรให้ได้รับการเรียนรู้ทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2530) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบ หมายถึง “เป็นกิจกรรมการศึกษาที่ไม่มีรูปแบบแน่นอน จัดขึ้นตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน ยึดปรัชญาที่ว่าการศึกษาคือชีวิต ชีวิตคือการศึกษา โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักใช้ความคิด ตัดสินใจ เรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยเหลือตนเอง รวมทั้งให้ผู้เรียนมีอิสระจากสิ่งแวดล้อมมากที่สุด โดยมีวิธีการเป็นส่วนประกอบที่จะทำให้คนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเป็นกิจกรรมการศึกษาที่จัดเพื่อทุกคนในสังคม”

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2547) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบหมายถึง “เป็นกิจกรรมการเรียนที่จัดขึ้นนอกโรงเรียน โดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนี้ มีทั้งจัดเป็นกิจกรรมโดยเอกเทศ หรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่น หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนนั้นอาจเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาโดยตรง หรือเป็นหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชนที่อาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือไปสู่วัตถุประสงค์ในการพัฒนาทรัพยากรและสังคม รูปแบบของกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนมีความยืดหยุ่น คล่องตัว ปรับเปลี่ยนตามวัตถุประสงค์และสถานการณ์ ซึ่งต่างกับการศึกษาในระบบโรงเรียน ที่มีโครงสร้างของกิจกรรมการศึกษากำหนดไว้ตายตัว ขณะเดียวกันการศึกษานอกโรงเรียนจะมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ตลอดจนมวลประสบการณ์ การเรียนรู้ที่สนองวัตถุประสงค์นั้นๆอย่างชัดเจน”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พุทธศักราช2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบการเรียนรู้อัตราการเรียน การจัดการศึกษา

ระยะเวลาการเข้าเรียน วิธีวัดผลและประเมินผลการศึกษา ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรที่เรียนรู้อาจจะต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละกลุ่มบุคคล

สุนทร สุนันท์ชัย (2547) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดขึ้นนอกระบบ เพื่อให้บริการแก่กลุ่มผู้เรียน ทุกเพศ ทุกวัยเพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน

อาชัญญา รัตนอุบล (2551) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาและมวลประสบการณ์ความรู้ใดๆ ก็ตามที่ได้จัดขึ้นโดยบุคคล หน่วยงาน และสถาบันต่างๆ ในสังคม โดยมุ่งจัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ภาคปกติ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติที่พึงประสงค์ของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยยึดหลักการที่ว่า เป็นการสนองความต้องการ ความสนใจ และแก้ปัญหาให้แก่กลุ่มเป้าหมายนั้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมาย ที่เข้ามารับบริการ และวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ที่มีความชัดเจน ประกอบด้วยรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัด และระยะเวลาการเรียนรู้ ที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย ตามสภาพความต้องการที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และมีการวัดและประเมินผลทางการศึกษา เพื่อวัดผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเป้าหมายที่วางไว้

อุดม เขยกิจวงศ์ (2551) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาที่มีระบบที่อยู่นอกโรงเรียนภาคปกติ มีแบบแผน กฎเกณฑ์ หลักสูตร และวัตถุประสงค์ที่แน่นอน

P. H. COOMBS (1971) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดไว้นอกระบบปกติ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะตอบสนองความต้องการและความสนใจในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย

M. Knowles (1975) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับทุกคน ที่จัดขึ้นโดยสถาบันต่างๆ อย่างมีเป้าหมายทางการศึกษา

Rogers (2004) ได้กล่าวถึงการศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาที่สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการศึกษาได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการศึกษานอกระบบหมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งให้นักศึกษานอกระบบเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้วยกระบวนการที่มีความยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

1.2 หลักการศึกษานอกระบบ

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา ได้นิยามหลักการศึกษานอกระบบ ดังต่อไปนี้

สุมาลี สังข์ศรี (2545) ได้เสนอหลักการของการศึกษานอกระบบไว้ 10 ประการ ดังต่อไปนี้

1. หลักความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ประชาชนทุกคนควรมีโอกาสในการเข้ารับบริการทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการศึกษานอกระบบจะต้องได้รับการศึกษาเข้าถึงโอกาสได้อย่างเท่าเทียมกัน รวมไปถึงผู้ที่พลาด ขาด ด้อย โอกาสทางการศึกษา

2. หลักการกระจายโอกาสทางการศึกษา เพื่อเป็นการสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการจะเรียนรู้จะต้องมีการกระจายโอกาสทางการศึกษาไปถึงแก่กลุ่มบุคคลที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลได้รับโอกาสอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

3. หลักความต่อเนื่องในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้แก่ผู้รับบริการที่มีความหลากหลาย การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ร่วมถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในการสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ประชาชนสามารถเข้าใช้บริการได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดความต่อเนื่องในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. หลักความยืดหยุ่น ในการจัดการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องอาศัยความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้ รูปแบบ วิธีการ รวมไปถึงการวัดและประเมินผลด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองให้สอดคล้องตามความสามารถของตน

5. หลักการสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะต้องอาศัยหลักการ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ผู้ที่นำความรู้ไปใช้ คือผู้เรียน ดังนั้น การขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ จะต้องมาจากความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก

6. หลักความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต หลักสูตรการเรียนรู้ต่างๆ ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนนอกระบบจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุดคือ จะต้องมีความสอดคล้องกับชีวิตการทำงาน วิถีชีวิตของผู้เรียน จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ

7. หลักความหลากหลาย ในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนจะต้องมีความหลากหลาย ใช้รูปแบบการศึกษาหลากหลายรูปแบบ เทคนิค วิธีการต่างๆ มาบูรณาการเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองตามศักยภาพของตนเอง

8. หลักความเป็นประชาธิปไตย การจัดการกิจกรรมการศึกษานอกระบบ เกิดขึ้นได้โดยอาศัยหลักของความเป็นประชาธิปไตย ที่ผู้เรียนจะเรียนรู้เรื่องใดก็ตาม ต้องมาจากความสนใจในการเรียนรู้เรื่องนั้นๆ ซึ่งผู้เรียนจะเรียนได้ดี เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้

9. หลักการมีส่วนร่วม การจัดการศึกษานอกระบบ มาจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนอกโรงเรียน หน่วยงานที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นหน่วยงานการศึกษานอกระบบ แต่ต้องมาจากหน่วยงานต่างๆ ที่สนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนขององค์ความรู้ไปสู่ผู้เรียน ดังนั้นจึงอาศัยภาคีเครือข่ายในการร่วมกันสร้างกิจกรรมการศึกษานอกระบบ

10. หลักการพึ่งพาตนเอง ในการเรียนรู้การศึกษานอกระบบโรงเรียน ผู้เรียนจะต้องมีแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ใหญ่ที่จะเรียนรู้จากความต้องการของตนเอง อีกทั้ง ผู้ใหญ่จะต้องพึ่งพาคนอื่นน้อยลงและพึ่งพาตนเองมากขึ้น ดังนั้นการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงเน้นให้ผู้เรียนได้รับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สนอง โลหิตวิเศษ (2546) ได้เสนอหลักสำคัญของการจัดการศึกษานอกระบบมี 6 ประการ ดังนี้

1. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนมากกว่าการสอน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนกระบวนการของการจัดการเรียนรู้ รวมไปถึงการมีโอกาสในการวิพากษ์วิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาของผู้เรียนเอง

2. หลักสูตรมีทางเลือกที่หลากหลายและยืดหยุ่น เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนเองเพื่อให้ตอบสนองความต้องการสูงสุดของผู้เรียน

3. ความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ คือ เป็นการสร้างความเป็นกันเองระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ที่ทำให้เห็นถึงบทบาทที่มีความเสมอภาคกัน ยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน

4. ความไว้วางใจในทรัพยากรท้องถิ่นเป็นการนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นมาจัดการศึกษา ทำให้ได้ทรัพยากรที่ราคาไม่แพง และมีประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องจากทำให้ผู้เรียนได้เห็นของจริงซึ่งเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตการทำงานของผู้เรียนด้วย

5. การนำไปใช้ประโยชน์ในทันที กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการสร้างและพัฒนาทักษะ สมรรถนะที่พร้อมนำเอาไปใช้งานได้ทันทีเนื่องมาจากเป็นกิจกรรมระยะสั้น มีความเป็นปัจจุบันและมีผลกระทบต่อผู้เรียนในทางตรง ดังนั้น ผู้เรียนจึงเกิดความสนใจเพื่อเอาความรู้ดังกล่าวนี้ไปใช้งาน

6. โครงสร้างมีความยืดหยุ่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกระบบ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จะประสบปัญหาในการนำไปใช้ เพื่อให้เกิดความราบรื่นในการเรียนรู้จึงควรมีความยืดหยุ่นวิธีการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุปได้ว่าหลักการการศึกษานอกระบบได้ว่า คือ การจัดศึกษาหรือจัดกิจกรรมที่มุ่งตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีศักยภาพสูงสุด โดยยึดหลักการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบที่มีความยืดหยุ่น สร้างบรรยากาศการเรียนรู้สะดวกสบายให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และปรับให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆตามความต้องการของผู้เรียนเพื่อที่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์แก่สังคมและตนเอง

1.3 ความสำคัญของการศึกษานอกระบบ

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2550) กล่าวว่าถึงความสำคัญของการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดให้แก่กลุ่มเป้าหมายผู้อยู่นอกโรงเรียนทุกเพศ ทุกวัย หรือทุกกลุ่มอายุ มีกิจกรรม 4 กลุ่มใหญ่ๆ คือ การศึกษาพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การพัฒนาทักษะชีวิต การพัฒนาชุมชนและสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต หน่วยงานผู้จัดกิจกรรมมีหลากหลายทั้งหน่วยงานของรัฐ เอกชน และองค์กรชุมชน และสถาบันทางสังคม ดังนี้

1.ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาเป็นการจัดการบริการทางการศึกษาเพื่อให้โอกาสแก่ผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษา และผู้ด้อยโอกาส โดยไม่มีข้อจำกัดในด้านเพศ วัย พื้นฐานการศึกษา อาชีพ ความสนใจ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความห่างไกล ฯลฯ ให้ได้มีโอกาสรับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

2.การกระจายโอกาสทางการศึกษา เป็นการใช้วิธีการต่างๆ เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่กลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมทั่วถึง ไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือในชนบทห่างไกล

3.ส่งเสริมการศึกษาที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต หน่วยงานผู้จัดควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมเมื่อใด สามารถศึกษาหาความรู้ได้ตลอดเวลาสามารถศึกษาหาความรู้ได้ทุกช่วงชีวิต

4.ความยืดหยุ่นในกฎเกณฑ์และระเบียบต่างๆในการจัดต้องไม่เคร่งครัดในระบบระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ เหมือนการศึกษาในระบบโรงเรียน เช่น ไม่มีกฎเกณฑ์ในเรื่องของอายุของผู้เรียนไม่มีกฎเกณฑ์ในเรื่องพื้นฐานความรู้ว่าต้องจบระดับนี้ก่อนจึงจะเข้าเรียนได้ ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้เมื่อเขามีความพร้อม และสามารถออกได้เมื่อเขามีความจำเป็น และสามารถกลับเข้าเรียนได้อีกเมื่อพร้อมใหม่อีก

5.สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายจัดเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย กิจกรรมแต่ละกิจกรรมจะจัดขึ้นหลังจากการสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายแล้ว ซึ่งกลุ่มเป้าหมายในแต่ละท้องถิ่นอาจมีความต้องการไม่เหมือนกัน กิจกรรมที่จัดให้ควรแตกต่างกันไป

6.สัมพันธ์กับสภาพการดำเนินชีวิต เนื้อหาหลักสูตรควรมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย

7.ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา กิจกรรมการศึกษานอกระบบจะพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ที่คิดเป็น

สนอง โลหิตวิเศษ (2544) กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ว่า ในยุคสังคมของการเรียนรู้ เพื่อให้ประชากรได้รับการพัฒนาให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงการศึกษาจึงไม่ได้ถูกจำกัดเฉพาะในระบบโรงเรียนเท่านั้น นานาประเทศทั่วโลกจึงใช้ “การศึกษานอกระบบ” ซึ่งเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่มีหลากหลายรูปแบบมาเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชากรในวัยเรียนที่พลาดโอกาสและขาดโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา จะ

ใช้วิธี “การศึกษานอกระบบ” ทั้งเรื่องการอ่านออก เขียนได้ การฝึกทักษะด้านอาชีพ มาตั้งแต่ ปี 1960 ถึงปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เป็นพื้นฐาน ปรับและประยุกต์ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม

กล่าวโดยสรุปได้ว่าความสำคัญของการศึกษานอกระบบกิจกรรมทางการศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้โอกาสแก่ผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษา และประชาชนทั่วไปให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน โดยการกระจายโอกาสทางการศึกษาที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย มีวิธีการจัดการศึกษายืดหยุ่นกว่าการศึกษาในระบบ เพื่อให้โอกาสแก่ประชาชนทุกคน โดยไม่จำกัดเพศ วัย พื้นฐานการศึกษา อาชีพ ความสนใจ ฐานะทางเศรษฐกิจ เน้นการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน ส่งผลให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องอย่างแท้จริง เป็นการพัฒนาที่ยืดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนามุ่งเน้นให้คนมีความรู้จากการดำเนินชีวิต และการคิดแก้ปัญหาอันจะนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาต่อไป

1.4 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ

อาชญา รัตน์อุบล (2554) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบประกอบด้วยขั้นตอนการจัดดังนี้

1. การหาความต้องการทางการศึกษาของผู้เรียน

ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ (learning facilitator) ให้แก่ผู้เรียน ในขณะที่เดียวกันผู้สอนสามารถเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน ผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้ดูแลประสานงาน และเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามความต้องการและศักยภาพของตนเอง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นผู้เรียนมีความสำคัญ จึงต้องวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ผู้สอนจึงต้องวิเคราะห์และรู้จักผู้เรียนเพื่อสนับสนุนผู้เรียนได้ตามศักยภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากผู้เรียน เช่น ประวัติการศึกษา สถานภาพทั่วไป อาชีพ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของผู้เรียน รวมทั้งวิเคราะห์จากคุณสมบัติของผู้เรียน ความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ ทั้งนี้ผู้สอนต้องเข้าใจวิธีการรวบรวมข้อมูลความต้องการของผู้เรียนอย่างครอบคลุมและเหมาะสม ในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนนั้น นอกจากที่ผู้สอนต้องรู้จักข้อมูลของผู้เรียนและเข้าใจความต้องการของผู้เรียนแล้ว ผู้สอนต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมนิยมประเพณี เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของผู้เรียนโดยต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน เพื่อหาความต้องการเรียนรู้ 3 ด้าน ดังต่อไปนี้ได้แก่ 1)ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่พัฒนาการด้านสติปัญญา ความรู้ ความเข้าใจและความคิด 2)ด้านจิตพิสัย ได้แก่พัฒนาด้านความรู้สึกรู้จักคิด ความสนใจ ค่านิยม ความซาบซึ้งการปรับตัว และเจตคติต่างๆ 3)ด้านทักษะ

พิสัย ได้แก่การพัฒนาทักษะในการทักษะในการปฏิบัติ ได้แก่ ทักษะในการใช้อวัยวะต่างๆ เช่น การเตรียมงาน การลงมือทำงาน การลงมือทำงาน การทำการทดลอง

2.วางแผนร่วมกับผู้เรียน

เพื่อจัดมวลประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะสนับสนุนและช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ผู้สอนวางแผนร่วมกับผู้เรียนอย่างเป็นกันเองโดยให้แนะนำด้านเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล รวมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ชีวิตอย่างเหมาะสมในสังคม ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประสานประโยชน์ให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งการประสานงานเครือข่าย สื่อ อุปกรณ์ บุคลากร เพื่อนำไปใช้ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียนในการวางแผนร่วมกัน ผู้สอนต้องเปิดใจกว้าง นับถือ ยอมรับข้อจำกัด ความแตกต่าง ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้เรียน ให้เกียรติผู้เรียน เคารพความรู้ในศักยภาพ และประสบการณ์ของผู้เรียน ยอมรับความเป็นปัจเจกบุคคล และเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้เรียน เช่นที่ Knowles ได้กล่าวถึงวิธีการสอนผู้ใหญ่ขึ้นโดยค่านึงว่าการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ จะทำได้ดีและมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุดเมื่อมีวิธีการและกลวิธีการสอนต่าง ๆ นั้น จะสามารถทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด เนื่องจากมีความเชื่อมั่นว่าผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะที่สูง มีความพร้อมที่จะเรียน มีประสบการณ์ที่หลากหลาย ผู้ใหญ่จึงเป็นผู้ที่สามารถนำตนเองได้ดี และในขณะเดียวกัน ผู้ใหญ่ก็มีความต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่า ตนเองสามารถนำตนเองได้เป็นอย่างดีด้วย

3.จัดสถานการณ์การเรียนรู้ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักอยากเรียน

การกระตุ้นและสร้างความสนใจให้ผู้เรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้จัดขึ้นผู้สอนไม่ควรครอบงำความคิดของผู้เรียน ผู้สอนควรใช้วิธีการสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างดี ผู้สอนควรทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักอยากที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนด้วยตนเอง เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนผู้สอนต้องมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบ บุคลากร สามารถจัดสถานการณ์การเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม โดยรู้หลักและวิธีบูรณาการเพื่อผสมผสานความรู้ในศาสตร์ต่างๆ อีกทั้งผู้สอนต้องรู้หลักการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการและเนื้อหา เพื่อการฝึกฝน และสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถคิดได้อย่างเป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ลงมือปฏิบัติ รู้จักการแก้ปัญหา และสรุปผลได้ด้วยตนเอง ผู้สอนต้องมองผู้เรียนว่า เข้ามาเรียนด้วยแรงจูงใจภายใน อาทิ ความต้องการ ความพอใจ ความต้องการที่จะประกอบกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และความต้องการที่จะเรียนบางอย่างตามความสนใจ และความอยากรู้อยากเห็นของตนเอง ผู้เรียนจะมีความพร้อมที่จะเรียนรู้มากขึ้น เมื่อเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้และรู้สึกว่าคุณค่าความรู้เป็นสิ่งที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อบทบาทภาระหน้าที่และสถานภาพทางสังคมของตนเองหรือมุ่งที่การแก้ปัญหาการทำงานให้สำเร็จ

4. เลือกรูปแบบการสอนและเทคนิคการสอนที่ดีที่สุดและมีประสิทธิภาพ

เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ความต้องการในการเลือกรูปแบบการสอนและเทคนิคการสอนนั้นผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมเสนอกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ตอบสนองความถนัดและความสนใจของตนเอง หลักสำคัญของการจัดกิจกรรม ต้องคำนึง ความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนสามารถจัดประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน เช่น จัดทัศนศึกษา เป็นต้น จัดประสบการณ์อ้อมให้แก่ผู้เรียน เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปราย เป็นต้น จัดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เช่น การเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การใช้สัญญาการเรียนรู้ เป็นต้น เนื่องจากผู้สอนเข้าใจเรื่องความพร้อมที่จะเรียนรู้ที่มีความแตกต่างกันของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีระดับของความพร้อมไม่เหมือนกัน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือจะใช้วิธีสอนใดผู้สอนใด ผู้สอนต้องพิจารณาความแตกต่างของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ที่มุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนอย่างสมบูรณ์ ผู้สอนต้องการจัดกระบวนการให้ผู้เรียนได้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้ด้วยหลักและผล ผู้สอนต้องบูรณาการเนื้อหาสาระตามความเหมาะสมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนตามสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในวิถีชีวิตของผู้เรียน และชุมชน สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง เน้นการเรียนรู้เพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. เปิดโอกาสและช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

ผู้สอนต้องมีวิธีการ เครื่องมือและเกณฑ์การประเมินผลที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการตกลงร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอนที่ได้มาตรฐานและสังคมยอมรับ สามารถถ่ายโอนความรู้ของทุกระบบการเรียนรู้ ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามความเหมาะสม

กล่าวโดยสรุปได้ว่าขั้นตอนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบว่า การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบต้องเริ่มจาก สำรวจความต้องการของผู้เรียน โดยอาศัยการสอบถาม พูดคุย จากนั้นเมื่อได้ความต้องการจึงวางแผนกิจกรรม การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และเริ่มดำเนินกระบวนการเรียนการสอนเลือกโดยเลือกใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัด เช่น การบรรยาย การทดลอง และให้ผู้เรียนได้สรุปและประเมินตนเอง

1.5 ประเภทของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาหลายท่านทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ได้แบ่งประเภทการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนออกเป็นหลายด้าน ดังต่อไปนี้

สุมาลี สังข์ศรี (2545) ได้กล่าวว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการเรียนรู้เพื่อคนทุกเพศทุกวัย ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน จึงต้องมีความหลากหลาย เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและเหมาะสม ดังนี้

1. การศึกษานอกระบบประเภทการศึกษายาสามัญ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้แก่ ความรู้ในการเขียนอ่าน การคำนวณเบื้องต้น การติดต่อสื่อสาร สังคมสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะพื้นฐานในการดำรงชีวิต หรือการศึกษาต่อ กิจกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การสอนอ่านเขียน ให้แก่ผู้ไม่รู้หนังสือ และผู้ลืมหนังสือ มีทั้งการสอนอ่านเขียนสำหรับประชาชนทั่วไป สำหรับชาวไทยภูเขา สำหรับประชาชนชาวไทยมุสลิม และการศึกษา นอกระบบยาสามัญระดับประถม มัธยมต้น และมัธยมปลาย ซึ่งเทียบเท่าการศึกษาในระบบโรงเรียน ระดับประถม มัธยมต้นและมัธยมปลาย ทุกระดับมีวิธีให้เลือกได้ 3 วิธี คือ แบบชั้นเรียน แบบเรียนด้วยตนเอง และแบบทางไกล

2. การศึกษานอกระบบประเภทการให้ความรู้และทักษะอาชีพ เป็นการให้ความรู้ทางด้านวิชาชีพสาขาต่างๆ เพื่อจะนำความรู้มาปรับปรุงอาชีพที่ประกอบอยู่หรือสร้างอาชีพใหม่เพื่อเพิ่มพูนรายได้ วิชาชีพที่เปิดสอนมีมากมายหลายสาขาทั้ง ด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม หัตถกรรม พาณิชยกรรม เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ พิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์ ช่างยนต์ ตัดเย็บเสื้อผ้า อาหาร ขนม การเลี้ยงปลา เป็นต้น การฝึกอบรมวิชาชีพนี้จัดโดยหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน สมาคม มูลนิธิ เช่น สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมอาชีวศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่าง กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม โรงเรียนฝึกอาชีพของเอกชน ตัวอย่างของกิจกรรมฝึกอาชีพมีดังนี้

2.1 การฝึกอาชีพแบบกลุ่มสนใจ ประชาชนที่มีความสนใจวิชาชีพเดียวกัน สามารถรวมตัวกันให้ได้ 15 คน แล้วแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของการศึกษานอกระบบโรงเรียนทราบเพื่อจะได้ติดต่อประสานหาวิทยากรมาฝึกอบรม การอบรมในลักษณะนี้จะใช้เวลาไม่เกิน 30 ชั่วโมง

2.2 การฝึกอาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ (ป.อ.) เป็นการให้โอกาสแก่เยาวชนที่จบ ป.6 แล้วไม่ได้ศึกษาต่อ ได้ศึกษาสามัญควบคู่ไปกับการฝึกอาชีพในท้องถิ่นใช้เวลาเรียน 3 ปี ได้ประกาศนียบัตรเทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนต้น

2.3 การฝึกอาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จัดสำหรับผู้จบ ม.3 แล้วไม่มีโอกาสศึกษาต่อ ให้ศึกษาทั้งวิชาสามัญและฝึกอาชีพ หรืออาจนำอาชีพที่ประกอบอยู่มาเทียบโอนได้ใช้เวลาเรียน 3 ปี จบแล้วได้วุฒิ ปวช.

3. การศึกษานอกระบบประเภทให้ความรู้ทั่วไปและข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน เป็นการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ ความรู้ด้านสุขภาพ กฎหมาย ศาสนา สิ่งแวดล้อม การเมือง เศรษฐกิจ ฯลฯ การศึกษาในลักษณะนี้ ปัจจุบันเรียกว่า การศึกษาตามอัธยาศัย กิจกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่

1. การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้
2. การให้ความรู้ ข่าวสาร ผ่านสื่อประเภทต่างๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์โทรทัศน์ เป็นต้น
3. การจัดตั้งที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน
4. ห้องสมุดประชาชน
5. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
6. ศูนย์วิทยาศาสตร์
7. พิพิธภัณฑ์
8. ศูนย์กีฬานันทนาการ
9. สวนสมุนไพร
10. การจัดตั้งแหล่งความรู้ในลักษณะต่างๆ

อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ได้แบ่งประเภทการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ 5 ประเภทโดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายดังนี้

1. การศึกษาแม่และเด็กหรือการศึกษาครอบครัวเป็นกิจกรรมมุ่งเน้นแม่และเด็ก
2. กิจกรรมองค์การเยาวชนเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนอันเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศ
3. การศึกษาผู้ใหญ่เป็นการจัดการศึกษาให้กับผู้ใหญ่ที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไปเพื่อให้โอกาสเสริมความรู้และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เพื่อที่สามารถนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
4. การศึกษาชุมชนเป็นการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนเพื่อเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้าน
5. การศึกษาพิเศษเป็นการจัดการศึกษาให้กลุ่มชุมชนในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันในสังคม เช่น กลุ่มชนในพื้นที่ห่างไกล เป็นต้น

สุนทร สุนันชัย (2540) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ควรจัดตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย คือ ดูความต้องการว่าต้องการอะไร อย่างไร และควรจัดอย่างไร โดยที่กรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนต้องเป็นผู้จัดการศึกษาให้มีจำนวนมากขึ้น และมีการกระจายให้หน่วยงาน เครือข่าย หรือองค์กรเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อมิให้เกิดความบกพร่องได้ การศึกษานอกระบบโรงเรียนในทศวรรษหน้าควรประกอบด้วย

1. กิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางด้านการอ่าน การเขียน โดยผู้เรียนสามารถอ่าน เขียน พิมพ์ และคิดคำนวณได้ดี รวมทั้งการอ่านสัญลักษณ์จากคอมพิวเตอร์ การใช้อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
2. กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด

3.กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณสมบัติเฉพาะตัวประกอบด้วย ความสามารถในการใช้ทรัพยากร การมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การมีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ

อุดม เขยกิจวงศ์ (2551) ได้แบ่งประเภทการจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นดังนี้

1.การจัดโครงการหรือกิจกรรมทางด้านสังคม หรือการพัฒนา เช่น การควบคุมโรคมาลาเรีย หรือการศึกษาผู้ใหญ่

2.กิจกรรมที่จัดขึ้นมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และมีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม ซึ่งมีปรากฏในกิจกรรมศึกษาในระบบโรงเรียน

3.กิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จากประสบการณ์อันนำไปสู่ความสามารถในการเป็นผู้นำ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม

4.กิจกรรมที่มีเป้าหมายให้ทั้งเจ้าหน้าที่ และผู้เรียนที่มีภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจ หรือเชื้อชาติ ได้รับโอกาสการเรียนรู้ในอีกสภาพแวดล้อมหนึ่ง

5.กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่นอกหลักสูตรการจัดเนื้อหากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยแบ่งได้ดังต่อไปนี้คือ

5.1 การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาต่อเนื่อง ได้แก่ การศึกษานอกระบบสายสามัญ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา

5.2 การศึกษาด้านทักษะอาชีพ คือ กิจกรรมฝึกอาชีพเพื่อมุ่งพัฒนาความรู้ทักษะที่เป็นประโยชน์เพื่อการประกอบตามความต้องการในสาขาวิชาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสาขาเกษตรกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม ศิลปกรรม และหัตถกรรม

5.3 การให้บริการข่าวสารข้อมูลและสารสนเทศต่างๆ ได้แก่ กิจกรรมการจัดห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ห้องสมุดประชาชนตำบล ที่อ่านหนังสือและแหล่งความรู้ประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดเคลื่อนที่ หน่วยสอดทัศนศึกษา วิทยุศึกษา โทรทัศน์เพื่อการศึกษาตลอดจนหนังสือวารสารและสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ต่างๆ เป็นต้น

5.4 การศึกษาด้านสุขภาพอนามัยการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ในครอบครัวชุมชนและสิ่งแวดล้อมคือความรู้ทักษะและทัศนคติต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ การป้องกันรักษาโรคภัยไข้เจ็บ สุขภาพอนามัย โภชนาการบริโภค ศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัวและการวางแผนครอบครัว เป็นต้น

5.5 การศึกษาเพื่อสันติภาพและด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่ การสร้างความสงบเรียบร้อยการปกครองในระดับต่างๆ องค์การประชาชนการใช้สิทธิและหน้าที่ในกระบวนการทาง

สังคม เช่น กิจกรรมเพื่อชุมชน การเสียภาษีอากร การเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองประเทศ เป็นต้น

5.6 การศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคคล ได้แก่ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี กิจกรรมทางศาสนา นันทนาการ การใช้เวลาว่างหรืองานอดิเรก เช่น ดนตรี การละคร กีฬา พักผ่อน เป็นต้น

P. Coombs (1974) ได้แบ่งกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ไว้ 4 ด้าน คือ

1. การศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้บุคคลได้มีโอกาสการเรียนรู้ในการอ่านออก สามารถเขียนได้ และสามารถคิดเลขเป็น เพื่อให้เข้าใจทักษะในการดำรงชีวิต

2. การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะ ช่วยเสริมสร้างความรู้ ทักษะ ทักษะคติ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและประสบการณ์ในด้านการทำงาน

3. การศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชน เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้ เพื่อนำความรู้ไปใช้ในชุมชนของตนเอง เพื่อที่จะปกครองตนเองได้

4. การศึกษาเพื่ออาชีพ ช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะ และศักยภาพ รวมถึงความสามารถในการพัฒนาอาชีพของตนเอง

Knowles. (1950) ได้แบ่งกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน แบ่งตามพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน มี 6 ลักษณะ ดังนี้

1. ด้านความรู้ เช่น การบรรยาย การอภิปราย เป็นต้น
2. ด้านความเข้าใจ เช่น การยกตัวอย่างประกอบกรณีศึกษา เป็นต้น
3. ด้านทักษะ เช่น การสาธิต การซ้อม เป็นต้น
4. ด้านทัศนคติ เช่น การให้คำปรึกษา การอภิปรายอย่างอิสระ เป็นต้น
5. ด้านค่านิยม เช่น การสัมมนา การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น
6. ด้านความสนใจ เช่น การจัดทัศนศึกษา การจัดฉายภาพยนตร์ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่าประเภทของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบแบ่งออก เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การศึกษานอกระบบ ประเภทการศึกษาสายสามัญ จัดเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้พื้นฐานหรือการศึกษาต่อ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

2. การศึกษานอกระบบ ประเภทการให้ความรู้และทักษะอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้มาปรับปรุงอาชีพที่ประกอบอยู่ เป็นการช่วยเพิ่มพูนรายได้ ให้ความรู้ทางด้านวิชาชีพสาขาต่างๆ สามารถแบ่งย่อยได้อีก 3 หลักสูตร คือ

1) การฝึกอาชีพแบบกลุ่มสนใจ เป็นการให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตเป็นหลักสูตรที่จัดเพื่อสนองความต้องการ เมื่อเรียนจบแล้วสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ มีเวลาในการเรียนไม่เกิน 30 ชั่วโมง และไม่มีประกาศนียบัตรรับรองคุณวุฒิ

2) การฝึกอาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ (ป.อ.) การให้ความรู้และทักษะอาชีพ เพื่อนำความรู้มาปรับปรุงอาชีพที่ประกอบอยู่หรือสร้างอาชีพใหม่เพื่อเพิ่มพูนรายได้ และเป็นการให้โอกาสแก่ผู้ที่จบในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วไม่ได้ศึกษาต่อ ได้ศึกษาสายสามัญควบคู่ไปกับการฝึกอาชีพในท้องถิ่นใช้เวลาเรียน 3 ปี ได้ประกาศนียบัตรเทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนต้น

3) การฝึกอาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จัดสำหรับผู้ที่จบ ม.3 แล้วไม่มีโอกาสศึกษาต่อ ให้ศึกษาทั้งวิชาสามัญและฝึกอาชีพ หรืออาจนำอาชีพที่ประกอบอยู่มาเทียบโอนได้ใช้เวลาเรียน 3 ปี จบแล้วได้วุฒิ ปวช.

1.6 นักศึกษานอกระบบ

ผู้วิจัยได้ศึกษาจาก สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553b) สรุปประเด็นได้ดังต่อไปนี้

คุณสมบัติของการสมัครศึกษานอกระบบ

1.เป็นผู้มีคุณสมบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักเกณฑ์ในการรับนักเรียน นักศึกษาเข้าเรียนในสถานศึกษา พ.ศ. 2548

2.เป็นประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน

3.มีพื้นฐานความรู้ในแต่ละระดับดังนี้

3.1 ระดับประถมศึกษาไม่จำกัดพื้นฐานความรู้ สำหรับพระภิกษุ สามเณรจะต้องสอบไล่ได้ นักรธรรมชั้นตรีมาก่อน

3.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสอบได้วุฒิหรือระดับชั้นใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ มัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3 เดิม) หรือประถมศึกษาปีที่ 7 (ป.7) หรือประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6) หรือการศึกษาผู้ใหญ่ ระดับที่ 3 หรือการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 หรือหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา หรือระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หรือนาฏศิลป์ขั้นต้นปีที่ 3 หรือวุฒิอื่นที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้เทียบเท่าประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หรือนักรธรรมชั้นเอกหรือธรรมศึกษาเอก หรือใบรับรองวุฒิ การสอบเทียบความรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อสิทธิบางอย่าง หรือใบรับรองวุฒิการสอบเทียบความรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เพื่อสิทธิบางอย่าง หรือเป็นผู้ที่เคยศึกษาหลักสูตรต่างประเทศระดับชั้น (เกรด) การศึกษาปีที่ 7 หรือสอบได้ระดับชั้น (เกรด) การศึกษาอย่างน้อยปีที่ 7 ผู้สอบตก

ป.7 ปีการศึกษา 2520 ถือว่าได้ ป.6 สำหรับพระภิกษุสามเณรจะต้องมีคุณวุฒิอย่างใดอย่างหนึ่งข้างต้นและต้องสอบไล่ได้นักธรรมชั้นโทมาก่อน

3.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสอบได้วุฒิหรือระดับชั้นอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ สอบได้มัธยมปีที่ 6 (ม.6 เดิม) หรือประโยคมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.ศ.3) หรือมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) หรือการศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 หรือการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 หรือหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 หรือเปรียญธรรม 3 ประโยค หรือวุฒิอื่นที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้เทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 หรือไปรับรองวุฒิการสอบเทียบความรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อสิทธิบางอย่าง หรือเป็นผู้ที่เคยศึกษาหลักสูตรต่างประเทศระดับชั้น (เกรด) การศึกษาปีที่ 10 หรือสอบได้ระดับชั้น (เกรด) การศึกษาอย่างน้อยปีที่ 10 หรือผู้สอบตก ม.ศ.3 ปีการศึกษา 2523 ถือว่าได้ ม.3 สำหรับพระภิกษุสามเณรจะสมัครเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้เป็นไปตามมติมหาเถรสมาคม

หลักฐานการสมัคร

สถานศึกษาจะต้องตรวจสอบหลักฐานการสมัครเข้าเป็นนักศึกษาให้ถูกต้องครบถ้วนดังนี้

1. ใบสมัครเป็นนักศึกษา
2. รูปถ่าย 1 นิ้วจำนวน 4 รูป หน้าตรงไม่สวมแว่นตาและไม่สวมหมวก สวมเสื้อสีขาวมีปกหรือชุดสุภาพ (ถ่ายไม่เกิน 6 เดือน โดยไม่ใช้รูปถ่ายประเภทโพลาลอยด์) เพื่อใช้ติดใบสมัคร 1 รูป ติดบัตรประจำตัว 1 รูป ติดสมุดประจำตัวนักศึกษา 1 รูป และสำหรับกิจกรรมอื่นๆ ที่จำเป็นอีก 1 รูป
3. สำเนาทะเบียนบ้านตนเองที่มีชื่อบิดา มารดา พร้อมฉบับจริงไปแสดง
4. สำเนาหนังสือสำคัญแสดงวุฒิการศึกษาจำนวน 2 ฉบับ เช่น ประกาศนียบัตร ระเบียบแสดงผลการเรียน พร้อมฉบับจริงไปแสดง
5. สำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมฉบับจริงไปแสดง เช่น ใบเปลี่ยนชื่อ ชื่อสกุล ใบทะเบียนสมรส ใบหย่า ฯลฯ

สถานที่รับสมัคร

1. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
2. ศูนย์การเรียนชุมชน
3. สถานที่ที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอกำหนด
4. สถานที่ของภาคีเครือข่ายลักษณะสถานศึกษาในกำกับที่สำนักงาน กศน.กำหนด

เกณฑ์การจบหลักสูตร

ผู้เรียนทั้งระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเกณฑ์การจบหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษา ดังนี้

1. ผ่านเกณฑ์การประเมินการเรียนรู้รายวิชาในแต่ละระดับการศึกษาตามโครงสร้างหลักสูตร

1.1 ระดับประถมศึกษาไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต แบ่งเป็นรายวิชาบังคับ 36 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

1.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาบังคับ 40 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 16 หน่วยกิต

1.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาบังคับ 44 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 32 หน่วยกิต

2. ผ่านเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

3. ผ่านการประเมินคุณธรรม ในระดับพอใช้ขึ้นไป

4. เข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ

กล่าวโดยสรุปได้ว่านักเรียนนอกระบบ คือ บุคคลที่กำลังเรียนหลักสูตรสามัญของศูนย์การศึกษา นอกระบบและตามอัธยาศัยในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

1.7 หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ผู้วิจัยได้ศึกษา จาก (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553a) สรุปประเด็นได้ ดังต่อไปนี้

แนวคิด

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองอุดมการณ์การจัดการศึกษาตลอดชีวิต การสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตามปรัชญา “คิดเป็น” เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคม บูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม ศิลธรรม และวัฒนธรรม มุ่งสร้างพื้นฐานการเป็น สมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และพัฒนาความสามารถ เพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้ ภาควิชาการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้ว่าการศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม สามารถพึ่งพาตนเองได้ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของบุคคลที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์จากการทำงาน และการประกอบอาชีพ โดยการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ให้

ความสำคัญกับการพัฒนากลุ่มเป้าหมายด้านจิตใจให้มีคุณธรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนรู้ สร้างภูมิคุ้มกัน สามารถจัดการกับองค์ความรู้ ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้เรียน สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สร้างภูมิคุ้มกันตามแนวปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งคำนึงถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ที่อยู่นอกระบบ และสอดคล้องกับสภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสาร

หลักการ

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดหลักการไว้ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการบูรณาการเนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างของบุคคล ชุมชน และสังคม
2. ส่งเสริมให้มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยตระหนักว่าผู้เรียนมีความสำคัญ สามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
4. ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมี คุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักยภาพในการประกอบอาชีพและการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการ จึงกำหนดจุดหมายดังต่อไปนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข
2. มีความรู้พื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
3. มีความสามารถในการประกอบสัมมาอาชีพให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และ ตามทันความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
4. มีทักษะการดำเนินชีวิตที่ดี และสามารถจัดการกับชีวิต ชุมชน สังคมได้อย่างมีความสุขตาม แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. มีความเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย โดยเฉพาะภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ความเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนายึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
6. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และ บูรณาการความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาแบ่งระดับการศึกษออกเป็น 3 ระดับ คือ

- ระดับประถมศึกษา
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

โดยแต่ละระดับใช้เวลาเรียน 4 ภาคเรียน ยกเว้นกรณีที่มีการเทียบโอน แต่ทั้งนี้ต้องลงทะเบียนเรียนในสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ภาคเรียน

สาระการเรียนรู้

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 5 สาระการเรียนรู้ และ 18 มาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

1. สาระทักษะการเรียนรู้
2. สาระความรู้พื้นฐาน
3. สาระการประกอบอาชีพ
4. สาระทักษะการดำเนินชีวิต
5. สาระการพัฒนาสังคม

โครงสร้างหลักสูตร

รูปภาพที่ 2 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ที่	สาระการเรียนรู้	จำนวนหน่วยกิต					
		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
		วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก
1	ทักษะ การเรียนรู้	5		5		5	
2	ความรู้พื้นฐาน	12		16		20	
3	การประกอบอาชีพ	8		8		8	
4	ทักษะ การดำเนินชีวิต	5		5		5	
5	การพัฒนาสังคม	6		6		6	
	รวม	36	12	40	16	44	32
		48 หน่วยกิต		56 หน่วยกิต		76 หน่วยกิต	
	กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต	100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง	

หมายเหตุ วิชาเลือกและวิชาบังคับในแต่ละระดับสถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียน เรียนรู้จากการทำโครงการงานจำนวนอย่างน้อย 3 หน่วยกิต

จากโครงสร้างหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในรายวิชาบังคับ ตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตร สำหรับรายวิชาเลือกนักศึกษาสามารถเลือกตาม

รายวิชาที่สำนักงานการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจัดทำขึ้น หรือพัฒนาขึ้นได้ตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

วิธีการจัดการเรียนรู้

วิธีการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะมีวิธีเดียว คือ “วิธีเรียน กคน.” ที่สามารถจัดการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ เช่น

- การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม
- การเรียนรู้ด้วยตนเอง
- การเรียนรู้แบบทางไกล
- การเรียนรู้แบบชั้นเรียน
- การเรียนรู้แบบอื่นๆ

ซึ่งในแต่ละรายวิชา ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือหลายรูปแบบก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษาด้วย

การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม

เป็นการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดให้ผู้เรียนมาพบกันโดยมีครูเป็นผู้ดำเนินการให้เกิดกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้และหาข้อสรุปร่วมกันทุกสัปดาห์ ครูจะต้องจัดให้มีการพบกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ใช้เวลาในการพบกลุ่มอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง ข้อควรคำนึงในการเรียนรู้แบบพบกลุ่ม จัดพบกลุ่มในรายวิชาที่ยากปานกลาง เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับครู ผู้เรียนมีการศึกษาค้นคว้างานเดี่ยว งานกลุ่ม ทำโครงการงาน ครูจัดกระบวนการกลุ่มที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดแทรกกระบวนการคิดเป็นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ ในแต่ละรายวิชาที่เชื่อมโยงสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและอาจสอนเพิ่มเติมในบางเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องการ มีการสอบย่อย (QUIZ) พบกลุ่มสัปดาห์ละ 3 ชม. เป็นอย่างน้อย แต่ถ้าสามารถจัดเวลาพบกลุ่มได้มากขึ้นจะมีประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง

การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม ควรดำเนินการ ดังนี้

1) การนำเสนอผลจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหรืองานกลุ่มโดยผู้เรียน ซึ่งเป็นการทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายจากการพบกลุ่มสัปดาห์ที่แล้ว ครูทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และสรุปองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู

2) การจัดการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ที่ได้วางแผนร่วมกันไว้แล้วระหว่างครูและผู้เรียน โดยครูเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ เพิ่มเติมความรู้หรือเนื้อหาสาระที่จำเป็น ที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจและต้องการจะเรียนรู้ โดยอาจสอนเพิ่มเติมในบางเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องการ หรือจัดสอนเสริม

นอกเหนือจากเวลาพบกลุ่ม (โดยเฉพาะในเนื้อหาที่ผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์)

3) การนำเสนอโครงการ โดยผู้เรียนนำเสนอความคิด และความก้าวหน้าในการทำโครงการต่อกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ผู้เรียนคนอื่นและครูช่วยกันวิเคราะห์ ชักถามให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการต่อยอดทางความคิดและนำไปสู่การพัฒนาโครงการในสัปดาห์ต่อไป การนำเสนอโครงการเช่นนี้จะเป็นอย่างต่อเนื่องทุกครั้งที่พบกลุ่มจนสิ้นสุดภาคเรียน

4) การสอบย่อย (QUIZ) เป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจสาระเนื้อหา โดยครูและสถานศึกษาเป็นผู้จัดทำข้อทดสอบย่อย ในลักษณะ ถาม-ตอบ (QUIZ) ให้ผู้เรียนตอบคำถามแบบเขียนสั้น ๆ ในลักษณะการสรุปความคิดรวบยอด ที่เป็นความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาในรายวิชานั้น ของตัวผู้เรียนเอง

5) การฝึกกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ “คิดเป็น” ให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อ เช่น สถานการณ์จริง ข่าวหนังสือพิมพ์ บทความ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่กำลังเรียนรู้ ครูทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้น เสริมแรง ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมให้ผู้เรียนทุกคนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตลอดช่วงเวลาการพบกลุ่ม โดยครูควรตั้งคำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนได้คิด ร่วมอภิปรายเพื่อหาคำตอบจากประเด็นปัญหา และพยายามเชื่อมโยงเรื่องที่เรียนรู้จากรายวิชานั้นเข้าสู่วิถีชีวิตของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มองเห็นประโยชน์จากการมาพบกลุ่ม

6) การฝึกให้ผู้เรียนได้แสดงออกเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ เช่น การนำเสนอ งานประกอบการใช้สื่อ การฝึกพูดในโอกาสต่าง ๆ การใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง การฟังและการจับประเด็นสำคัญ การพูด การเขียนเพื่อสรุปใจความสำคัญ ฯลฯ

7) การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง เป็นการกำหนดข้อตกลงร่วมกันในกลุ่ม การนัดหมายกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้เรียนต้องทำระหว่างสัปดาห์ รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ครูจะต้องเน้นย้ำให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าตามแผนการเรียนรู้ที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ โดยเน้นเป็นพิเศษสำหรับผู้ที่จะมานำเสนอสัปดาห์ต่อไป และกำหนดภารกิจสำหรับผู้เรียนคนอื่น ๆ ด้วย

8) การติดตามและช่วยเหลือ อาจใช้กระบวนการติดตามช่วยเหลือโดยเพื่อน กลุ่มเพื่อน จัดให้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือใช้ระบบหัวหน้ากลุ่มผู้เรียน

การเรียนรู้ด้วยตนเอง

เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนกำหนดแผนการเรียนรู้ของตนเองให้สอดคล้องกับรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน โดยระบุว่ากระบวนการเรียนรู้แต่ละครั้งเกิดขึ้นได้อย่างไร เรียนรู้ด้วยวิธีการใด มีขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบอย่างไร และมีครูเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการศึกษาหาความรู้จากสื่อต่างๆ

ลักษณะของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

- 1) มีความสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ได้เกิดจากการบังคับ
- 2) ใช้ตนเองเป็นแหล่งข้อมูล นั่นคือผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าสิ่งที่ตนจะเรียนคืออะไร รู้ว่าทักษะและข้อมูลที่ต้องการหรือจำเป็นต้องใช้มีอะไรบ้าง สามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนรู้ถึงความสามารถของตนเอง ตัดสินใจได้ มีการรับผิดชอบต่อหน้าที่และบทบาทในการเป็นผู้เรียนที่ดี
- 3) รู้“วิธีการที่จะเรียน” นั่นคือ ผู้เรียนควรทราบขั้นตอนในการเรียนรู้ด้วยตนเองว่าจะไปสู่จุดที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร
- 4) มีบุคลิกภาพเชิงบวก มีแรงจูงใจ และการเรียนแบบร่วมมือกับเพื่อนหรือบุคคลอื่น
- 5) มีระบบการเรียน รู้จักประยุกต์การเรียนรู้ และสนุกสนานกับกระบวนการเรียน
- 6) มีการเรียนจากข้อผิดพลาดและความสำเร็จ มีการประเมินตนเองและเข้าใจถึงศักยภาพของตนเอง
- 7) มีความพยายามในการหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อหาคำตอบ รู้จักประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้กับสถานการณ์ของแต่ละบุคคล และหาโอกาสในการพัฒนาค้นหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา
- 8) มีการชี้แนะการอภิปรายในห้องเรียน การแสดงความคิดเห็นส่วนตัวและการแสดงความเห็นที่แตกต่างไปจากผู้สอน
- 9) มีการรวบรวมข้อมูลจากการได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและมีวิธีการนำข้อมูลที่ได้ไปใช้

ข้อควรคำนึงในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผู้เรียนมีความสนใจ มีความพร้อม ศึกษาวิธีการเรียนให้เข้าใจขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและมีความรับผิดชอบ ผู้เรียนกำหนดแผนการเรียนรู้รายบุคคลให้สอดคล้องกับรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน ผู้เรียนกำหนดสื่อที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น เอกสาร แบบเรียน ชุดการสอน ผู้รู้ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ซีดี แหล่งเรียนรู้ เพื่อนเรียนรู้ ฯลฯ จัดทำสัญญาการเรียนรู้ ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างครูกับผู้เรียน พบครู ให้คำปรึกษา แนะนำในการเรียน ประมาณ 2-4 ครั้ง ต่อภาคเรียน สถานศึกษาและครูมีบทบาทในการจัดเตรียม อำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือแนะนำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

การเรียนรู้ด้วยตนเอง ควรดำเนินการ ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์และการกำหนดความต้องการในการเรียนรู้ โดยผู้เรียนควรคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของตนเองเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะเรียน
- 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ที่สามารถปฏิบัติได้จริง โดยผู้เรียนศึกษาจุดมุ่งหมายของรายวิชาแล้วเขียนจุดมุ่งหมายในการเรียน จุดมุ่งหมายควรเน้นถึงพฤติกรรมที่ผู้เรียน

คาดหวังว่าจะเกิดขึ้น เป็นจุดมุ่งหมายที่สามารถวัดได้ และจุดมุ่งหมายของผู้เรียนในแต่ละระดับควรมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด

3) การวางแผนการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนกำหนดแนวทางการเรียนของตนเองขึ้นมาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา กำหนดเวลาการเรียนรู้ โดยกำหนดปริมาณเวลา (จำนวนชั่วโมงต่อจำนวนครั้ง) ที่ต้องการพบครูเพื่อขอคำปรึกษาแนะนำหรือให้ครูสอน กำหนดเวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้เรียนคนอื่น กำหนดเวลาที่ต้องการเรียนด้วยตนเอง พร้อมทั้งกำหนดว่ากิจกรรมการเรียนรู้จะสิ้นสุดเมื่อใด

4) การเลือกรูปแบบการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง แหล่งวิทยากร สื่อที่จะใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น อ่านหนังสือประกอบ ดูวีซีดี ศึกษาจากสื่อคอมพิวเตอร์ ศึกษาจากผู้รู้ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ห้องสมุด วัด สถานีนอนามัย

5) การกำหนดบทบาทของผู้ช่วยเหลือในการเรียนรู้ เนื่องจากบางครั้งผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ทั้งหมด จึงจำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น เช่น เพื่อนร่วมเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

6) การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ควรเป็นการประเมินผลร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน โดยครูและผู้เรียนร่วมกันตั้งเกณฑ์การประเมินผลร่วมกัน เลือกประเภทของการทดสอบลักษณะของการ Feedback ที่ใช้

การจัดทำสัญญาการเรียนรู้

ในการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมาย คือ ผู้เรียนต้องมีการจัดทำข้อตกลงการเรียนรู้ หรือ สัญญาการเรียนรู้ ของตนเองไว้กับครู เพื่อที่ครูจะได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนแต่ละคน สัญญาการเรียนรู้ (Learning Contact) คือ ข้อตกลงที่ผู้เรียนได้ทำไว้กับครู ว่าเขาต้องปฏิบัติอย่างไรบ้างในการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในสัญญาการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเป็นผู้เขียนเองโดยระบุว่า ต้องการเรียนเรื่องอะไร จะวัดว่าได้บรรลุตามความมุ่งหมายแล้วหรือไม่ อย่างไร มีหลักฐานการเรียนรู้อะไรบ้างที่บ่งบอกถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าผลการเรียนเป็นอย่างไร เมื่อเขียนเสร็จแล้วสำเนาส่งให้ครูเก็บไว้ 1 ชุด เพื่อติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน แบบฟอร์มหรือตารางของการเขียนสัญญาการเรียนรู้ อาจประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

- 1) จุดมุ่งหมาย เป็นส่วนที่ระบุว่า ผู้เรียนต้องการบรรลุผลสำเร็จในเรื่องอะไร อย่างไร
- 2) แหล่งวิทยากร วิธีการเป็นส่วนที่ระบุว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้อย่างไรจากแหล่งความรู้

ใด

3) หลักฐาน เป็นส่วนที่มีสิ่งอ้างอิงหรือยืนยันเป็นรูปธรรม ที่แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้แล้ว โดยเก็บรวบรวมเป็นแฟ้มสะสมงาน

4) การประเมินผล เป็นส่วนที่ระบุว่า ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ในระดับใด

การเรียนรู้แบบทางไกล

เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะเรียนรู้จากสื่อต่าง ๆ โดยผู้เรียนและครูจะสื่อสารกันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนใหญ่ มุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้แบบ e-learning

ข้อควรคำนึงในการเรียนรู้แบบทางไกล

- 1) ผู้เรียนต้องมีเครื่องมือที่สามารถสื่อสาร และใช้อุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ ฯลฯ
- 2) มีเวลาสื่อสารทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กับครูตามเวลาที่ได้ตกลงร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน เช่น Chat room, E-mail, Web board, Blog, Facebook ฯลฯ
- 3) สถานศึกษาและครูมีบทบาทในการจัดเตรียมสื่อทางไกล หรือ อำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือ แนะนำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้แบบทางไกลได้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

การเรียนรู้แบบทางไกล ควรดำเนินการ ดังนี้

- การศึกษาแนวทางการเรียนรู้แบบทางไกลจากสื่อต่าง ๆ
- การเรียนรู้จากสื่อทางไกลตามที่สถานศึกษากำหนด
- การประเมินความรู้ก่อนเรียนของตนเองการศึกษาเนื้อหาสาระจากสื่อต่างๆ และส่งงานตามที่กำหนด
- การสื่อสารกับครูตามเวลาที่กำหนด เพื่อซักถาม นัดหมาย ขอคำปรึกษา ฯลฯ
- การประเมินความรู้หลังเรียนของตนเอง

การเรียนรู้แบบชั้นเรียน

เป็นการเรียนรู้ในลักษณะแบบห้องเรียน ที่สถานศึกษากำหนดรายวิชา เวลาเรียน และสถานที่ที่ชัดเจน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่มีเวลาเข้าชั้นเรียนสม่ำเสมอ

ข้อควรคำนึงในการเรียนรู้แบบชั้นเรียน

- 1) สถานศึกษากำหนดสถานที่เรียน ตารางเรียนที่เหมาะสม
 - 2) มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ วัน เวลา ครูผู้สอน ให้ผู้เรียนทราบทั่วกัน
 - 3) สถานศึกษาจัดหาสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนเช่น เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ เครื่องมืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และ โสตทัศนูปกรณ์ ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการเรียนรู้แบบชั้นเรียน
 - 4) ผู้เรียนต้องมีเวลาเข้าชั้นเรียนตามที่กำหนดในตารางเรียน
- การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบชั้นเรียน

1) การจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมีครู ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาต่างๆ เป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหา ในการถ่ายทอดเนื้อหาของครูต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นได้ โดยเพิ่มการเขียนถาม ตอบ หลังการบรรยาย รวมทั้งมีการจัดโอกาสให้ฝึกในห้องปฏิบัติการ และจัดเวลาการให้คำปรึกษา

2) การจัดกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู และผู้เรียนกับผู้เรียน โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนตอบพร้อมๆ กับการใช้กิจกรรมลักษณะที่เน้นการสื่อสาร เช่น กิจกรรมคู่ กิจกรรมกลุ่ม และการจัดที่นั่งในชั้นเรียนต้องเหมาะสม เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรม

3) การจัดให้มีการปรับบทบาทผู้เรียน ใช้การแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยที่แต่ละกลุ่มจะได้รับมอบหมายงานให้ปฏิบัติ ในการจัดการเรียนการสอนครูจะสอดแทรกกิจกรรม 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมที่เน้นการให้ผู้เรียนได้รับข้อมูล ข้อเท็จจริง กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการได้ลงมือปฏิบัติสังเกต และกิจกรรมการสะท้อนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู

4) การติดตามและช่วยเหลือผู้เรียน โดยอาจใช้กระบวนการติดตามช่วยเหลือโดยเพื่อน กลุ่มเพื่อน จัดให้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างครูกับผู้เรียน ใช้ผู้ช่วยสอน ใช้ระบบหัวหน้ากลุ่มผู้เรียน ใช้แฟ้มสะสมผลงาน ใช้การเรียนแบบทีม ใช้ e-mail, discussion boards และ internet เป็นต้น การเรียนรู้แบบต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น สถานศึกษาและผู้เรียนจะร่วมกันกำหนด โดยในแต่ละรายวิชา จะเลือกการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่งหรือหลายแบบก็ได้ ขึ้นอยู่กับความยากง่ายของเนื้อหาในรายวิชานั้น ๆ โดยให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและการทำงานของผู้เรียน รวมทั้งขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษาด้วย และสถานศึกษาสามารถจัดให้มีการสอนเสริมได้ในทุกรูปแบบการเรียนรู้ เพิ่มเติมความรู้ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุปได้ว่าหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยให้การศึกษให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์จากการทำงาน และการประกอบอาชีพ โดยการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่ชัดเจน

1.8 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยพุทธศักราช 2551

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยพุทธศักราช 2551 ผู้วิจัย ได้ศึกษาจาก (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553a) สรุปประเด็นได้ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยพ.ศ. 2551 จะเป็นกฎหมายที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นไปอย่างมีระบบ และต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนได้ตามศักยภาพเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา กล่าวคือ

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“การศึกษานอกระบบ” หมายความว่ากิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมาย ผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจนมีรูปแบบหลักสูตรวิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้นและมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

“การศึกษาตามอัธยาศัย” หมายความว่ากิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวัน ของบุคคลซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามความสนใจความต้องการโอกาสความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

มาตรา 6 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ยึดหลักดังต่อไปนี้

1) การศึกษานอกระบบ ความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวางทั่วถึงเป็นธรรมและมีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชน การกระจายอำนาจแก่สถานศึกษาและการให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

2) การศึกษาตามอัธยาศัย การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลายทั้งส่วนที่เป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อการศึกษา การจัดกรอบหรือแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อผู้เรียน

มาตรา 9 ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยให้ความสำคัญแก่ผู้เกี่ยวข้องตามบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และสามารถเลือกใช้บริการได้หลากหลายตามความต้องการของตนเอง

2) ผู้จัดการเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบและผู้จัดแหล่งเรียนรู้สำหรับการศึกษาตามอัธยาศัยมีการดำเนินการที่หลากหลายตามศักยภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนโดยบูรณาการความรู้ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม

3) ผู้ส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งเป็นผู้ที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนและผู้จัดการเรียนรู้มีการดำเนินการที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

มาตรา 11 เพื่อประโยชน์ในการจัดและพัฒนาระบบการศึกษาและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

1) จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้เช่นแหล่งเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนสื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้

2) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายเพื่อให้เกิดความร่วมมือและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายได้รับโอกาสในการจัดสรรทรัพยากรและเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการดำเนินงาน

กล่าวโดยสรุปได้ว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 เป็นข้อกำหนดที่เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งการศึกษานอกระบบและอัธยาศัย เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนให้มีความพร้อม และเป็นนโยบายให้ภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจศักยภาพความพร้อมและโอกาสโดยศึกษาจากบุคคลประสบการณ์สังคมสภาพแวดล้อมสื่อหรือแหล่งความรู้อื่นๆ

1.9 หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

นักการศึกษาได้แสดงความเห็นไว้หลายท่าน เกี่ยวกับปัจจัยการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และแรงจูงใจหลายประการ ดังนี้

อาชัญญา รัตนอบูล (2551) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม มีความพร้อมทางร่างกาย สติปัญญา และประสบการณ์เดิม ทักษะคิดที่ดีต่อสิ่งที่เรียนจะเป็นแรงจูงใจทั้งภายนอกและภายในที่ทำให้เกิดความต้องการทางการเรียนรู้ เช่น การได้รับการชื่นชม ความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551a) สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1) พิจารณาและให้ความสำคัญกับแรงจูงใจในการเรียน (Motivation to learn) บุคคลจะเรียนรู้ได้ดีถ้าหากมีความต้องการในการเรียนสิ่งนั้น เช่น การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะเรียน สร้างบรรยากาศผ่อนคลายในการเรียนรู้ และการให้เกียรติผู้เรียน (Learning Environment)

2) คำนึงถึงความต้องการในการเรียนของแต่ละบุคคล และรูปแบบของการเรียนรู้ (Learning Style) ที่มีความหลากหลาย รวมไปถึงองค์ความรู้เดิมและประสบการณ์ (Experience) ที่มีค่า

3) ควรพิจารณาถึงความสำคัญกับเนื้อหา และกิจกรรมในการเรียนรู้ (Learning Content and Activities) โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาที่สอดคล้องกับความจริง (Realistic Problems) และนำการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา

4) ต้องเอาใจใส่กับการมีส่วนร่วมทั้งทางด้านสติปัญญาและทางด้านร่างกายในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ ควรให้มีเวลาพอเพียงในการเรียนรู้โดยเฉพาะการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ๆ การฝึกทักษะใหม่ๆ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

5) ให้โอกาสในการฝึกภาคปฏิบัติจนเกิดผลดีหรือการนำความรู้ไปประยุกต์ได้ โดยให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพหรือ สมรรถภาพในการเรียนรู้จนกระทั่งเขาได้เห็นถึงความก้าวหน้าที่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งจะเชื่อมั่นในความรู้ที่เกิดจากตนเองมากกว่าคนอื่นบอก

Lindeman (1926) ได้ศึกษาแนวคิดด้านความต้องการและความสนใจของผู้ใหญ่ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1) ผู้ใหญ่อยากจะเรียนรู้ก็ต่อเมื่อ มีความต้องการ และมีความสนใจที่จะเรียนรู้

2) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ การจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นไปที่การดำเนินชีวิตประจำวันของผู้ใหญ่เป็นสำคัญ มีการสำรวจความต้องการที่แท้จริง เนื่องจากข้อมูลที่ได้สามารถตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่แท้จริง

3) ประสบการณ์ของผู้ใหญ่นั้น ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามาก ดังนั้น วิธีการเรียนรู้จะเป็นการวิเคราะห์และการค้นหาความจริงจากประสบการณ์ และผู้ใหญ่จะเป็นผู้ชี้แนะตนเองมากกว่าที่จะให้บุคคลอื่นชี้แนะหรือควบคุมได้ ผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ใหญ่เรียนรู้ด้วยตนเอง

4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความคิด สมรรถภาพร่างกาย และจิตใจ เนื่องจากผู้ใหญ่มียุ่มาากขึ้นก็ยิ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้นตามไปด้วย และการให้การศึกษาควรคำนึงถึงประสบการณ์ ความเชื่อ วัฒนธรรมและประเพณีควบคู่กันไปด้วย

M.S. Knowles (1970) ได้อธิบายถึงการจัดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ว่าผู้ใหญ่จะเกิดการเรียนรู้ได้ดี หากพิจารณาจากองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1) ความต้องการและความสนใจ (Need and Interests) ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้หากว่าสิ่งนั้นตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา

2) สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต (Life Situation) ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีหากยึดสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน

3) การวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analysis of Experience) ประสบการณ์เป็นแหล่งที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ ดังนั้น การวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของผู้ใหญ่แต่ละคนอย่างละเอียดว่ามีส่วนไหนของประสบการณ์ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนได้บ้าง แล้วจึงหาทางนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

4) ผู้ใหญ่ต้องการนำตนเอง (Self - Directing) ความต้องการที่อยู่ในส่วนลึกของผู้ใหญ่คือความสามารถในการนำตนเองได้ บทบาทของครูจึงอยู่ในกระบวนการสืบหาหรือค้นหาคำตอบร่วมกับผู้เรียนมากกว่าการส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับความรู้

5) ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเพิ่มมากขึ้นตามวัยของแต่ละบุคคล ดังนั้นการสอนผู้ใหญ่ต้องจัดเตรียมการให้สอดคล้องกับความแตกต่างอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ M.S. Knowles (1970) ได้อธิบายรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ใหญ่ โดยรวบรวมจากประสบการณ์การสอนและการฝึกอบรมผู้ใหญ่ มากำหนดเป็นรูปแบบการวางแผนกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ (learning design models) ซึ่งสามารถอธิบายโดยสรุปได้ดังนี้

1.รูปแบบตามโครงสร้าง (Organic model) เป็นรูปแบบที่มี 7 ขั้นตอน คือ

- 1) การสร้างบรรยากาศ
- 2) จัดโครงสร้างทางกายภาพให้อำนวยความสะดวกร่วมกันวางแผน
- 3) การร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการ
- 4) การร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์
- 5) การร่วมกันวางแผนกิจกรรม
- 6) การดำเนินการตามแผน
- 7) การร่วมกันประเมินและวิเคราะห์ความต้องการอีกครั้ง

2.รูปแบบตามขั้นตอนดำเนินการ (Operational Model) เป็นการวางแผนกิจกรรมประสบการณ์ การเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการตัดสินใจ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการหาความรู้ เพื่อสามารถนำมาวางแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามลำดับของขั้นตอน ผู้เรียนผู้ใหญ่ที่เข้าร่วมการ เรียนรู้จะได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการ

3. รูปแบบตามบทบาท (Role Model) รูปแบบนี้ยึดสมรรถนะ หรือความรู้ความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติการกิจตามบทบาท การปฏิบัติงานตามบทบาทเป็นการระบุชนิดของทักษะ ขอบข่ายของเนื้อหาความรู้และเจตคติที่ต้องฝึกอบรม และพัฒนาให้กับกลุ่มเป้าหมาย

4. รูปแบบตามหน้าที่ (Functional Model) รูปแบบนี้ยึดภารกิจและหน้าที่ของหน่วยงานในองค์กร เป็นกรอบความคิดในการจัดเนื้อหาและกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหน่วยงานนั้นขององค์กรอย่างครบถ้วน

5. รูปแบบตามเนื้อหา (Thematic Model) รูปแบบนี้ยึดแก่นสาระของเนื้อหาเป็นหลักในการจัดวางเนื้อหาและกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

กล่าวโดยสรุปได้ว่าหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ต้องจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ การเรียนรู้ควรมุ่งเน้นประโยชน์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และมีความสอดคล้องกับประสบการณ์ วิธีการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพของผู้เรียน สิ่งที่เรียนต้องมีคุณค่าและสามารถตัดสินใจด้วยการชี้นำของตนเอง

1.10 ลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

มีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญได้อธิบายลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ดังนี้

สคูนธ์ ภูริเวทย์ (2542) ได้อธิบายถึงลักษณะการศึกษาผู้ใหญ่ ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ผู้ใหญ่ที่มีระดับแรงจูงใจและความพร้อมที่จะเรียนสูง มักจะมีจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ที่มีความชัดเจน มีโครงสร้างที่เป็นระบบว่าจะเรียนเพื่ออะไร

2. การจัดประสบการณ์อย่างกว้างๆ ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ของผู้เรียนเอง และจากการประกอบอาชีพของผู้เรียน ผู้สอนต้องสามารถนำเอาประสบการณ์เหล่านี้มาเป็นแหล่งข้อมูลในการจัดการเรียนการสอน

3. นักศึกษาผู้ใหญ่หรือผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ จะมีความยืดหยุ่นน้อย เนื่องจากมีความเคยชินหรือติดเป็นนิสัยจากการทำงาน ส่งผลให้ไม่ค่อยยอมรับสิ่งใหม่ๆ หรือการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ผู้สอนควรทำให้ผู้เรียนได้เห็นความแตกต่างหรือข้อได้เปรียบที่ผู้เรียนจะได้รับก่อน

4. นักศึกษาผู้ใหญ่ต้องเรียนแบบผู้ใหญ่ ซึ่งมีความต้องการการตอบสนองหรือต้องการเช่นผู้ยิ่งใหญ่ เนื่องจากต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจไม่ว่าจะกระทำการใดๆ ก็ตาม ผู้ใหญ่ต้องการที่จะกระทำหรือลงมือปฏิบัติไปพร้อมๆกับผู้สอน

5. นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมากมีความเป็นตัวของตัวเองค่อนข้างสูง มีความเชื่อมั่นสูงในขณะที่บางคนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และต้องการความมั่นใจในเรื่องที่สามารถเรียนรู้ได้ มีความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือจากผู้สอน ในการชี้แนะ ให้กำลังใจและให้ความสนับสนุนในยามจำเป็น

6. ในเรื่องของเวลา สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่แล้วเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เนื่องจากผู้ใหญ่มีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบอื่นๆ อีก ซึ่งต้องการความมั่นใจว่าจุดประสงค์การเรียนรู้ ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ต้องมีคุณค่าแก่ตนเองจริงๆ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551b) ได้อธิบายถึงลักษณะธรรมชาติในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ดังนี้

1. ผู้ใหญ่ต้องการรู้เหตุผลในการเรียนรู้และผู้ใหญ่จะเรียนรู้ก็ต่อเมื่อต้องการจะเรียน เนื่องจากผู้ใหญ่รู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจของตนเองได้ก่อนการเรียนรู้

2. ลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ต้องการที่จะชี้นำตนเองมากกว่าจะให้ผู้สอนมาชี้ นำ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนควรเป็นแบบแนะแนวมากกว่า โดยบทบาทของผู้สอนควรจะเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วม (Facilitator) มากกว่า

3. ประสบการณ์ของผู้เรียน ประสบการณ์เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ใหญ่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรใช้เทคนิคฝึกอบรมต่างๆ ที่เน้นการเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ (Experiential Techniques)

4. แนวโน้มในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ มุ่งเน้นไปที่ชีวิตประจำวัน หรือเน้นที่งาน หรือการแก้ปัญหาเสียมากกว่า กล่าวคือ ผู้ใหญ่จะสนใจหากช่วยให้การทำงานของเขาดีขึ้น หรือช่วยการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการจัดหลักสูตร ควรอาศัยสถานการณ์ต่างๆ รอบตัวผู้ใหญ่

5. บรรยากาศในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีกว่า ในบรรยากาศที่มีการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งทางกายภาพ เช่น การจัดแสงสว่าง อุณหภูมิที่พอเหมาะ การจัดที่นั่งที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์กัน และมีบรรยากาศของการยอมรับในความแตกต่างในทางความคิดและประสบการณ์ที่แตกต่างกันของแต่ละคน มีความเคารพซึ่งกันและกัน มีอิสระในการแสดงออกอย่างเป็นกันเอง

M. S. Knowles (1980) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ว่า ผู้ใหญ่มีความต้องการลึกซึ้งที่จะรู้ว่าทำไมเขาต้องรู้เรื่องเหล่านั้น ซึ่งมีความแตกต่างของการเรียนรู้ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผู้ใหญ่ปรับการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับภาระงานที่ทำอยู่ และเรียนรู้ได้ดีที่สุดในบริบทของการใช้ความรู้ไปทำสิ่งที่ตนเองต้องการ

2. ผู้ใหญ่เข้าสู่สถานการณ์การศึกษาด้วยประสบการณ์ที่แตกต่างกันมากมาย ดังนั้นผู้สอนไม่ควรสันนิษฐานว่า ผู้ใหญ่ที่มาเรียนจะมีประสบการณ์เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน

3. ผู้ใหญ่มีความต้องการทางจิตวิทยาที่จะนำตนเอง ซึ่งโดยความจริงแล้วคำจำกัดความของคำว่าผู้ใหญ่ในทางจิตวิทยา คือผู้ที่ได้พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองในด้านความรับผิดชอบ การตัดสินใจ และการควบคุมตนเอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่าลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ หมายถึงการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ประสบการณ์เดิม เพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้ใหม่ โดยนำประสบการณ์ที่สะสมมาใช้ในการแก้ปัญหา และอธิบายสิ่ง

ต่างๆได้ การแก้ไขสถานการณ์ของผู้ใหญ่จะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่มีต่อเรื่องนั้นๆ หรือเกิดจากการแลกเปลี่ยนและใช้ประสบการณ์ร่วมกับผู้อื่น

ตอนที่ 2 แนวคิดการศึกษาตามอัธยาศัย

ประชาชนส่วนใหญ่จะได้รับการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัยค่อนข้างมากไม่ว่าจะเป็นเด็กเล็กไม่ว่าชายหรือหญิงเรียนรู้ภาษาตน การเรียนรู้มารยาทสังคม และการคบค้าสมาคมกับผู้อื่น ในปัจจุบันสังคมประเทศและสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว สมาชิกสังคมใดก็ตามจะต้องก้าวให้ทันโลก ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วมาก การศึกษาตามอัธยาศัยมีความสำคัญจำเป็นในชีวิตประจำวันอย่างมากและนับวันจะยิ่งมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นการอ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์คงไม่เพียงพอ ผู้อยู่ในสังคมในอนาคตจะต้องสามารถหาข้อมูลจากคอมพิวเตอร์และสื่อสารสนเทศรวมถึงการสื่อสารภาษาต่างประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านทันโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้จะต้องสังเกตสิ่งต่างๆ ในสภาพแวดล้อมซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้และได้แนวทางปฏิบัติไปพร้อมกัน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2551b)

2.1 ความเป็นมาของการศึกษาตามอัธยาศัย

ในระยะแรกก่อน 2515 นักการศึกษาที่มีความเชื่อว่าการศึกษามี 2 รูปแบบเท่านั้น คือ การศึกษาในโรงเรียนและการศึกษาไม่เป็นทางการ การศึกษาในโรงเรียนนั้นคือการจัดการศึกษาแบบเป็นทางการ ส่วนการศึกษาที่นอกเหนือจากในโรงเรียนคือไม่ได้จัดอยู่ในโรงเรียน ต่อมาการบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียนในปี 2515 ได้นิยามว่า การศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาใดๆที่จัดไว้อย่างมีระบบและมีแบบแผน แต่จัดขึ้นนอกเหนือขอบข่ายในโรงเรียนภาคปกติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ประชากรทั้งเด็กและผู้ใหญ่ (Coombs อ้างถึงใน สุนทร โคตรบรรเทา, 2526) การศึกษานอกโรงเรียนเป็นการศึกษาที่มีระบบ มีแบบแผน มีกฎเกณฑ์ หลักสูตร วัตถุประสงค์ที่แน่นอน และจัดให้แต่เน้นกิจกรรมที่จัดนอกโรงเรียนภาคปกติ ในเรื่องเวลา สถานที่ ผู้เรียน ผู้สอน ความยืดหยุ่นของหลักสูตรเป็นต้น การศึกษานอกโรงเรียนจึงแยกตัวออกมาจาก การศึกษาไม่เป็นทางการ แต่เดิมส่วนที่เหลืออยู่จึงบัญญัติขึ้นใหม่ว่า “การศึกษาตามอัธยาศัย” การศึกษาช่วยพัฒนาชีวิตคนในวัยเด็กที่มีความพร้อมสำหรับประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในอนาคต การศึกษาช่วยพัฒนาความพร้อมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านร่างกาย เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดี และสมบูรณ์ในวันข้างหน้า เมื่อสำเร็จการศึกษาและออกไปประกอบอาชีพแล้ว การศึกษายังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถมากขึ้น เพื่อให้คนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หลายคนต้องการความรู้ ทักษะในอาชีพ วิชาชีพในระดับที่สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องแสวงหาความรู้ต่อไป เพื่อพัฒนาอาชีพของตนเองให้สูงขึ้น เมื่อระดับอาชีพและมีมือแรงงานเปลี่ยนไปคนเรายังต้องการศึกษาหาความรู้ให้เหมาะกับสภาพความเป็นอยู่ที่

เปลี่ยนแปลงไป การศึกษาจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ในการปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคมและสิ่งแวดล้อม (อุดม เขยกิจวงศ์, 2551)

2.2 ความหมายของการศึกษาตามอัยาศัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 15 นิยามว่าการศึกษิตามอัยาศัยเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาสโดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ

(Coombs อ้างถึงใน สุมาลี สังข์ศรี, 2555) การศึกษาตามอัยาศัย หมายถึง กระบวนการศึกษาตลอดชีวิตที่บุคคลได้รับและสะสมความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และความเข้าใจในประสบการณ์ในชีวิตประจำวันและสิ่งแวดล้อมอันได้แก่ ครอบครัว การทำงาน และการเล่น จากแบบอย่างและทัศนคติของแต่ละครอบครัว เพื่อน การท่องเที่ยว การอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังวิทยุ และภาพยนตร์ โดยทั่วไปแล้วการศึกษาแบบธรรมชาติวิสัย ไม่มีการจัดเป็นระบบและไม่มีแบบแผนแต่มีความสำคัญอย่างมากในการเรียนรู้ทั้งหมดของบุคคลแต่ละคน แม้แต่บุคคลที่ถือว่าตนนั้นเป็นผู้ได้รับการศึกษาจากระบบการศึกษาในโรงเรียนมาแล้ว

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2538) การศึกษาตามอัยาศัย หมายถึง การศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จากการทำงาน จากบุคคล จากครอบครัว จากชุมชน จากแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะ ความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มีการลงทะเบียน และไม่มีการรับประกาศนียบัตร มีหรือไม่มีสถานที่แน่นอน เรียนที่ไหนก็ได้ลักษณะการเรียนส่วนใหญ่เป็นการเรียนเพื่อความรู้และนันทนาการ อีกทั้งยังไม่จำกัดเวลาเรียน สามารถเรียนได้ตลอดเวลา และเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต

ฉลองศรี พลโยธา (2544) การศึกษาตามอัยาศัย หมายถึง ขั้นตอนของการเรียนรู้ ซึ่งเกิดจากมวลประสบการณ์ที่ได้รับอันเนื่องมาจากความต้องการ ความสนใจ หรือความพึงพอใจของแต่ละบุคคล เป็นกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตที่มนุษย์ได้รับ โดยวิธีที่ไม่เป็นทางการ เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองตามธรรมชาติตามวิสัยของมนุษย์ โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมโดยมีผู้จัดหรือไม่มีผู้จัดก็ได้ สิ่งทีบุคคลจะเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมนั้นมีคุณภาพทางการศึกษามากเพียงใด การศึกษาเป็นเพียงกิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตมนุษย์

ชัยยศ อิ่มสุวรรณ (2543) การศึกษาตามอัยาศัย หมายถึง การศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ การทำงาน หรือเรียนรู้จากบุคคล ครอบครัว สังคม ชุมชน รวมไปถึงสภาพแวดล้อม สื่อ แหล่งความรู้ต่างๆ โดยเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพ

กำลังเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน เป็นหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 8 ข้อตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้แก่

- 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2) ซื่อสัตย์สุจริต
- 3) มีวินัย
- 4) ใฝ่เรียนรู้
- 5) อยู่อย่างพอเพียง
- 6) มุ่งมั่นในการทำงาน
- 7) รักความเป็นไทย
- 8) มีจิตสาธารณะ

และเป็นคุณลักษณะที่ควรมีในศตวรรษที่ 21 เน้นการเรียนรู้ที่ตรงตามความต้องการของผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2552)

3.1 ความหมายของความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

กรมวิชาการ (2539) ได้ให้ความหมายของความใฝ่รู้ใฝ่เรียนไว้ว่า เป็นการแสดงความกระตือรือร้น ในการแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม การแสดงออกถึง การใฝ่รู้ใฝ่เรียนนั้น สังเกตได้จากพฤติกรรมต่างๆ ของผู้เรียน เช่น การซักถาม การแสดงความคิดเห็น การขออ่านหนังสือ เป็นต้น ผู้เรียนสามารถแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น การแสวงหาความรู้ จากการฟัง การถาม การอ่าน การคิด การเขียน การดู และการปฏิบัติ

(สำนักงานคณะกรรมการการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540) ได้ให้ความหมายของความใฝ่รู้ใฝ่เรียนไว้ว่า เป็นคุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงถึงความกระตือรือร้น สนใจใฝ่ใฝ่คิดค้น แสวงหาความรู้ด้านต่างๆ ตลอดจนความสามารถในการจำแนก เปรียบเทียบและวิเคราะห์เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

บุญชิต มณีโชติ (2540) ได้ให้ความหมายของการใฝ่รู้ใฝ่เรียนไว้ว่าเป็น การที่บุคคลมีแรงจูงใจ ความปรารถนา ความอยากรู้ อยากเห็น ความกระตือรือร้น ความสนใจ และความพอใจที่จะแสวงหา ข้อมูลความรู้ต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการ หรือกระหายใคร่รู้ที่เกิดขึ้น พฤติกรรมที่แสดงถึงการใฝ่รู้ใฝ่เรียน เช่น การสนใจแสวงหาความรู้ การคิดสืบค้น การสอบถามผู้รู้ การสืบเสาะหาความรู้

จิตสุภางค์ ทิพย์เที่ยงแท้ (2543) ได้ให้ความหมายของการใฝ่รู้ใฝ่เรียนว่าเป็นการที่บุคคลมีแรงจูงใจ มีความปรารถนาที่จะได้มาซึ่งความรู้ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือความอยากรู้อยากเห็นที่เกิดขึ้น ความต้องการหรือความอยากรู้ที่เกิดขึ้นนี้เป็นแรงผลักดันหรือแรงจูงใจให้มีการแสดงออกทางพฤติกรรม เช่น ความสนใจ ศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้จากตำรา สนทนากับผู้รู้

พิทักษ์ วงแหวน (2546) ได้ให้ความหมายของการใฝ่รู้ใฝ่เรียนไว้ว่า เป็นการกระทำหรืออาการแสดงออกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า โดยมีลักษณะเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน มีความกระตือรือร้น และสนใจเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและพยายามพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ปีลันญา วงศ์บุญ (2550) ได้ให้ความหมายของการใฝ่รู้ใฝ่เรียนว่าเป็นสิ่งแสดงถึงความปรารถนา ความอยากรู้อยากเห็น ความกระตือรือร้น ความสนใจ ความพอใจที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งความรู้ด้านการเรียนและสภาพแวดล้อมรอบตัว มีความรู้เท่าทันวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สามารถนำความรู้ที่ได้ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและ ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่าความใฝ่รู้ใฝ่เรียน หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนอกระบบที่สามารถแสวงหาคำตอบให้แก่ข้อสงสัยของตนเองด้านครอบครัว ด้านวิชาการ ด้านอาชีพ และด้านสังคม โดยการสงสัยใคร่รู้ เปิดใจในการเรียนรู้ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ เชื่อมโยงในการเรียนรู้ และมองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้พฤติกรรมของนักเรียนอกระบบ

3.2 ความสำคัญของความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาจาก (บุญชิต มณีโชติ, 2540) สรุปประเด็นได้ดังต่อไปนี้

ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนเป็นแรงผลักดันให้บุคคลกระทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างเต็มใจ เพื่อตอบสนองความต้องการ ใคร่อยากเรียนรู้ โดยการแสวงหา และค้นคว้าหาคำตอบให้กับตนเอง มีองค์ประกอบดังนี้ ได้สรุปความใฝ่รู้ใฝ่เรียนจะเกิดขึ้นได้จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective) หมายถึง การที่รู้สึกว่าคุณค่า มีความรักความปรารถนา ความต้องการ ความสนใจ หรือความพึงพอใจ ต่อบางสิ่งบางอย่าง ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต มีความรู้สึกว่าคุณค่า มีความหมายสำหรับตนและอยากจะได้มาเป็นเจ้าของ

2. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) หมายถึง การที่บุคคลจะมีการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ต้องอาศัยความรู้ หรือประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐาน การมีความรู้เดิมจะเป็นพื้นฐานให้คิดแสวงหาแนวทาง มีความคิดไตร่ตรอง มีความรู้แก้ปัญหาเดิม และมีความสามารถ ที่จะแก้ปัญหาใหม่

3. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติ (Behavior component) หมายถึง พฤติกรรมแสดงออก จากความรู้สึกและความคิดที่อยู่ภายในตนเอง สามารถแสดงให้เห็นได้จากการกระทำ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้รู้จักใช้ความรู้ของตนให้เกิดประโยชน์ มีความสำคัญในการดำเนินชีวิต ได้แบ่งประเภทการแสดงออกทางพฤติกรรมได้เป็น 4 ด้านดังต่อไปนี้

1. ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านครอบครัว หมายถึง การมุ่งแสวงหาหนทาง วิธีการที่จะทำให้ครอบครัวมีความสุขความเจริญ สมาชิกแต่ละคนอยู่ร่วมกันอย่างรักใคร่กลมเกลียว มุ่งพัฒนาความ

เป็นอยู่ของครอบครัวให้เจริญก้าวหน้า พฤติกรรมที่แสดงออก เช่น การสนใจศึกษาครอบครัวที่ประสบความสำเร็จ การสนทนากับผู้มีประสบการณ์ การค้นคว้าจากตำรา สื่อต่างๆ

2. ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านวิชาการ เป็นการใฝ่รู้ใฝ่เรียนที่เกี่ยวกับความรู้ หรือศาสตร์ต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับอาชีพของตนและศาสตร์อื่น ๆ ไม่จำกัด ต้องการมีความรู้เพิ่มเติม รู้ให้ลึกและรู้ให้กว้าง นำความรู้ใหม่ที่ได้มาพัฒนาเชื่อมโยงกับความรู้เก่า เพื่อสร้างความรู้ใหม่ที่พิเศษขึ้นกว่าเดิม แสดงออก โดยการค้นคว้าจากตำรา เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ ศึกษาสอบถาม สนทนากับผู้รู้

3. ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านอาชีพ เป็นความสนใจ ความต้องการที่จะพัฒนาอาชีพของตน ให้ก้าวหน้า โดดเด่น มีความเพียรพยายาม โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีความสุข มีความพอใจกับอาชีพที่ทำ พฤติกรรมที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านอาชีพ แสดงออกในลักษณะมีระดับ ความต้องการระดับสูง พยายามปฏิบัติสิ่งต่างๆของตนให้ดีเสมอ มีความหวังที่จะให้อาชีพที่ตนทำ หรือตำแหน่งหน้าที่การงานของตนมั่นคง ก้าวหน้า เป็นที่ยอมรับ มีความตั้งใจในการทำงาน และมุ่งศึกษาวิธีการและปฏิบัติตามแนวทางที่ค้นพบเพื่อไปสู่เป้าหมาย

4. ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านสังคม เป็นการมุ่งแสวงหา ไขว่คว้าให้ได้มาซึ่งสัมพันธภาพกับบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ค้นหาวีธีการและกระทำตามแนวทางที่ตนคิดว่าจะสมหวัง ดังเป้าหมายได้ผู้ที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านสังคมจะต้องการให้ผู้อื่นยอมรับ เคารพรัก นับถือ เห็นคุณค่าของตนเองพฤติกรรม ที่แสดงออกมักเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ การเข้าสังคม ค้นคว้าหาแนวทางที่จะทำให้บรรลุตามความปรารถนา

กล่าวโดยสรุปได้ว่าความสำคัญของความใฝ่รู้ใฝ่เรียน เป็นตัวผลักดันให้บุคคลกระทำสิ่งต่างๆได้อย่างเต็มใจ จากการเห็นคุณค่าในตนเอง อยากที่จะแสวงหาความรู้ และมองเห็นคุณค่าของสิ่งรอบตัว รู้จักใช้ความรู้ของตนให้เกิดประโยชน์ อันเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐานในการดำเนินชีวิตและแก้ไขปัญหาต่างๆ และแสวงหาแนวทางที่จะแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของความใฝ่รู้ใฝ่เรียนคือการแสดงออกทางความรู้สึก ความคิดในตนเอง โดยแสดงออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านครอบครัว หมายถึง การแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับการทำให้ครอบครัวมีความสุข จากการสงสัยใคร่รู้ เปิดใจการเรียนรู้ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ และมองเห็นศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ 2) ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านวิชาการ หมายถึง การแสวงหาคำตอบในการต่อยอดความรู้เก่าและเชื่อมโยงความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาความรู้ของตนเองจาก การสงสัยใคร่รู้ เปิดใจการเรียนรู้ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ และมองเห็นศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ 3) ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านอาชีพ หมายถึง การแสวงหาคำตอบต่อข้อสงสัยที่จะนำไปสู่การพัฒนาอาชีพการงานของตนให้ประสบความสำเร็จ จากการสงสัยใคร่รู้ เปิดใจการเรียนรู้ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ และมองเห็นศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ 4) ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านสังคม หมายถึง การแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับการสร้าง

สัมพันธ์ภาพให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ โดยจากการสงสัยใคร่รู้ เปิดใจการเรียนรู้ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ และมองเห็นศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้

3.3 พฤติกรรมบ่งชี้ของการเป็นผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

มีผู้อธิบายลักษณะของการเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนไว้หลากหลายดังนี้

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2533) ได้สรุปคุณลักษณะที่เป็นตัวบ่งชี้ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ไว้ดังนี้

1. การเป็นคนช่างสังเกต
2. การเป็นคนช่างคิดช่างสงสัย
3. การเป็นคนมีเหตุผล
4. การเป็นคนมีความทะเยอทะยานมีความอดทน
5. การเป็นคนมีความริเริ่ม
6. การเป็นคนทำงานอย่างมีระบบ

สำนักงานคณะกรรมการการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน และสร้างสรรค์ต้องมีลักษณะดังนี้

1. ความชอบและความชื่นชมและเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ
2. ความใฝ่ฝันและจินตนาการ
3. การแสวงหาแนวทางใหม่ๆ
4. ความกระตือรือร้น ความอยากรู้อยากเห็น
5. ความตั้งใจ การเอาใจใส่ ทำให้ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ
6. ความกล้า ความริเริ่มและการตัดสินใจ
7. ความเพียรพยายาม มุ่งมั่น บากบั่น มีความสงบ มีสมาธิในการทำสิ่งต่างๆ โดยไม่ย่อท้อ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2542) กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน ดังนี้

1. เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ
2. กระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็น
3. ตั้งใจ เอาใจใส่ ทำให้ดีอยู่เสมอ
4. มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออกและตัดสินใจ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ดังนี้

1. มีนิสัยรักการอ่าน
2. มีความกระตือรือร้น

- 3.กล้าแสดงความคิดเห็น
- 4.ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- 5.ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

พระสมชาย ฐานวุฑโฒ (2533) กล่าวถึง คุณสมบัติของผู้มีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ดังนี้

- 1.มีนิสัยชอบฟัง ชอบอ่าน ชอบค้นคว้า ยึดหลัก
- 2.มีความจำดี รู้จักสาระสำคัญของเรื่อง จับหลักให้ได้แล้วจำให้แม่นยำ
- 3.ทบทวนท่องบ่น ฟีกท่องให้คล่องปากท่องจนขึ้นใจจำได้คล่องแคล่วชัดเจนไม่ต้องพลิกตำรา ท่องส่วนที่สำคัญและหมั่นคิดหาเหตุผลด้วย
- 4.ใฝ่ใจนึกคิด ตรึกตรองสาวเหตุสาวผลให้เข้าใจตลอด พิจารณาให้เจนจบนึกถึงครั้งใดก็ทะลุปรุโปร่งหมด

5.เข้าใจแจ่มแจ้งทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ความรู้กับใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมีสมาธิ รุจิ ภู่อาระ และคนอื่นๆ (2535) ได้สรุป พฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนไว้ดังนี้

- 1.ตั้งใจฟังครูสอน
- 2.ขยันทำการบ้าน
- 3.ทบทวนความรู้อยู่เสมอ
- 4.ถามครูเมื่อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องเรียน
- 5.เมื่อมีเวลาว่างเข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด
- 6.จดจำความรู้ที่สำคัญไว้
- 7.เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางวิชาการ
- 8.สังเกตและทดลองในสิ่งที่ตนเองอยากรู้
- 9.สนใจข่าวสารต่าง ๆ
- 10.ช่างสังเกตสิ่งที่เป็นความรู้
- 11.เข้าวัด ทำบุญและศึกษาพระธรรมเมื่อมีโอกาส
- 12.ไปทัศนศึกษาตามสถานที่ต่างๆ
- 13.จดบันทึกความรู้ใหม่ๆ เอาไว้อ่านเวลาว่าง

พรสวรรค์ พิมพะนิตย์ (2538) กล่าวว่า ผู้มีลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนควรมีลักษณะดังนี้

- 1.สามารถตั้งคำถามและแสวงหาความจริงด้วยตนเองได้
- 2.สามารถคิดและเชื่อมโยงสิ่งที่คิดได้อย่างมีเหตุผล
- 3.สามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้
- 4.สามารถคิดและแก้ปัญหาด้วยการแสวงหาทางเลือกและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม
5. สามารถเลือกและสังเคราะห์ข่าวสารและข้อมูลเพื่อใช้อย่างเหมาะสม

6. กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

7. รับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

8. เรียนรู้อยู่เสมอ

วินัย พัฒนรัฐและคนอื่นๆ (2538) กล่าวว่าลักษณะของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีดังนี้

1. เป็นคนช่างสังเกตสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว

2. มักสงสัย ชอบซักถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ สิ่งที่เกิดขึ้นและเรื่องราวต่างๆ

3. เป็นคนไม่อยู่นิ่ง ชอบศึกษาค้นคว้าอยู่เสมอ

4. ชอบอ่านหนังสือ ฟังข่าวสาร และสะสมภาพเกี่ยวกับความรู้

5. มีความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอ

6. เป็นคนขยัน มานะบากบั่น และมีความสุขสนุกสนานในการเรียนและการทำงาน

Kay (2010) กล่าวถึง 5 คุณลักษณะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ได้แก่

1. จิตสำนึกต่อโลก (Global Awareness) เพื่อทำความเข้าใจ และเข้าถึงประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลกโดยเรียนรู้จากผู้อื่นและทำงานโดยการร่วมมือกับผู้อื่นที่มาจากหลายวัฒนธรรม ศาสนา และรูปแบบการใช้ชีวิต ภายใต้ความเคารพและมุมมองเปิดเกี่ยวกับคน งาน และชุมชนเข้าใจประเทศ และวัฒนธรรมอื่นๆ และมีความสามารถในการใช้ทักษะการเป็นผู้ประกอบการเพื่อสร้างผลผลิตและทางเลือกด้านอาชีพ รวมถึงเข้าใจการดำเนินทิศทางตามเศรษฐกิจในสังคม

2. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ในปัจจุบันทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นทักษะที่จำแนกผู้เรียนที่ได้รับการเตรียมความพร้อมสู่ชีวิตและสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ซับซ้อนมากขึ้น จึงต้องให้บุคคลมีความสามารถในการสื่อสารได้ชัดเจนและการร่วมมือทำงาน, สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์, มีการใช้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ

3. ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ บุคคลต้องมีความรู้ด้านสารสนเทศและมีความสามารถในการเข้าถึงและใช้แหล่งสารสนเทศที่หลากหลายได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ รวมถึงเข้าใจความแตกต่างในการตีความสื่อสารของแต่ละบุคคล มุมมอง ค่านิยม ที่ส่งผลต่อความเชื่อและพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ

4. ทักษะชีวิตและการทำงาน ต้องมีความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวต่อบทบาท ความรับผิดชอบ ตารางการทำงาน และบริบทที่หลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ท้ายที่สุดนั้นต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

5. สนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 จะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้เมื่อมีระบบสนับสนุนที่เหมาะสม คือเน้นทั้งความรู้ในเนื้อหาและความเชี่ยวชาญ นำผู้เรียนสู่ข้อมูลแห่งโลกแห่งความจริง สู่ในการทำงาน ในชีวิต ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อเข้าร่วมแก้ปัญหาที่มีความหมายอย่างกระตือรือร้น

ในการประเมินระหว่างการสอบแบบอิงมาตรฐานที่มีคุณภาพสูง การประเมินระหว่างเรียน และการประเมินสรุปรวม ที่มีประสิทธิภาพ เน้นการให้ข้อมูลย้อนกลับที่บูรณาการในการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

กล่าวโดยสรุปได้ว่าพฤติกรรมบ่งชี้ของการเป็นผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนแบ่งได้เป็น 10 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น ช่างสังเกตอยากรู้อยากเห็น มีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นเช่นชอบค้นคว้าหาความรู้ติดตามข่าวสาร เพื่อเพิ่มพูนความรู้ของตนเองอยู่เสมอ มีความคิดสร้างสรรค์และมั่นใจในตนเอง คือ การแสดงออกถึงความกล้าในการทำกิจกรรม และหาความรู้ที่หลากหลายรูปแบบอย่างเหมาะสม เช่น เข้าร่วมในกิจกรรมที่ตนเองสนใจ เป็นต้น

เป็นผู้ที่มีรับผิดชอบความตั้งใจขันและอดทน คือ เป็นคนที่มีความสนใจ มุ่งมั่นในการศึกษาหาความรู้ตามที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้อย่างเต็มความสามารถ เช่น เรียนอย่างตั้งใจ ตั้งใจฟังที่ครูสอน ทบทวนบทเรียนโดยไม่ต้องมีใครคอยตักเตือน ความมุ่งมั่นไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและความยากลำบากในการศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น

เป็นผู้ที่รักการอ่าน คือ อ่านหนังสือที่มีความหลากหลายมิใช่แค่เพื่อวิชาการเท่านั้นแต่รอบไปถึงเรื่องอื่นๆที่สนใจและไม่สนใจ เพื่อให้มีความรู้พอกพูนมากขึ้น

เป็นผู้ที่แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล สามารถอธิบายขยายความได้ รู้ลึก รู้จริง คือ มีความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่นเพื่อการอธิบายเรื่องราวต่างๆได้อย่างครบถ้วนชัดเจน

เป็นผู้ที่มีความสามารถเชื่อมโยงเหตุและผลได้ คิดอย่างมีระบบ คือ นอกจากจะมีความสามารถในการอธิบายสิ่งต่างให้เข้าใจได้นั้น ยังสามารถลำดับเหตุการณ์ก่อนหลังได้และนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์มาเชื่อมโยงในการแก้ไขปัญหาต่างได้เป็นอย่างดี

เป็นผู้ที่มีความสามารถในการแยกแยะวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้ คือ สามารถแยกแยะข้อมูลเพื่อพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมีสาเหตุจากอะไร และมีความสามารถรวบรวมความคิดเพื่อแก้ไขสิ่งใหม่หรือสร้างนวัตกรรมได้

เป็นผู้ที่ตั้งข้อสงสัยในสิ่งต่างๆที่สนใจ ชักถามข้อสงสัย และหาคำตอบเอง คือ มีความสามารถในการเรียนรู้และพร้อมที่จะตั้งคำถามได้อย่างไม่เขินอายเพื่อที่จะแก้ข้อสงสัยนั้นๆ ทั้งยังหาข้อมูลเพิ่มเติมในการหาคำตอบให้ตนเองด้วย มิใช่รอได้รับจากผู้สอนอย่างเดียว

เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเอง คือ เป็นผู้ที่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างกับตนเอง เคารพและให้เกียรติผู้อื่น

เป็นผู้ที่ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เช่น เข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจ ทักษะศึกษา เป็นต้น สามารถสรุปเป็นตารางลักษณะบ่งชี้ของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนสู่พฤติกรรมบ่งชี้ของการเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้ตามตารางที่ 1 ในหน้าถัดไป

ตารางที่ 1 ลักษณะบ่งชี้ของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนสู่พฤติกรรมบ่งชี้ของการเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

รายชื่อผู้เขียน	คุณลักษณะที่เป็นตัวบ่งชี้ของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	พฤติกรรมของผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน					
		สงสัยใคร่รู้	เปิดใจในการเรียนรู้	มีเครื่องมือในการเรียนรู้	มุ่งมั่นในการเรียนรู้	เชื่อมโยงการเรียนรู้	มองเห็นคุณค่าในการเรียนรู้
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1.การเป็นคนช่างสังเกต	✓					
	2.การเป็นคนช่างคิดช่างสงสัย	✓					
	3.การเป็นคนมีเหตุผล		✓				
	4.การเป็นคนมีความทะเยอทะยานมีความอดทน				✓		
	5.การเป็นคนมีความริเริ่ม			✓			
	6.การเป็นคนทำงานอย่างมีระบบ				✓		
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	1.ความชอบและความชื่นชมและเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ						✓
	2.ความใฝ่ฝันและจินตนาการ			✓			
	3.การแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ			✓			
	4.ความกระตือรือร้น ความ	✓					

รายชื่อผู้เขียน	คุณลักษณะที่เป็นตัวบ่งชี้ของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	พฤติกรรมของผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน					
		สงสัยใคร่รู้	เปิดใจในการเรียนรู้	มีเครื่องมือในการเรียนรู้	มุ่งมั่นในการเรียนรู้	เชื่อมโยงในการเรียนรู้	มองเห็นคุณค่าในการเรียนรู้
	อยากรู้อยากเห็น						
	5.ความตั้งใจ การเอาใจใส่ ทำให้ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ				✓		
	6.ความกล้า ความริเริ่มและการตัดสินใจ			✓			
	7.ความเพียรพยายาม มุ่งมั่น บากบั่น มีความสงบ มีสมาธิในการทำสิ่งต่างๆ โดยไม่ย่อท้อ				✓		
กรรมการศึกษา นอกโรงเรียน	1.เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ						✓
	2.กระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็น	✓					
	3.ตั้งใจ เอาใจใส่ ทำให้ดีอยู่เสมอ				✓		
	4.มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออกและตัดสินใจ			✓			

รายชื่อผู้เขียน	คุณลักษณะที่เป็นตัวบ่งชี้ของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	พฤติกรรมของผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน					
		สงสัยใคร่รู้	เปิดใจในการเรียนรู้	มีเครื่องมือในการเรียนรู้	มุ่งมั่นในการเรียนรู้	เชื่อมโยงในการเรียนรู้	มองเห็นคุณค่าในการเรียนรู้
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ	1.มีนิสัยรักการอ่าน		✓				
	2.มีความกระตือรือร้น	✓					
	3.กล้าแสดงความคิดเห็น			✓			
	4.ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง		✓				
	5.ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์		✓				
พระสมชายฐานวุฑโฒ	1.มีนิสัยชอบฟัง ชอบอ่าน ชอบค้นคว้า ยึดหลัก		✓				
	2.มีความจำดี รู้จักสาระสำคัญของเรื่อง จับหลักให้ได้แล้วจำให้แม่นยำ					✓	
	3.ทบทวนท่องบ่น ฟีกท่องให้คล่องปากท่องจนขึ้นใจ จำได้คล่องแคล่วชัดเจนไม่ต้องพลิกตำรา ท่องส่วนที่สำคัญและหมั่นคิดหา					✓	

รายชื่อผู้เขียน	คุณลักษณะที่เป็นตัวบ่งชี้ของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	พฤติกรรมของผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน					
		สงสัยใคร่รู้	เปิดใจในการเรียนรู้	มีเครื่องมือในการเรียนรู้	มุ่งมั่นในการเรียนรู้	เชื่อมโยงในการเรียนรู้	มองเห็นคุณค่าในการเรียนรู้
	เหตุผลด้วย						
	4.ใส่ใจนึกคิด ตรึกตรองสาเหตุสาเหตุผลให้เข้าใจตลอดพิจารณาให้เจนจบนึกถึงครั้งใดก็ทะลุปรุโปร่งหมด					✓	
	5.เข้าใจแจ่มแจ้งทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ความรู้กับใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมีสมาธิ					✓	
รุจิรัฎุ่สาระและคนอื่นๆ	1.ตั้งใจฟังครูสอน				✓		
	2.ขยันทำการบ้าน				✓		
	3.ทบทวนความรู้อยู่เสมอ				✓		
	4.ถามครูเมื่อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องเรียน	✓					
	5.เมื่อมีเวลาว่างเข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด		✓				
	6.จดจำความรู้ที่สำคัญไว้				✓		
	7.เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ						✓

รายชื่อผู้เขียน	คุณลักษณะที่เป็นตัวบ่งชี้ของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	พฤติกรรมของผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน					
		สงสัยใคร่รู้	เปิดใจในการเรียนรู้	มีเครื่องมือในการเรียนรู้	มุ่งมั่นในการเรียนรู้	เชื่อมโยงในการเรียนรู้	มองเห็นคุณค่าในการเรียนรู้
	ทางวิชาการ						
	8.สังเกตและทดลองในสิ่งที่ตนเองอยากรู้	✓					
	9.สนใจข่าวสารต่าง ๆ		✓				
	10.ช่างสังเกตสิ่งที่เป็นความรู้		✓				
	11.เข้าวัด ทำบุญและศึกษาพระธรรมเมื่อมีโอกาส		✓				
	12.ไปทัศนศึกษาตามสถานที่ต่าง ๆ					✓	
	13.จดบันทึกความรู้ใหม่ ๆ เอาไว้อ่านเวลาว่าง			✓			
พรสวรรค์ พิมพ์ พะนิตย์	1. สามารถตั้งคำถามและแสวงหาความจริงด้วยตนเองได้	✓					
	2.สามารถคิดและเชื่อมโยงสิ่งที่คิดได้อย่างมีเหตุผล					✓	
	3.สามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง					✓	

รายชื่อผู้เขียน	คุณลักษณะที่เป็นตัวบ่งชี้ของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	พฤติกรรมของผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน					
		สงสัยใคร่รู้	เปิดใจในการเรียนรู้	มีเครื่องมือในการเรียนรู้	มุ่งมั่นในการเรียนรู้	เชื่อมโยงในการเรียนรู้	มองเห็นคุณค่าในการเรียนรู้
	ๆได้						
	4.สามารถคิดและแก้ปัญหาด้วยการแสวงหาทางเลือกและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม					✓	
	5.สามารถเลือกและสังเคราะห์ข่าวสารและข้อมูลเพื่อใช้อย่างเหมาะสม					✓	
	6.กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล						✓
	7.รับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล		✓				
	8.เรียนรู้อยู่เสมอ		✓				
วินัย พัฒนรัฐ และคณะ	1.เป็นคนช่างสังเกตสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัว	✓					
	2.มักสงสัย ชอบซักถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ สิ่งที่เกิดขึ้นและเรื่องราวต่าง ๆ	✓					

รายชื่อผู้เขียน	คุณลักษณะที่เป็นตัวบ่งชี้ของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	พฤติกรรมของผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน					
		สงสัยใคร่รู้	เปิดใจในการเรียนรู้	มีเครื่องมือในการเรียนรู้	มุ่งมั่นในการเรียนรู้	เชื่อมโยงการเรียนรู้	มองเห็นคุณค่าในการเรียนรู้
	3.เป็นคนไม่อยู่นิ่ง ชอบศึกษาค้นคว้าอยู่เสมอ						✓
	4.ชอบอ่านหนังสือ ฟังข่าวสาร และสะสมภาพเกี่ยวกับความรู้		✓				
	5.มีความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอ			✓			
	6.เป็นคนขยัน มานะบากบั่น และมีความสุขสานในการเรียนและการทำงาน						✓
Kay	1.จิตสำนึกต่อโลก (Global Awareness) เข้าถึงประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลกโดยเรียนรู้จากผู้อื่น ภายใต้อาณัติความเคารพและมุมมองเปิดเกี่ยวกับคน งาน และชุมชนเข้าใจประเทศและวัฒนธรรมอื่นๆ		✓				
	2.ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation)			✓			

รายชื่อผู้เขียน	คุณลักษณะที่เป็นตัวบ่งชี้ของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	พฤติกรรมของผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน					
		สงสัยใคร่รู้	เปิดใจในการเรียนรู้	มีเครื่องมือในการเรียนรู้	มุ่งมั่นในการเรียนรู้	เชื่อมโยงในการเรียนรู้	มองเห็นคุณค่าในการเรียนรู้
	Innovation Skills) การเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นทักษะที่จำแนกผู้เรียนที่ได้รับการเตรียมความสามารถในการสื่อสารได้ชัดเจนและการร่วมมือทำงาน						
	3.ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ บุคคลต้องมีความรู้ด้านสารสนเทศและมีความสามารถในการเข้าถึงและใช้แหล่งสารสนเทศที่หลากหลายได้อย่างถูกต้อง			✓			
	4.ทักษะชีวิตและการทำงาน ต้องมีความยืดหยุ่นและมีความสามารถในการปรับตัวต่อบทบาท มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น						✓

รายชื่อผู้เขียน	คุณลักษณะที่เป็นตัวบ่งชี้ของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	พฤติกรรมของผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน					
		สงสัยใคร่รู้	เปิดใจในการเรียนรู้	มีเครื่องมือในการเรียนรู้	มุ่งมั่นในการเรียนรู้	เชื่อมโยงในการเรียนรู้	มองเห็นคุณค่าในการเรียนรู้
	5.เน้นความรู้ในเนื้อหาและความเชี่ยวชาญนำผู้เรียนสู่ข้อมูลแห่งโลกแห่งความจริงเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อเข้าร่วมแก้ปัญหาที่มีความหมายอย่างกระตือรือร้น เน้นการให้ข้อมูลย้อนกลับที่บูรณาการในการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน					✓	

จากตารางที่ 1 สามารถสรุปเป็นพฤติกรรมบ่งชี้ของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนจากการเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อยได้ตามตารางที่ 2 ในหน้าถัดไป

พฤติกรรม บ่งชี้ถึงผู้มีความใฝ่เรียน ใฝ่เรียน	สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม แห่งชาติ	กรมการศึกษานอกโรงเรียน	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ	พระสมชาย ฐานัฐโธม	รุจิร ภูสาระ และคนอื่นๆ	พรสวรรค์ พิมพ์พนิตย์	วินัย พัฒนรัฐ และคณะ	Kay	รวม
สามารถ อธิบายขยาย ความได้รู้สึก รู้จริง	✓		✓		✓		✓			4
4.มี เครื่องมือใน การเรียนรู้ รักการอ่าน			✓	✓	✓		✓	✓	✓	6
5.เชื่อมโยง ในการ เรียนรู้ หา เหตุและ ผลได้ คิด อย่างมี ระบบ	✓				✓		✓		✓	4
6.สามารถ แยกแยะ วิเคราะห์ และ สังเคราะห์ ข้อมูลได้	✓				✓		✓		✓	4

พฤติกรรม บ่งชี้ถึงผู้มีความ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้	สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา แผนชาติ	กรมการศึกษานอกโรงเรียน	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ	พระสมชาย ฐานัฐโธ	รุจิร ภูสาร และคนอื่นๆ	พรสวรรค์ พิมพ์นิษฐ์	วินัย พัฒนรัฐ และคณะ	Kay	รวม
10.เห็น คุณค่าใน ตนเอง	✓	✓							✓	3

จากตารางที่ 2 พฤติกรรมบ่งชี้ของการเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนประกอบด้วย พฤติกรรมสงสัยใคร่รู้ เปิดใจในการเรียนรู้ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ เชื่อมโยงการเรียนรู้ และมองเห็นศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้

3.4 กิจกรรมส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

กิจกรรมการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน จำแนกตามลักษณะวิธีการค้นหาความรู้ มีประเภทดังนี้ (Brubacher, 1994 อ้างถึงใน ปีลันญา วงศ์บุญ (2550))

1.ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนโดยการเข้าชั้นเรียนตามหลักสูตรที่กำลังศึกษามีการแสดงออก ดังนี้

- 1.1 ส่งเสริมให้มีการกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.2 ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.3 กิจกรรมส่งเสริมให้มีการค้นคว้าล่วงหน้าก่อนเข้าชั้นเรียน
- 1.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจและอยากที่จะเรียนตลอดเวลา
- 1.5 พยายามนำความรู้ที่ได้จากการเรียน มาพัฒนาปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น

2.ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนโดยการศึกษาด้วยตนเองเนื่องจากบุคคลแต่ละคนมีโอกาสและความต้องการหรือความมุ่งหวังที่ต่างกัน กิจกรรมส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ก็เป็นทางเลือกหนึ่งของผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนจะกระทำให้ได้มา ซึ่งความต้องการของตนเอง วิธีการค้นคว้าหาความรู้ มักทำโดยการสนทนา กับผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ การสังเกต การเลียนแบบจากสิ่งที่ได้พบเห็นตรงกับความมุ่งหวังของตนนอกจากนี้อาจต้องส่งเสริมกิจกรรมศึกษาจากตำรา เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้าร่วมฟังการบรรยายตามโอกาสที่ตนเองสนใจ หรืออาจศึกษาผ่านทางไกล

3.กิจกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนโดยการเข้ารับการอบรม สัมมนา การประชุม ในรูปแบบต่าง ๆ การศึกษาดูงานบุคคลที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนประเภทนี้จะสนใจ และอยากศึกษาในระดับที่สูงขึ้น หรือเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงตน บุคคลเหล่านี้จึงมัก มีโอกาสและมีความกระตือรือร้นพัฒนาตนเอง ด้วยวิธีการค้นคว้าหาความรู้แบบนี้สูงกว่าวิธีอื่น

กล่าวโดยสรุปได้ว่ากิจกรรมส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนเป็น กิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความพอใจที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง บรรารณาที่จะหาสิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์โดยใช้เหตุผล เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกมีดังนี้ 1.ผู้มีความสงสัยใคร่รู้ 2.ผู้ที่เปิดใจในการเรียนรู้ 3.ผู้ที่มีเครื่องมือในการเรียนรู้ 4.ผู้ที่มีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ 5.ผู้ที่สามารถเชื่อมโยงความรู้ 6.ผู้ที่มองเห็นความสามารถของตนเองในการเรียนรู้

ตอนที่ 4 บริบทการดำรงชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยได้ศึกษาจาก (สุมาลี สังข์ศรี, 2555) สรุปประเด็นได้ดังต่อไปนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการดำเนินชีวิตนั้นอยู่ในหลักสูตรการเรียนรู้ต่างๆ ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนนอกระบบจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด จะต้องมีความสอดคล้องกับชีวิตการทำงาน วิถีชีวิตของผู้เรียน จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ โดยมีหลักการในการจัดที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองมากขึ้น การศึกษาบริบทชีวิตประจำวันมีความจำเป็นสำหรับบุคคลในทุกช่วงชีวิต ไม่ว่าจะอยู่ในวัยใด เพราะสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร วิทยาการ และเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในทุกช่วงชีวิต ทำให้จะต้องเผชิญกับสถานการณ์ สภาพปัญหาที่แตกต่างไปในแต่ละช่วงชีวิต การศึกษาจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเอง สิ่งเหล่านี้ช่วยให้บุคคลมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิตมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิตมีความรู้ในการประกอบอาชีพ พัฒนาอาชีพ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น สามารถปรับตัว และดำเนินชีวิตอยู่ในสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างเหมาะสม การศึกษาหรือการเรียนรู้ก็จะเกิดขึ้นพร้อมๆ กับชีวิต และต้องดำเนินการในวิถีชีวิตหลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน ประกอบไปด้วยการเรียนรู้ที่หลากหลายประเภทของแต่ละช่วงชีวิตตามความสะดวกในการเรียนรู้ โดยมีหลักการสร้างความเข้าใจ ต้องสร้างความเข้าใจระหว่างผู้จัดกิจกรรมกับผู้ร่วมกิจกรรมว่ากิจกรรมเป็นอย่างไร มีลักษณะอย่างไร ประกอบด้วยการเรียนรู้อะไรบ้าง มีข้อจำกัดอะไร โดยมีหลักการดังต่อไปนี้

4.1 หลักการ

1.หลักความเสมอภาค คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้รับการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม หลักการมีกิจกรรมการเรียนรู้จากสิ่งรอบตัว ต้องมีการจัดการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ หรือพื้นที่ในแต่ละชุมชน เพื่อให้ประชาชนในแต่ละพื้นที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกจะช่วยให้สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างเต็มที่

2.หลักความหลากหลาย เพื่อให้กิจกรรมที่จัดขึ้นต้องมีความหลากหลายทั้งในด้านเวลา สถานที่ ด้านวิธีการจัด กลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนทุกคนได้มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม

3.หลักความยืดหยุ่นและเข้าใจง่าย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นควรมีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎเกณฑ์ เป็นการเอื้อต่อธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย ที่ส่วนใหญ่มีหน้าที่ในการทำงาน มีเวลาไม่มาก ไม่มีโอกาสในการเข้าถึงการเรียนรู้ ให้ได้มีโอกาสทางการเรียนรู้

4.หลักความต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ควรกระทำอย่างต่อเนื่องหากไม่ทำต่อเนื่อง จะทำให้ผู้เข้าร่วมหรือกลุ่มเป้าหมาย ไม่สามารถบรรลุผลตั้งวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้

5.หลักการมีส่วนร่วม เป็นหลักการที่ส่งเสริมความเสมอภาคเท่าเทียมกันของการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับประชาชน บุคคล และกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมนี้มีได้หมายถึงผู้จัดกับผู้รับบริการ หรือผู้รับบริการกับผู้บริการ แต่ร่วมถึงทุกฝ่าย ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้มีส่วนร่วมตามความพร้อม ตามความสะดวกตามกำลังที่มี การมีส่วนร่วมจะสามารถผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

4.2 วิธีการ

วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้บริบทชีวิตประจำวันนั้น เปรียบเสมือนการเตรียมความพร้อม และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นไปอย่างมีระบบและต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนได้ตามศักยภาพเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา วิธีการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้บริบทชีวิตประจำวันมีดังนี้

1.ให้ความรู้ความเข้าใจแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อให้ส่งเสริมการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน ครอบครัวเป็นสถานที่แรกที่มีบทบาทต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ในลักษณะของการสื่อสารการเรียนรู้วิถีชีวิต การได้รับการสนับสนุนจาก พ่อแม่และคนในครอบครัวจะช่วยปลูกฝังความสนใจใฝ่เรียนรู้อ่าน การแสวงหาความรู้ด้วยวิธีต่างๆ นอกจากนี้การที่คนในครอบครัวสามารถทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคคลอื่นในครอบครัวได้อีกด้วย

2.ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้กลมกลืนในวิถีชีวิต ในการจัดกิจกรรมใดๆผู้จัดควรจัดในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพไม่แยกจากการดำเนินชีวิต จัดในที่ที่เข้าถึงง่าย สร้างให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ในชุมชน วิถีชีวิต เช่นจัด

แสดงวิถีชีวิตพื้นเมือง แสดงความเป็นมาของเผ่าพันธุ์ที่มีในชุมชน ความเป็นมาของชุมชน จัดเวทีชาวบ้าน และภูมิปัญญาชุมชนสู่ท้องถิ่น เป็นต้น

3.เผยแพร่วิธีชีวิตผ่านสื่อประเภทต่างๆ ในการส่งเสริมการเรียนรู้จากบริบทชีวิตประจำวันนั้น ควรมีการเผยแพร่วิธีชีวิตในด้านต่างๆที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และเข้ากับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่นั้น เช่นการให้ความรู้ทางด้านวิชาการต่าง สามารถทำได้โดยผ่านสื่อประเภทต่าง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สื่อพื้นบ้าน เพราะสื่อสามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างกว้างขวางทุกพื้นที่ ทำให้ประชาชนสามารถเข้าความรู้ได้ตลอดเวลา

4.พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้หลากหลายสอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลายทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา การจัดกรอบหรือแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อผู้เรียน

4.3 กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานไว้ดังนี้

Darkwah (2006) ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน (Context-Based Learning) ไว้ว่าการจัดกิจกรรมที่เน้นภาพรวมของสิ่งแวดล้อมให้เกิดการเรียนรู้โดยการใช้บริบทที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนถูกปลูกฝังการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยกระตุ้นและให้คำชี้แนะและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า เป็นการเรียนการสอนที่เน้นการระดมความคิดของผู้เรียนเพื่อย้อนดูความรู้พื้นฐาน เพื่อลดช่องว่างของระดับความรู้ของผู้เรียนแต่ละคนที่มีไม่เท่ากันและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ในที่สุดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานจะเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันได้ และส่งเสริมให้เกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้วยตนเองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

นิทรา กิจธีระวุฒิมังษ์ และภูติท เตชาดิวัฒน์ (2555) ได้ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งประยุกต์มาจากการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน โดยนำบริบทของแต่ละพื้นที่และประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นสิ่งที่จัดการเรียนรู้ เน้นทักษะการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบต่อเนื่องตลอดชีวิต หลักการของการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานการเรียนรู้มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติงานร่วมกัน กิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้เป็น 2 กลุ่มดังนี้

1.กิจกรรมหลัก คือ สิ่งที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในกิจกรรมการให้บริการที่ ผู้เรียนยังไม่สามารถทำได้ จากการสังเกต การปฏิบัติ และสามารถเรียนรู้จนกระทั่งทำได้

2. กิจกรรมเสริม คือ กิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีอยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะ การสังเกต การปฏิบัติ และการปฏิบัติได้ แต่ส่วนช่วยให้กระบวนการเรียนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

โครงการพัฒนาองค์ความรู้ แนวคิดและจัดพิมพ์ผลงานการพัฒนากลไกสนับสนุนระบบสุขภาพระดับอำเภอมูลนิธิแพथ์ชนบท (2557) ได้ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานว่า เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวต้องมีการดำเนินการอยู่บ้างแล้ว เช่น การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ภายในสถานที่แห่งนั้น เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้เกิดอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานของการเรียนในสิ่งที่ทำและทำในสิ่งที่เรียน

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน คือวิธีการในการจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้โดยการผสมผสานที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ความสัมพันธ์มีลักษณะเอื้ออาทรต่อกัน ทำให้สมรรถนะของการทำงานร่วมกันเป็นทีม เข้าใจกัน และมีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นๆได้

4.4 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้บริบทเป็นฐาน

Williams and Day อ้างถึงใน Darkwah (2006) แบ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้บริบทเป็นฐานออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้สอนให้ผู้เรียนอภิปรายสถานการณ์ที่มีบริบทเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนที่ผู้สอนกำหนดให้ โดยอภิปรายร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะ ผู้เรียนจะเป็นผู้กำหนดในสิ่งที่ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ที่มีอยู่ในบริบทจากการวิเคราะห์ร่วมกัน จากนั้นให้ผู้เรียนแสดงความคิด (Think Aloud) แลกเปลี่ยนอภิปรายร่วมกันเพื่อแสดงถึงความรู้เดิมของตนและช่องว่างของความรู้ที่มีอยู่เดิมของสมาชิกกลุ่ม (Knowledge Gaps) ซึ่งผู้เรียนจะได้ถกเถียงและแลกเปลี่ยนความรู้กันภายในกลุ่มและร่วมมือกันตั้งเป้าหมาย พัฒนากลยุทธ์ในการเข้าถึงเป้าหมาย

ขั้นที่ 2 ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาข้อมูลด้วยตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ในขั้นที่ 1 ซึ่งรวมถึงการค้นหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ ทั้งในและนอกชุมชน ซึ่งขั้นตอนที่ 2 ผู้เรียนจะระบุดังความแตกต่างในความเชื่อและสมมุติฐานของตนเอง และใช้คำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบให้กับตนเองเสมอ โดยการใช้คำว่า ทำไม อะไร อย่างไร ลงไปในคำถาม

ขั้นที่ 3 ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มอีกครั้งเพื่อแลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูลความคิดเห็นตลอดจนนำข้อมูลที่ได้นำมาแก้ไขสถานการณ์ โดยผู้สอนจะทำหน้าที่ชี้แนะซึ่งผู้เรียนยังคงใช้คำถาม ทำไม อะไร อย่างไร อย่างไร ต่อเนื่องในการวิพากษ์ความคิดเห็นของกันและกัน สิ่งเหล่านี้จะพัฒนาทักษะการสะท้อนคิด วิพากษ์วิจารณ์ของผู้เรียนอีกด้วย ในตอนท้ายของขั้นที่ 3 ผู้เรียนจะสรุป

เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้และอภิปรายข้อมูลร่วมกัน ว่าสิ่งที่ได้จากการเรียนสามารถนำไปใช้ในอนาคตได้อย่างไร โดยผู้สอนจะเป็นผู้ประเมินว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรจากการแก้ไขสถานการณ์

ขั้นที่ 4 ผู้สอนให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับในบทบาทของผู้เรียนในการเรียน และวิพากษ์ วิจารณ์ กระบวนการทำงานกลุ่ม ผู้เรียนจะต้องสะท้อนคิดในสิ่งที่ตนได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่ใช้บริบทเป็นฐานว่าได้รับความรู้ประสบการณ์อย่างไร และสามารถนำความรู้ไปใช้ในอนาคตได้อย่างไร

กล่าวโดยสรุปได้ว่าขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบริบทเป็นฐานประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก ผู้สอนให้ผู้เรียนอภิปรายสถานการณ์ที่มีบริบทเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนที่ผู้สอนกำหนดให้ โดยอภิปรายร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะ ขั้นตอนที่ 2 ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาข้อมูลด้วยตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 3 ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มอีกครั้งเพื่อแลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูล ความคิดเห็นตลอดจนนำข้อมูลที่ได้มาแก้ไขสถานการณ์ โดยผู้สอนจะทำหน้าที่ชี้แนะซึ่งผู้เรียนยังคงใช้คำถามชวนคิด ขั้นที่ 4 ผู้สอนให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับในบทบาทของผู้เรียนในการเรียน และวิพากษ์ วิจารณ์ กระบวนการทำงานกลุ่ม ผู้เรียนจะต้องสะท้อนคิดในสิ่งที่ตนได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่ใช้บริบทเป็นฐานว่าได้รับความรู้ประสบการณ์อย่างไร

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาการศึกษานอกระบบด้วยการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยใช้บริบทการดำรงชีวิตประจำวัน แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศเกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและนักศึกษานอกระบบ

สมคิด อิศระวัฒน์ (2538) ทำวิจัยเรื่องลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของคนไทย ผลการวิจัยพบว่า คุณสมบัติของคนซึ่งเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ ต้องเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด วิเคราะห์ เป็นนักปฏิบัติและนักประเมินผลรวมทั้งเป็นคนที่มีความเพียรพยายาม มีความตั้งใจจริง เมื่อมีปัญหาในการเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการคิดและลองทำด้วยตนเองก่อน หากทำไม่ได้จะสอบถามจากผู้รู้ แหล่งข้อมูลในการเรียน คือ ตนเอง บุคลิกภาพของพ่อแม่หรือบุคคลอยู่ใกล้ชิด วิธีการสร้างสิ่งแวดล้อมเมื่อเลี้ยงดูลูกของพ่อแม่และวิธีการสอน

เสงี่ยมจิตร เรืองมณีชัชวาล (2543) ทำการวิจัยเรื่องลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง 5 องค์ประกอบ คือ

การเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน การมองอนาคตในแง่ดี มีความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน มีความรักที่จะเรียน และมีทักษะที่จำเป็นในการเรียนและการแก้ปัญหา ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระด้านเพศ พบว่า นักศึกษาผู้หญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้ชายใน 2 องค์ประกอบ คือ มีความรักที่จะเรียน และมีความคิดสร้างสรรค์ การเปรียบเทียบตามอายุ ผลการศึกษา และลักษณะการประกอบอาชีพขณะศึกษา ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุธาสนิ ใจเย็น (2545) ทำการวิจัยเรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนในระบบการศึกษาทางไกล โดยแบ่งความสามารถในการเรียนรู้เป็น 6 ด้าน คือ ความเป็นตัวของตัวเอง ความพร้อมที่จะเรียน การวิเคราะห์ความต้องการ การวางแผนเป้าหมายในการเรียน การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และการนำข้อมูลไปใช้ได้เหมาะสม ผลการวิจัยพบว่า การประกอบอาชีพ บรรยากาศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์ทางบวก การไม่ประกอบอาชีพมีความสัมพันธ์ทางลบ ส่วนเพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตัวแปรที่ส่งผลคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับสมาชิกในครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคต และเพศ

ณัฐลักษณ์ ศรีมีชัย (2547) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นของนักศึกษาผู้ใหญ่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีส่วนร่วมในการเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น ด้านการสำรวจปัญหา ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานและด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 มี 2 ตัวแปร ได้แก่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และสาขาวิชาชีพ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนวิชาชีพที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 มีเพียง 1 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการศึกษา ปัจจัยที่ร่วมอธิบายความแปรปรวนโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น (Stepwise method) พบตัวแปร 2 ตัวที่ได้รับการคัดเลือกและสามารถร่วมอธิบายความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นของนักศึกษาผู้ใหญ่ได้ร้อยละ 19.40 ได้แก่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาและสาขาวิชาชีพ

รัชดา คงคาหลวง (2550) ได้ศึกษาการศึกษาความต้องการและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยของบ้านหนังสือกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยและการสัมภาษณ์กลุ่มผู้จัดกิจกรรมในบ้านหนังสือได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยของบ้านหนังสือ กรุงเทพมหานคร ดังนี้ ควรจัดให้เป็นห้องสมุดมีชีวิต มีกิจกรรมเหมาะกับทุกวัย ให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิต มีบริการ

อินเทอร์เน็ต เพิ่มขนาดให้กว้างมากขึ้น เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เข้าถึงข้อมูลโดยการประชาสัมพันธ์และได้ประเมินผลทุกครั้ง

5.1.2 งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีผู้ที่ได้ศึกษาวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

บุญชิต มณีโชติ (2540) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการใฝ่รู้ของนักศึกษาพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระดับปานกลางและมีพฤติกรรมการใฝ่รู้ระดับค่อนข้างมาก การจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใฝ่รู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล (2540) ได้ทำการศึกษา การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยกลุ่มทดลองเรียนด้วยรูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ที่พัฒนาขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนด้วยรูปแบบการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น สามารถส่งเสริมความใฝ่รู้แก่นักเรียน ด้วยการนำเสนอสาระอิงบริบทซึ่งเป็นจุดรวมของเนื้อหาสำคัญของบทเรียนที่มีความครอบคลุม ชับซ้อน น่าสนใจเพียงพอที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียน กำหนดประเด็นค้นคว้าและดำเนินการค้นคว้าด้วยวิธีการต่างๆ แล้วสรุปเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับกับสาระอิงบริบทเดิมและสามารถนำความรู้ที่ได้ทั้งหมดไปใช้ในการกำหนดประเด็นค้นคว้าใหม่ต่อไป นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการแสวงหาความรู้สูงกว่า นักเรียนกลุ่มควบคุม และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการสอนตามรูปแบบการสอนกับระดับแอดมเจลิยทางการเรียนต่อทักษะการแสวงหาความรู้

พยุง ใบแย้ม (2541) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผลการใช้เทคนิคการควบคุมตนเองที่มีต่อพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบ้านทวนจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนที่ใช้เทคนิคการควบคุมตนเองมีมากกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนปกติ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนแตกต่างกันมากกว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนปานกลางและต่ำ

นิรันดร์ ตั้งธีรบัณฑิตกุล;อนันต์ ทองคำและอนันต์ ไชยศักดิ์ (2543) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะการใฝ่รู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษา 8 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับคุณลักษณะการใฝ่รู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

สมคิด อิศระวัฒน์ (2542) ได้ศึกษาลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กของคนไทยซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวและการจัดระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน

สนั่น เตชะนอก (2550) การศึกษาปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า ทุกกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ กิจกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต กิจกรรมการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง กิจกรรม การเรียนรู้ด้วยการสอนเสริม และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยการพบกลุ่ม ตามลำดับ และการเปรียบเทียบปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และสภาพการมีงานทำ พบว่า ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น กิจกรรมการจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

5.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ มีดังนี้

Billington (1988) ได้ศึกษาวิจัยในระดับปริญญาเอก เกี่ยวกับการเรียนรู้ผู้ใหญ่ พบว่ามีปัจจัย 7 ประการที่มีผลต่อการเรียนรู้ผู้ใหญ่ และมีส่วนกระตุ้นให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้เกิดการพัฒนาปัจจัยดังกล่าวได้แก่

- 1) สิ่งแวดล้อมที่ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย และการสนับสนุนความต้องการของแต่ละบุคคล
- 2) สิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนให้เกิดอิสรภาพทางปัญญา สนับสนุนประสบการณ์และเกิดความคิดสร้างสรรค์
- 3) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่อบอุ่น มีความเป็นเพื่อน ได้รับการยอมรับความเคารพยอมรับในประสบการณ์ การได้แสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน
- 4) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สามารถตอบสนองความต้องการของตนเอง
- 5) การเริ่มต้นความสำเร็จ ความท้าทายทางปัญญา สิ่งที่น่าประทับใจ สิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ท้าทายบุคคลให้เกิดเรียนรู้ ความท้าทายไม่ไกลเกินไป หรือง่ายเกินไป

6) การเรียนรู้ที่มีชีวิตตรงข้ามกับการเรียนรู้ที่รับฟังอย่างเดียว มีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ มีการสนทนา พูดคุยเพื่อให้เกิดแนวคิดใหม่ในการทำงาน การทดลอง การฝึกปฏิบัติ จะช่วยตรวจสอบความเป็นจริงในทางทฤษฎี และช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาดีขึ้น

7) การสะท้อนกลับ เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออก แสดงความสามารถ แสดงความต้องการในการเรียนรู้ จะเป็นประโยชน์ที่จะนำไปพัฒนาปรับปรุงของผู้สอนได้

Bejot. (1981) ได้ศึกษาระดับของการเรียนรู้ด้วยตนเอง และตัวเลือกของวิธีในการเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับโปรแกรมภายนอกที่จัดให้สอดคล้องกัน โดยใช้ The Seward County Extension Program กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใหญ่ 77 คน สุ่มตัวอย่างโดยคอมพิวเตอร์จากครอบครัว 5024 ครอบครัว ใน Seward County, Nebraska ข้อค้นพบบ่งชี้ว่า ที่อยู่อาศัย อายุ และเพศ ไม่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในการพัฒนาทักษะกลุ่มตัวอย่างชอบระบบการสัมมนากลุ่มเล็กๆ การสาธิต การอภิปรายกลุ่ม และการศึกษาโดยอิสระ แหล่งวิทยาการที่ใช้มากที่สุด ใน Seward county extension service คือ การอ่านหนังสือพิมพ์ จดหมายข่าว และสิ่งพิมพ์รัฐบาล

Billington (1988) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ พบว่าผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเป็นไปตามปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) ความสนใจ ผู้ใหญ่ทุกคนไม่ชอบการบังคับในสถานการณ์การเรียนรู้ ถ้าเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องตามความต้องการ ผู้ใหญ่จะเกิดความอึดอัด ไม่อยากเรียนรู้

2) ความไว้วางใจ การเรียนรู้จะได้ผลเมื่อมีความไว้วางใจระหว่างนักเรียนและครูผู้สอน การยอมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เปิดให้ถามคำถาม การเปิดเผยตนเอง การเรียนรู้โดยปราศจากความกลัว

3) ความร่วมมือ ความร่วมมือเริ่มตั้งแต่การออกแบบ การเลือกวิชา และการประเมินผล

4) การแสดงออก (การปฏิบัติ) เป็นแนวคิดใหม่ที่ผู้เรียนต้องได้แสดงออกด้วยการปฏิบัติ ได้ทดลองอย่างต่อเนื่องและสะท้อนกลับสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นการสร้างประสบการณ์จากการเรียนรู้

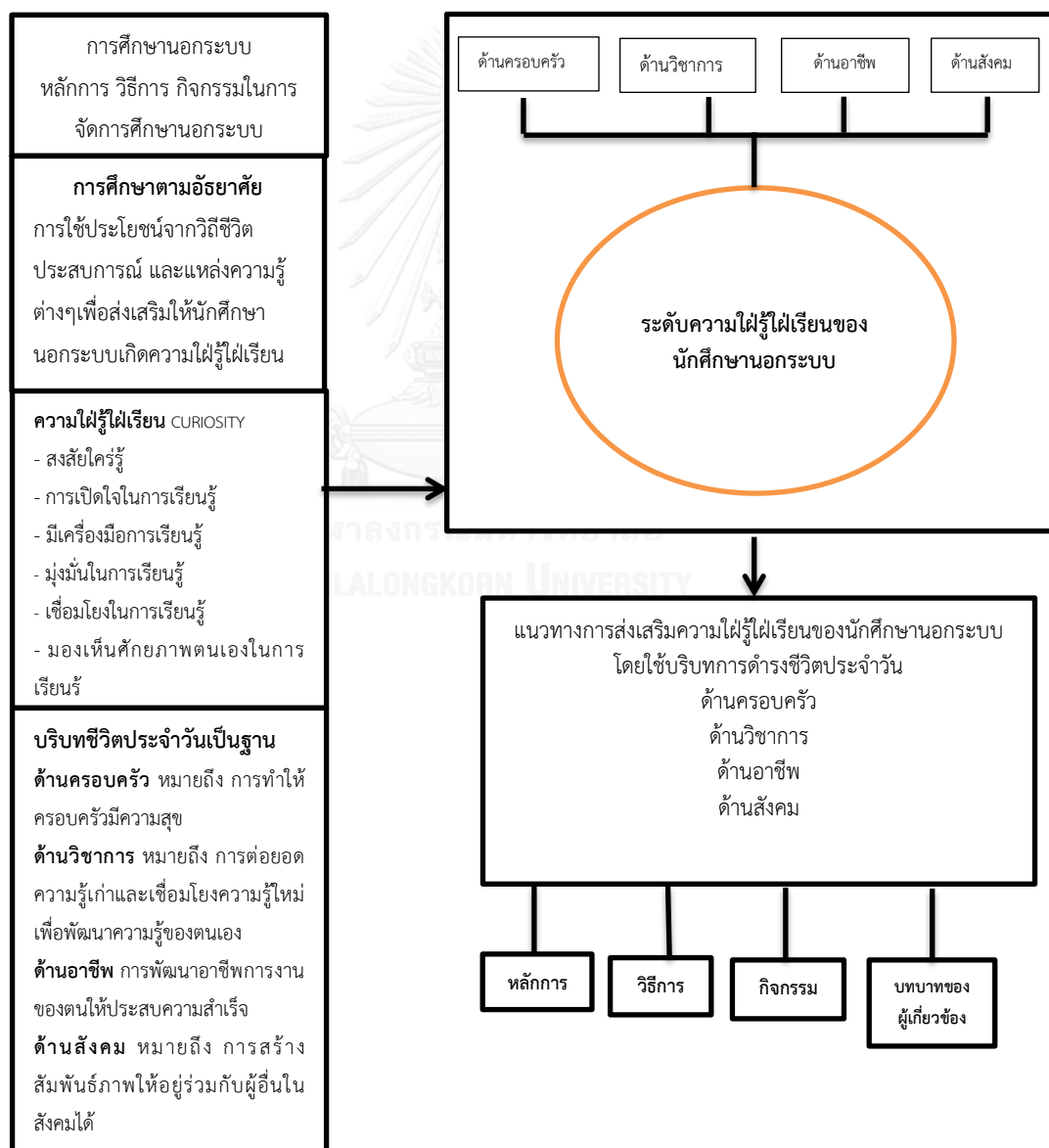
5) เน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้ใหญ่ไม่ชอบการถูกล้อเล่น ถูกเรียกว่าโง่ ชอบเรียนรู้วิธีการคิดด้วยตนเอง วิเคราะห์วิพากษ์จากค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรม

Reynolds (1986) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กับเหตุผลหรือแรงจูงใจในการเข้าศึกษาของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนนอกเวลาในวิทยาลัยชุมชน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 95 คน อายุเฉลี่ย 35.75 ปี โดยใช้ SDLRS และ EPS (Educational Participation Scale) พบว่า มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างแรงจูงใจด้านพุทธิปัญญากับความพร้อมในการเรียนรู้

ด้วยการนำตนเอง โดยประสบการณ์และสิ่งที่ทำหายต่างๆ ในชีวิตเป็นอิทธิพลที่สำคัญ และระบุว่าความสนใจทางพุทธิปัญญาเป็นเหตุผลสำคัญในการเข้าร่วมโปรแกรม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศ ทำให้พบว่า การส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้นักศึกษานอกระบบนั้นยังมีอยู่น้อย และการใช้บริบทชีวิตประจำวันยังมีน้อยมากในประเทศไทยทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำ “แนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน” โดยจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยพบว่าลักษณะของผู้ที่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนนั้นประกอบด้วยผู้ที่สามารถแสวงหาคำตอบให้แก่ข้อสงสัยของตนเอง เป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ และมองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้ของตนเอง

ตอนที่ 6 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง“แนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหาร ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาระดับความความใฝ่รู้ใฝ่เรียนนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหารในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย การวิจัยในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร ได้แก่

1.1.1.1 นักศึกษานอกระบบภาคตะวันออกเฉียงเหนือหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 553,343 คน จำแนกเป็น นักศึกษานอกระบบโรงเรียนระดับมัธยมต้น 242,415 คน นักศึกษานอกระบบโรงเรียนระดับมัธยมปลาย 310,928 คน

1.1.1.2 ผู้สอนนักศึกษาการศึกษาอกระบบจำนวน 104 คน

1.1.1.3 ผู้บริหารศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 20 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษานอกระบบ ได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยกำหนดให้มีค่าความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ยอมรับความคลาดเคลื่อนได้ทีวกลบ 5 เปอร์เซ็นต์

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

จากการคำนวณได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือเป็นนักศึกษาการศึกษานอกระบบที่กำลังศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 400 คน แบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 175 คน และมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 225 คน ผู้สอนนักศึกษานอกระบบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้สอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของนักศึกษานอกและผู้สอนนักศึกษานอกระบบรวมไปถึงผู้บริหารจึงใช้เขตพื้นที่เดียวกัน และใช้กฎแห่งความชัดเจนโดยคำนึงถึงขนาดของประชากรในลักษณะของอัตราส่วนที่คิดเป็นร้อยละ (Neuman, 1991) ที่มีประชากรน้อยกว่า 1,000 คน โดยใช้อัตราส่วนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30 จึงทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้สอนนักศึกษานอกระบบจำนวน 31.2 คน ซึ่งปัดเป็น 32 คน ผู้วิจัยเฉลี่ยแบบสอบถามได้ 1.6 คนต่อจังหวัด ทำให้ผู้วิจัยปัดเป็น จังหวัดละ 2 คน ทำให้กลุ่มตัวอย่างของผู้สอนนักศึกษานอกระบบ เป็นจำนวน 40 คน และผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจำนวน 20 คน ตามตารางด้านล่าง

ตารางที่ 3 ตารางกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย

จังหวัด	จำนวน นักศึกษา นอกระบบ ม.ต้น	จำนวน นักศึกษา นอกระบบ ม.ปลาย	อำเภอที่มี นักศึกษาสมัคร เรียนนอกระบบ มากที่สุด	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง ม.ต้น	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง ม.ปลาย	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง ผู้สอน นักศึกษา นอก ระบบ	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง ผู้บริหารศูนย์ การศึกษา นอกระบบ และ การศึกษา ตามอัธยาศัย
กาฬสินธุ์	15,455	18,469	อำเภอเมือง	11	13	2	1
ขอนแก่น	25,342	30,489	อำเภอเมือง	18	22	2	1
ชัยภูมิ	34,642	32,185	อำเภอเมือง	25	23	2	1
นครพนม	5,541	7,686	อำเภอเมือง	4	6	2	1
นครราชสีมา	30,611	36,987	อำเภอเมือง	22	28	2	1
บุรีรัมย์	18,170	25,519	อำเภอเมือง	13	18	2	1
มหาสารคาม	7,177	11,217	อำเภอเมือง	5	8	2	1
มุกดาหาร	2,818	4,042	อำเภอเมือง	2	3	2	1
ยโสธร	3,166	5,071	อำเภอเมือง	2	4	2	1
ร้อยเอ็ด	12,550	18,633	อำเภอเมือง	9	13	2	1
เลย	7,642	10,219	อำเภอเมือง	6	7	2	1
ศรีสะเกษ	9,381	14,014	อุทุมพรพิสัย	7	10	2	1
สกลนคร	9,271	12,411	อำเภอเมือง	7	9	2	1
สุรินทร์	9,673	14,651	อำเภอเมือง	7	11	2	1
หนองคาย	5,328	6,371	อำเภอเมือง	4	5	2	1
อุดรธานี	20,661	25,848	อำเภอเมือง	15	19	2	1
อุบลราชธานี	13,860	21,783	วารินชำราบ	10	16	2	1
หนองบัวลำภู	4,213	5,701	อำเภอเมือง	3	4	2	1
อำนาจเจริญ	3,264	5,094	อำเภอเมือง	2	4	2	1
บึงกาฬ	3,710	4,592	อำเภอเมือง	3	3	2	1
รวม	242,415	310,928	20 อำเภอ	175	225	40	20

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ มีเครื่องมือและขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.1.1 แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ

เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด และมีคำถามปลายเปิดในตอนท้าย เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้อย่างละเอียด และตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยได้จัดลำดับเนื้อหาแบบสอบถามให้ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อความเพื่อวัดระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบไปด้วย 4 ด้านคือด้านครอบครัว ด้านวิชาการ ด้านอาชีพ และด้านสังคม 6 พฤติกรรม ได้แก่พฤติกรรมสงสัยใคร่รู้ พฤติกรรมเปิดใจเรียนรู้ พฤติกรรมมีเครื่องมือในการเรียนรู้ พฤติกรรมมุ่งมั่นในการเรียนรู้ พฤติกรรมเชื่อมโยงในการเรียนรู้ และพฤติกรรมมองเห็นคุณค่าของตนเองในการเรียนรู้จำนวน 59 ข้อ มีลักษณะเป็นคำถามแบบปิดที่ให้ค่าในการเรียงลำดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อยและมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ แปลความหมายคือ

5 หมายถึง ทำเป็นประจำ

4 หมายถึง ทำประจำ

3 หมายถึง ทำปานกลาง

2 หมายถึง ทำน้อย

1 หมายถึง ทำน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบจำนวน 11 ข้อ เลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open - Ended Form) ใช้ถามความคิดเห็นของนักศึกษานอกระบบเกี่ยวกับการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน (แสดงในภาคผนวก ฉ) มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้

3.1.1.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และวิทยานิพนธ์ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ การจัดกิจกรรมโดยใช้บริบทเป็นฐาน พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ นำสรุปที่ได้มาวิเคราะห์สู่ประเด็นการศึกษาเพื่อนำมาสร้างเครื่องมือการวิจัย

2) ผู้วิจัยนำสรุปข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ มาทำการวิเคราะห์และจัดทำการวิเคราะห์และจัดทำเป็นแบบสอบถามส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ โดยแบ่งออกเป็น

1.แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ได้แก่ข้อคำถามเกี่ยวกับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านครอบครัวจำนวน 15 ข้อ ด้านวิชาการจำนวน 16 ข้อ ด้านอาชีพจำนวน 14 ข้อ และด้านสังคมจำนวน 14 ข้อ ที่ทุกด้านจะประกอบด้วยพฤติกรรมสงสัยใคร่รู้ พฤติกรรมเปิดใจในการเรียนรู้ พฤติกรรมมีเครื่องมือในการเรียนรู้ พฤติกรรมมุ่งมั่นในการเรียนรู้ พฤติกรรมเชื่อมโยงการเรียนรู้ รวมทั้งหมดจำนวน 59 ข้อ

2.ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบเป็นข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ

3.ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อายุ ระยะเวลาเรียน สังกัด และความมุ่งหมาย

3) นำแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนที่สร้างขึ้นไปปรึกษาและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขทางด้านเนื้อหาและภาษาให้ชัดเจนยิ่งขึ้นจากนั้นเมื่อปรับปรุงเสร็จสิ้นแล้วจึงนำเสนอเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเพื่อส่งผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

3.1.2 แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของผู้สอน นักศึกษานอกระบบและผู้บริหาร

เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างละเอียด มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สอนนักศึกษานอกระบบและผู้บริหาร ได้แสดงความคิดเห็นต่อระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามความคิดเห็นของผู้สอนนักศึกษานอกระบบและผู้บริหาร รวมถึงแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

3.1.2.1 ขั้นตอนการสร้างขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และวิทยานิพนธ์ ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ การจัดการกิจกรรมโดยใช้บริบทเป็นฐาน พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ นำสรุปที่ได้มาวิเคราะห์สู่ประเด็นการศึกษาเพื่อนำมาสร้างเครื่องมือการวิจัย

2) ผู้วิจัยนำสรุปข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ มาทำการวิเคราะห์และจัดทำการวิเคราะห์และจัดทำเป็นแบบสอบถามส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของผู้สอน และผู้บริหาร โดยแบ่งออกเป็น

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ
2. ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ ตามการรับรู้ของผู้สอน และผู้บริหาร จำนวน 2 ข้อ
3. ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบจำนวน 5 ข้อ

3) นำแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนที่สร้างขึ้นไปปรึกษาและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขทางด้านเนื้อหาและภาษาให้ชัดเจนยิ่งขึ้นจากนั้นเมื่อปรับปรุงเสร็จสิ้นแล้วจึงนำเสนอเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเพื่อส่งผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

3.1.3 แบบสัมภาษณ์ผู้สอนนักศึกษานอกระบบและผู้บริหาร โดยใช้แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหาร เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ข้อคำถามในแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของผู้สอน และผู้บริหาร มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สอนและผู้บริหาร ได้แสดงความคิดเห็นต่อระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้บริหาร รวมถึงแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน วิธีการ การจัดการเรียนการสอน มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัยเช่นเดียวกันกับแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของผู้สอน และผู้บริหาร

3.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ

1) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาและไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และสำนวนการใช้ภาษารวมทั้งข้อเสนอแนะและหรือข้อคิดเห็นที่นำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามโดยผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยจำนวน 5 ท่าน (แสดงในภาคผนวก ก) ดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบ จำนวน 1 ท่าน

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 1 ท่าน

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านความรู้ใฝ่เรียน จำนวน 1 ท่าน

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาตลอดชีวิต จำนวน 1 ท่าน

2) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยใช้เกณฑ์วัดค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค (Item-Object Congruency Index: IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อหา (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550) จากการตรวจสอบพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อคิดเห็นว่าควรปรับปรุงแก้ไขในประเด็นดังนี้ ควรมีความชัดเจนของข้อคำถาม และควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดควรเว้นช่องว่างให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นมากขึ้น

3) นำผลสรุปจากการรวบรวมข้อเสนอแนะที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามระดับความรู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ โดยปรับปรุงข้อคำถามให้มีความชัดเจนตามจุดมุ่งหมายของข้อคำถาม ปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ภาษาที่เข้าใจมากขึ้น

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของสำนวนการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถามและความเหมาะสมในการนำไปทดลองใช้

5) ตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) จากการทดลองเก็บข้อมูล (Try-out) กับนักศึกษานอกระบบที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่อยู่ภายใต้กลุ่มประชากรเดียวกัน 30 คน ณ กศน. อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ผลของการเก็บข้อมูล (Try-out) สามารถนำมาใช้ได้เพียง 26 ชุด จากจำนวน 30 ชุด ซึ่งคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.99 ซึ่งค่าตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมในการนำไปใช้ (Jump, 1978) (แสดงในภาคผนวก ง)

6) นำผล (Try-out) แบบสอบถาม ที่ผ่านการเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว นำไปสร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.2.2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถามความรู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของผู้สอน และผู้บริหาร

1) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาและไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และสำนวนการใช้ภาษารวมทั้งข้อเสนอแนะและ

หรือข้อคิดเห็นที่นำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามโดยผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยจำนวน 5 ท่าน (แสดงในภาคผนวก ก) ดังนี้

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบ จำนวน 1 ท่าน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 1 ท่าน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านความรู้ใฝ่เรียน จำนวน 1 ท่าน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาตลอดชีวิต จำนวน 1 ท่าน

2) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยใช้เกณฑ์วัดค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Object Congruency Index: IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อหา (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550) จากการตรวจสอบพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อคิดเห็นว่าการปรับปรุงแก้ไขในประเด็นดังนี้ ควรมีความชัดเจนของข้อคำถาม และควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดควรเว้นช่องว่างให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นมากขึ้น

3) นำผลสรุปจากการรวบรวมข้อเสนอแนะที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามระดับความรู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ โดยปรับปรุงข้อคำถามให้มีความชัดเจนตามจุดมุ่งหมายของข้อคำถาม ปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ภาษาที่เข้าใจมากขึ้น

4) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของสำนวนการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถามและความเหมาะสมในการนำไปใช้จริง

5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำไปสร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระดับความรู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ผู้สอน และผู้บริหาร ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาวิจัยก่อนจะทำการส่งเอกสารข้อมูลตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทุกจังหวัดเพื่อแจ้งความจำนงขอเก็บข้อมูลการทำวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการทำแบบสอบถามจากฝ่ายวิชาการหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ผู้วิจัยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่ประสานงานในการเก็บข้อมูลวิจัยหลังจากส่งเอกสารขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเป็นเวลา 1 สัปดาห์

4. ผู้วิจัยโทรติดตามผลการดำเนินงานที่ยังไม่สำเร็จจากผู้ประสานงาน

5. ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้วยตนเองจากผู้สอนและผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประจำจังหวัดจำนวน 3 ท่าน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 2 ท่าน และผู้สอนนัศึกษานอกระบบจำนวน 1 ท่าน รวม 6 ท่านโดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

นายเพชรตะบอง ไพรศุณย์	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2558
-----------------------	---

ว่าที่พันตรีสุรพล ประเสริฐสุข	รองผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองบัวลำภู สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2558
-------------------------------	--

นางเกสร สดชื่น	ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดหนองบัวลำภู สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2558
----------------	---

นางพรทิพย์พา คาวีวงศ์	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบึงกาฬ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2558
-----------------------	---

นางสาวทรงศรี วิระรังษิยากรณ์	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2558
------------------------------	--

นายวิฑูร หาทอง	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2558
----------------	--

6. ผู้วิจัยนำข้อสรุปที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสนทนากลุ่มต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ด้วยวิธีการดังนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาแจกแจงความถี่และหาร้อยละ
- 2) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกกระบบ ตามการรับรู้ของนักศึกษานอกกระบบ ผู้สอน และผู้บริหาร นำมาวิเคราะห์โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และนำคำตอบที่ได้แต่ละด้านมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมายค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

4.51 - 5.00	ระดับของความคิดเห็นในข้อคำถามเห็นด้วยมากที่สุด
3.51 - 4.50	ระดับของความคิดเห็นในข้อคำถามเห็นด้วยมาก
2.51 - 3.50	ระดับของความคิดเห็นในข้อคำถามเห็นด้วยปานกลาง
1.51 - 2.50	ระดับของความคิดเห็นในข้อคำถามเห็นด้วยน้อย
1.00 - 1.50	ระดับของความคิดเห็นในข้อคำถามเห็นด้วยน้อยที่สุด

และในส่วนของข้อมูลที่เป็นการแสดงความคิดเห็นผู้วิจัยได้จัดรวบรวมข้อมูลเป็นกลุ่มๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษานอกกระบบ ผู้สอน และผู้บริหาร และสรุปเป็นร่างแนวทางเพื่อใช้ในการทำการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์แล้วจัดทำร่างแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน และหาข้อสรุปจากการทำการประชุมกลุ่มย่อย (Focus-group) โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการศึกษานอกกระบบ และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษานอกกระบบ โดยกำหนดคุณสมบัติไว้ดังนี้ จะต้องเป็นผู้ที่ทำงานในด้านการศึกษานอกกระบบมาไม่น้อยกว่า 5 ปี จากนั้นผู้วิจัยรวบรวมข้อเสนอแนะที่ได้รับกลับมาเพื่อปรับปรุง และแก้ไข เพิ่มเติมตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ ก่อนจะนำเสนอแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกกระบบ โดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน วิธีดำเนินการวิจัยสรุปได้ดังแผนภาพด้านล่างดังนี้ สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 สรุปขั้นตอนการเก็บข้อมูลการวิจัยและตารางวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการ	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหาร	ระดับความรู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ และข้อคิดเห็นในการส่งเสริมความรู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ	1. นักศึกษานอกระบบ 2. ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ 3. ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	การสำรวจเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ	แบบสอบถามความรู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้เรียนและแบบสอบถามความรู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ผู้สอนและผู้บริหาร	วิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความรู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาตลอดชีวิต ด้านการศึกษานอกระบบ ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้เชี่ยวชาญในด้านที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมความรู้ใฝ่เรียน	ผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมทำสนทนากลุ่มย่อย	เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตและข้อเสนอแนะที่ได้จากการสนทนากลุ่มย่อย	-แบบร่างแนวทางส่งเสริมความรู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน - ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มย่อย	วิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง“แนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริษัทชีวิตประจำวัน” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหาร 4 ด้านได้แก่ด้านครอบครัว ด้านวิชาการ ด้านอาชีพ และด้านสังคม 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริษัทชีวิตประจำวัน ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ ตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหาร

ตอนที่ 4.2 ผลการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริษัทชีวิตประจำวัน

4.1 ผลการวิเคราะห์ระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหาร

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ ตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหารในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเรียนที่ 2/2557 ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ภาพรวมของสภาพระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ

n = 320

ด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	การสงสัยใคร่รู้			เปิดใจเรียนรู้			มีเครื่องมือในการเรียนรู้			มุ่งมั่นในการเรียนรู้			เชื่อมโยงการเรียนรู้			มองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้			รวม			
	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล	
ด้านครอบครัว	4.01	0.68	มาก	4.02	0.71	มาก	3.96	0.68	มาก	4.04	0.68	มาก	4.10	0.66	มาก	4.10	0.66	มาก	4.04	0.58	มาก	
ด้านวิชาการ	4.05	0.66	มาก	4.09	0.65	มาก	4.03	0.68	มาก	3.95	0.70	มาก	4.05	0.68	มาก	4.07	0.70	มาก	4.05	0.60	มาก	
ด้านอาชีพ	4.02	0.68	มาก	3.97	0.68	มาก	3.99	0.67	มาก	4.05	0.69	มาก	4.08	0.69	มาก	4.06	0.69	มาก	4.03	0.58	มาก	
ด้านสังคม	4.07	0.75	มาก	4.04	0.69	มาก	4.04	0.69	มาก	4.12	0.68	มาก	4.10	0.72	มาก	3.75	0.68	มาก	4.01	0.58	มาก	
รวม	4.04	0.59	มาก	4.03	0.59	มาก	4.01	0.60	มาก	4.04	0.58	มาก	4.08	0.58	มาก	3.99	0.57	มาก				

จากตารางที่ 5 พบว่าในภาพรวมนักศึกษาออกกระบบมีระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนในแต่ละด้านจากมากที่สุดได้ดังนี้

1.ด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ (\bar{X} =4.05 S.D.= 0.66) โดยมีพฤติกรรม เปิดใจในการเรียนรู้ มองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้ เชื่อมโยงในการเรียนรู้ การสงสัยใคร่รู้ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ มุ่งมั่นในการเรียนรู้โดยมีค่าเฉลี่ย 4.09 4.07 4.05 4.05 4.03 และ3.95 ตามลำดับ

2.ด้านครอบครัวมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.04 S.D.= 0.68) โดยมีพฤติกรรม เชื่อมโยงในการเรียนรู้ มองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ เปิดใจในการเรียนรู้ การสงสัยใคร่รู้ และมีเครื่องมือในการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.10 4.10 4.04 4.02 4.01 และ3.96 ตามลำดับ

3.ด้านอาชีพมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.03 S.D.= 0.68) โดยมีพฤติกรรม เชื่อมโยงในการเรียนรู้ มองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ การสงสัยใคร่รู้ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ เปิดใจในการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.08 4.06 4.05 4.02 3.99 และ3.97 ตามลำดับ

4.ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.01 S.D.= 0.69) โดยมีพฤติกรรม มุ่งมั่นในการเรียนรู้ เชื่อมโยงในการเรียนรู้ การสงสัยใคร่รู้ เปิดใจในการเรียนรู้ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ มองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้โดยมีค่าเฉลี่ย 4.12 4.10 4.07 4.04 4.04 และ3.75 ตามลำดับ

และพบว่าในภาพรวมนักศึกษาออกกระบบมี พฤติกรรมที่นักศึกษาออกกระบบแสดงออกมากที่สุดคือเชื่อมโยงการเรียนรู้ (\bar{X} =4.08 S.D.= 0.58) รองลงมาสงสัยใคร่รู้(\bar{X} =4.04 S.D.= 0.59) มุ่งมั่นในการเรียนรู้ (\bar{X} =4.04 S.D.= 0.58) เปิดใจเรียนรู้ (\bar{X} =4.03 S.D.= 0.59) มีเครื่องมือในการเรียนรู้ (\bar{X} =4.01 S.D.= 0.60) และมองเห็นศักยภาพในการเรียนรู้อยู่ในลำดับต่ำที่สุด (\bar{X} =3.99 S.D.= 0.57)

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์สภาพระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของนักศึกษาออกกระบบด้านครอบครัว

n = 320

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.=	แปลผล
พฤติกรรมการสงสัยใคร่รู้	4.01	0.68	มาก
ท่านมักบอกสมาชิกในครอบครัวของท่านให้ทบทวนเนื้อหาในการเรียนเสมอ	3.93	0.81	มาก
ท่านมักพูดคุยและตั้งคำถามกับสมาชิกในครอบครัวในเรื่องที่สนใจ	4.05	0.78	มาก
เมื่อท่านสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงของสมาชิกในครอบครัวท่านจะซักถามทันที	4.07	0.78	มาก

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.=	แปล ผล
เปิดใจในการเรียนรู้	4.02	0.71	มาก
ท่านรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว	4.00	0.77	มาก
ท่านส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวได้เรียนรู้ในเรื่องที่สนใจ	4.03	0.81	มาก
มีเครื่องมือในการเรียนรู้	3.96	0.68	มาก
ท่านส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวได้เข้าร่วมกิจกรรมการอ่านเสมอ	3.94	0.78	มาก
ท่านแนะนำให้สมาชิกในครอบครัวค้นหาข้อมูลต่างๆจากแหล่งเรียนรู้ ออนไลน์	3.99	0.82	มาก
ท่านเป็นแบบอย่างของการเป็นผู้รักการอ่านให้สมาชิกในครอบครัว	3.95	0.80	มาก
มุ่งมั่นในการเรียนรู้	4.04	0.68	มาก
ท่านคอยให้กำลังใจสมาชิกในครอบครัวเสมอหากสมาชิกใน ครอบครัวท้อแท้ในการเรียน	4.05	0.75	มาก
ท่านเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงออกถึงความเพียร และตั้งใจเรียน ให้สมาชิกในครอบครัวเห็นเสมอ	4.03	0.77	มาก
เชื่อมโยงในการเรียนรู้	4.10	0.66	มาก
ท่านสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เดิมให้สามารถปรับใช้กับการ แก้ไขปัญหาในครอบครัว	4.08	0.73	มาก
ท่านสามารถแยกแยะและวิเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านเข้ามาก่อนนำไปใช้ กับสมาชิกในครอบครัว	4.11	0.71	มาก
มองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้	4.10	0.66	มาก
ท่านเชื่อว่าตัวท่านและสมาชิกในครอบครัวสามารถเรียนรู้ได้	4.12	0.74	มาก
ท่านสอนให้สมาชิกในครอบครัวเป็นคนกล้าตัดสินใจ	4.14	0.75	มาก
ท่านส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวได้เรียนรู้ทักษะในการดำเนินชีวิต	4.02	0.79	มาก
รวม	4.04	0.58	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่าในภาพรวมนักศึกษานอกระบบมีระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนในด้าน
ครอบครัวอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายพฤติกรรมพบว่านักศึกษามีการเชื่อมโยงในการเรียนรู้
และมองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้ ในระดับสูงสุด (\bar{X} = 4.10 S.D.= 0.66 และ \bar{X} = 4.10
S.D.= 0.66) พฤติกรรมที่มีระดับต่ำที่สุดคือ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ (\bar{X} 3.96 S.D.= 0.68)

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์สภาพระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของนักศึกษานอกกระบบด้าน
วิชาการ

n = 320

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
พฤติกรรมการสงสัยใคร่รู้	4.05	0.66	มาก
สิ่งที่ท่านได้เรียนรู้ในชั้นเรียนสร้างความสนใจต่อท่านทำให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้เพิ่มเติม	4.05	0.78	มาก
ท่านทบทวนเนื้อหาในการเรียนและทำความเข้าใจเรื่องต่อไปที่จะเรียนโดยไม่ต้องมีใครสั่ง	4.04	0.77	มาก
เมื่อได้รับรู้งานวิชาการในบางเรื่องช่วยให้ไปคิดต่อเพิ่มเติมได้	4.06	0.79	มาก
เปิดใจในการเรียนรู้	4.09	0.65	มาก
ท่านเชื่อเสมอว่าการเรียนในวันนี้สร้างโอกาสที่ดีในวันข้างหน้า	4.09	0.77	มาก
ท่านรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียนอย่างตั้งใจ	4.12	0.78	มาก
ท่านเข้าสัมมนาวิชาการที่จัดขึ้นโดยศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	4.08	0.77	มาก
มีเครื่องมือในการเรียนรู้	4.03	0.68	มาก
ท่านหาข้อมูลเรื่องที่สนใจจากแหล่งเรียนรู้และจากสารสนเทศหลากหลายแหล่ง เพื่อประกอบการเรียนรู้ของท่าน	4.08	0.81	มาก
ท่านเชื่อว่าการอ่านเป็นเครื่องมือที่ท่านไปสู่ความสำเร็จ	4.02	0.75	มาก
ท่านทบทวนบทเรียนและหาข้อมูลเพิ่มเติมจากหนังสือและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์เตรียมไว้ก่อนเรียนเสมอ	3.99	0.82	มาก
มุ่งมั่นในการเรียนรู้	3.95	0.70	มาก
ท่านไม่เคยขาดเรียนหรือเข้าห้องเรียนสาย	3.97	0.75	มาก
ในชั้นเรียนแม้จะเรียนในสิ่งที่ไม่สนใจท่านสามารถอดทนฟังต่อไปได้ โดยไม่ลุกออกไปกลางคัน	3.92	0.80	มาก
เชื่อมโยงในการเรียนรู้	4.05	0.68	มาก
ท่านนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันเสมอ	4.07	0.77	มาก
ท่านสามารถแยกแยะและวิเคราะห์ข้อมูลในการเรียนได้	4.02	0.74	มาก
มองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้	4.07	0.70	มาก
การเรียนรู้ทำให้ท่านมีความรู้และกล้าแสดงออกหน้าชั้นเรียนหรือต่อหน้าคนเยอะๆได้อย่างภาคภูมิใจ	4.05	0.83	มาก

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
การเรียนรู้ส่งเสริมให้ตัวท่านได้เติมเต็มทักษะในทุกด้าน	4.06	0.77	มาก
ท่านยอมรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิชาการ	4.08	0.80	มาก
รวม	4.05	0.60	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าในภาพรวมของนักศึกษานอกกระบบมีระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายพฤติกรรมพบว่านักศึกษาเปิดใจในการเรียนรู้สูงสุดในระดับที่สูงที่สุด (\bar{X} 4.09 S.D.= 0.65) พฤติกรรมที่มีระดับต่ำที่สุดคือ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ (\bar{X} =3.95 S.D.= 0.70)

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์สภาพระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของนักศึกษานอกกระบบด้านอาชีพ

n=320

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
พฤติกรรมการสงสัยใคร่รู้	4.02	0.68	มาก
การประกอบอาชีพของท่าน เมื่อมีข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่ท่านทำ ท่านจะรีบศึกษาหาความรู้ทันที	4.03	0.80	มาก
ท่านสังเกตบุคคลที่ประสบความสำเร็จในอาชีพต่างๆและทำให้ท่านอยากประสบความสำเร็จบ้าง	4.07	0.78	มาก
ในอาชีพที่ท่านทำท่านจะหาความรู้ใหม่เสมอ	3.99	0.80	มาก
เปิดใจในการเรียนรู้	3.97	0.68	มาก
ท่านพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงานเสมอ	4.00	0.77	มาก
ท่านเข้าร่วมสัมมนาหรือการประชุมที่เกี่ยวข้องกับสายอาชีพของท่าน	3.94	0.80	มาก
มีเครื่องมือในการเรียนรู้	3.99	0.67	มาก
ท่านอ่านหนังสือที่หลากหลายเพื่อที่จะสามารถเชื่อมโยงความรู้ให้เข้ากับการทำงาน	3.99	0.74	มาก
ท่านเข้าร่วมสัมมนาตามสถานที่ต่างๆเพื่อพัฒนาตนเองเสมอ	3.98	0.75	มาก
มุ่งมั่นในการเรียนรู้	4.05	0.69	มาก
ท่านมีความพากเพียรในการเรียนรู้งาน	4.05	0.74	มาก
ท่านมีคติประจำใจว่าหากมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพความสำเร็จอยู่ไม่ไกล	4.05	0.77	มาก

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
เชื่อมโยงในการเรียนรู้	4.08	0.69	มาก
ท่านแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนโดยใช้ประสบการณ์ที่ตนเองผ่านมา	4.07	0.74	มาก
ท่านนำประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มาใช้พัฒนางานของท่าน	4.09	0.75	มาก
มองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้	4.06	0.69	มาก
ท่านภาคภูมิใจในอาชีพของตนเอง	4.04	0.78	มาก
ในการประกอบอาชีพของท่านทำให้ท่านกล้าตัดสินใจ	4.06	0.79	มาก
ท่านเป็นที่ยอมรับนับถือในสายงานของท่าน	4.09	0.77	มาก
รวม	4.03	0.58	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่าในภาพรวมของนักศึกษานอกกระบบมีระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านอาชีพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายพฤติกรรมพบว่านักศึกษานอกกระบบเชื่อมโยงในการเรียนรู้อยู่ในระดับที่สูงที่สุด ($\bar{X}=4.08$ S.D.=0.69) พฤติกรรมที่มีระดับต่ำที่สุดคือเปิดใจในการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.97$ S.D.= 0.68)

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์สภาพระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของนักศึกษานอกกระบบด้านสังคม

n=320

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
พฤติกรรมการสงสัยใคร่รู้	4.07	0.75	มาก
ท่านอ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำ	4.03	0.83	มาก
ท่านสนใจและติดตามข่าวสารที่เกิดขึ้นเป็นประจำ	4.12	0.79	มาก
เปิดใจในการเรียนรู้	4.04	0.69	มาก
ท่านยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ	4.06	0.83	มาก
ท่านเห็นคุณค่าของการเรียนรู้	4.08	0.78	มาก
ท่านชอบเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน ชุมชน และสังคมเสมอ	3.97	0.85	มาก
มีเครื่องมือในการเรียนรู้	4.04	0.69	มาก
ท่านและคนรอบข้างของท่านค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเป็นประจำ	4.07	0.73	มาก
ท่านและเพื่อนของท่านอ่านหนังสือที่หลากหลาย	4.03	0.77	มาก

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
มุ่งมั่นในการเรียนรู้	4.12	0.68	มาก
ท่านและเพื่อนๆมีคติประจำใจว่า ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น	4.11	0.74	มาก
ผู้ที่ประสบความสำเร็จในสังคมที่ท่านอยู่เป็นแรงผลักดันหนึ่งให้ท่าน มีความปรารถนาอยากจะทำประสบความสำเร็จด้วยเช่นกัน	4.12	0.75	มาก
เชื่อมโยงในการเรียนรู้	4.10	0.72	มาก
ท่านและเพื่อนของท่านนำประสบการณ์ที่มีอยู่มาปรับใช้ในการอยู่ ร่วมกันในสังคมได้อย่างดี	4.09	0.79	มาก
ท่านและเพื่อนของท่านสามารถแยกแยะวิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดขึ้นใน สังคมได้	4.12	0.74	มาก
มองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้	3.75	0.68	มาก
ผู้คนที่ท่านรู้จักมองว่าท่านเป็นคนมีความสามารถมากอีกคนหนึ่ง	4.11	0.80	มาก
ผู้คนที่ท่านรู้จักมักชื่นชมท่านว่ามีหน้าที่การงานดี	3.56	0.81	มาก
ผู้คนที่ท่านรู้จักมักจะเชิญให้ท่านเป็นหนึ่งในผู้ที่มีบทบาทในการ ดำเนินงานเสมอ	3.55	0.80	มาก
รวม	4.01	0.58	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่าในภาพรวมของนักศึกษานอกกระบบมีระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านสังคม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายพฤติกรรมพบว่านักศึกษานอกกระบบมุ่งมั่นในการเรียนรู้อยู่ในระดับ ที่สูงที่สุด ($\bar{X}=4.12$ S.D.=0.68) พฤติกรรมที่มีระดับต่ำที่สุดคือมองเห็นศักยภาพ($\bar{X}=3.75$ S.D.= 0.68)

เมื่อพิจารณาคำตอบคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษานอกกระบบต่อการ ส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนที่นักศึกษานอกกระบบอยากให้ผู้สอนส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ได้ข้อสรุปดัง ตารางที่ 10 ในหน้าถัดไป

ตารางที่ 10 ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักศึกษานอกระบบที่อยากให้ผู้สอนนักศึกษานอกระบบส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	สรุปประเด็นจากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษานอกระบบ	ตัวอย่างการตอบคำถามของนักศึกษานอกระบบจากแบบสอบถาม
	ด้านการเป็นแบบอย่างของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้กับนักศึกษานอกระบบ	“...ครูมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนเป็นแบบอย่างแล้วนักศึกษา ก็ทำตาม” นักศึกษานอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร,ตอบแบบสอบถาม
	การใช้สื่อในการเรียนการสอน	“...อยากให้มียี่สิบกว่านี้” นักศึกษานอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี,ตอบแบบสอบถาม “...มีหนังสืออ่านมาก ๆ ทันสมัย” นักศึกษานอกระบบอำเภวาริชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี,ตอบแบบสอบถาม “...ส่งเสริมเรื่องการอ่าน โดยเฉพาะเรื่องรอบตัว มีหนังสือที่ทันสมัยสวยงามอ่าน ห้องอ่านก็เย็นสบายกว่านี้จะดีมาก” นักศึกษานอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม,ตอบแบบสอบถาม
	การสอนเสริมด้านทักษะอาชีพ และทักษะภาษาต่างประเทศ	“...สอนอาชีพเยอะๆ” นักศึกษานอกระบบอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ,ตอบแบบสอบถาม “...ตอนเข้าครูพูดภาษาอังกฤษกับนักเรียนเยอะ จะช่วยนักเรียนด้วย” นักศึกษานอกระบบอำเภอเมือง จังหวัด

ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องใน การส่งเสริม ความใฝ่รู้ใฝ่ เรียน	สรุปประเด็นจากการ ตอบแบบสอบถาม ของนักศึกษานอกระบบ	ตัวอย่างการตอบคำถามของ นักศึกษานอกระบบจากแบบสอบถาม
	<p>การจัดกิจกรรมตามความต้องการ ของนักศึกษานอกระบบ</p>	<p>ขอนแก่น,ตอบแบบสอบถาม</p> <p>“...ถามคนเรียนว่าอยากเรียนอะไร ถามทุกครั้งครูอย่าคิดเอง”นักศึกษานอก ระบบอำเภอเมืองจังหวัด จังหวัด มหาสารคาม,ตอบแบบสอบถาม</p> <p>“...สอนผมอย่างเดียวเลย ผมเอาไปใช้ ไม่เป็นคับ ฟิสิกส์ ผมขายของในตลาด ครับ”นักศึกษานอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น,ตอบแบบสอบถาม</p>
	<p>การให้แรงเสริมและกำลังใจผู้สอน นักศึกษานอกระบบเปิดใจ รวมถึง การรับฟังความคิดเห็นของ นักศึกษานอกระบบ</p>	<p>“...ให้กำลังใจเวลาทำดี”นักศึกษานอก ระบบอำเภอเมือง จังหวัดเลย,ตอบ แบบสอบถาม</p> <p>“...,ฟังนักศึกษาให้ทุกคนอย่าฟังบาง คนครับ”นักศึกษานอกระบบอำเภอ เมือง จังหวัดนครราชสีมา,ตอบ แบบสอบถาม</p>
	<p>ด้านความทันสมัยของอุปกรณ์ใน การเรียนการสอน</p>	<p>“...คอมน้อย ถ้ามีเยอะๆเปิดแบบเป็น ศูนย์เรียนรู้ใหญ่ๆมีคอมเยอะๆ และก็ผม ทำงานมาไม่เคยได้ใช้ห้องสมุดเลย มาถึง ก็ปิดเลยไม่ได้ไปใช้เลย เปิดนานหน่อย” นักศึกษานอกระบบอำเภอเมือง จังหวัด อุดรธานี,ตอบแบบสอบถาม</p> <p>“...มีโต๊ะเรียนแบบที่อื่น มีห้องแบบที่</p>

ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องใน การส่งเสริม ความใฝ่รู้ใฝ่ เรียน	สรุปประเด็นจากการ ตอบแบบสอบถาม ของนักเรียนอกระบบ	ตัวอย่างการตอบคำถามของ นักเรียนอกระบบจากแบบสอบถาม
		“...มีคอมพิวเตอร์มีอินเทอร์เน็ต” นักเรียนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัด นครพนม,ตอบแบบสอบถาม
	ด้านการเสริมการเรียนรู้ด้วยการใช้ อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Wifi)	“...มีคอมพิวเตอร์และwifi ที่ศูนย์ตำบล ได้เล่นฟรี”นักเรียนอกระบบอำเภอ เมือง จังหวัด ร้อยเอ็ด ,ตอบ แบบสอบถาม “...มีคอมเยอะ มี wifi หน่อยจะดีมาก เลย จะได้หาความรู้มากขึ้น”นักศึกษ อกระบบอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร, ตอบแบบสอบถาม
	ด้านการจัดพื้นที่สำหรับการเรียน การสอน ให้สามารถแยกชั้นเรียน ได้จัดการเรียนการสอนแบบแยก ระดับชั้น	“...แยกชั้นเรียน จะช่วยมาเลย” นักเรียนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัด ยโสธร,ตอบแบบสอบถาม “...แยกห้องเรียนจะดีมากเลยครับ” นักเรียนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัด อำนาจเจริญ,ตอบแบบสอบถาม
	ด้านการจัดกิจกรรมให้สอดคล้อง กับความต้องการของชุมชน	“...ถ้ากลุ่มสนใจบ่อยๆจะดีมากเลยครับ ชอบจัดอะไรพร้อมงานประเพณีบาง ที่มาไม่ได้”นักเรียนอกระบบอำเภอ เมือง จังหวัดขอนแก่น ,ตอบ แบบสอบถาม

ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องใน การส่งเสริม ความใฝ่รู้ใฝ่ เรียน	สรุปประเด็นจากการ ตอบแบบสอบถาม ของนักศึกษาระบบ	ตัวอย่างการตอบคำถามของ นักศึกษาระบบจากแบบสอบถาม
	ด้านการส่งเสริมการการจัด กิจกรรม การอยู่ค่ายทั้งทางด้าน วิชาการและด้านการสานสัมพันธ์ ทั้งในและนอกพื้นที่ เพื่อเปิด โอกาสและสร้างโอกาสให้กับ นักศึกษาทุกคน	“...เข้าค่ายนานๆหน่อยครับ” นักศึกษา นอกระบบอำเภอเมือง จังหวัด หนองบัวลำภู,ตอบแบบสอบถาม “...จัดเข้าค่ายพักแรมเยอะหน่อย พาไป ทัศนศึกษาที่อื่นร่วมด้วย” นักศึกษานอก ระบบอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, ตอบแบบสอบถาม
	ด้านประเมินผล การประะเพิ่ม คะแนนเก็บ 60-40 เป็น70-30	“...,เพิ่มคะแนนเก็บจาก60/40 ไปเป็น 70/30” นักศึกษานอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด,ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 11 การแสดงพฤติกรรมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาระบบ ตามการรับรู้ของผู้สอน
นักศึกษาระบบ และผู้บริหาร

การรับรู้	การแสดงพฤติกรรมส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน			รวม
	มี	ไม่มี	ไม่ระบุ	
ผู้สอน นักศึกษาระบบ	32	-	1	33
ผู้บริหาร ศูนย์การศึกษาระบบ และการศึกษาตาม อัธยาศัย	9	1	-	10

ตาราง 11 ผลการแสดงพฤติกรรมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาระบบตามการรับรู้ของผู้สอน
ผู้สอนนักศึกษาระบบ และผู้บริหารพบว่า นักศึกษาระบบมีพฤติกรรมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตาม
การรับรู้ของผู้สอนนักศึกษาระบบมากถึง 32 ท่าน และผู้บริหาร 9 ท่าน

ตารางที่ 12 ระดับการแสดงผลการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาตามการรับรู้ของผู้สอน
นักศึกษานอกระบบ และผู้บริหาร

การรับรู้	ระดับการแสดงผลการส่งเสริม							รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่มี	ไม่ระบุ	
ผู้สอน นักศึกษา นอกระบบ	1	8	19	3	1	-	1	33
ผู้บริหารศูนย์ การศึกษานอก ระบบและ การศึกษาตาม อัยาศัย	-	2	7	-	-	1	-	10

ตารางที่ 12 ผลของระดับการแสดงผลการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบพบว่า ผู้สอน นักศึกษานอกระบบมีความคิดเห็นว่านักศึกษานอกระบบมีระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่ในระดับปานกลางมากถึง 19 ท่าน และผู้บริหารคิดเห็นว่านักศึกษานอกระบบมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่ในระดับปานกลางมากถึง 7 ท่าน

ตารางที่ 13 ตารางการแสดงผลการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาตามการรับรู้ของผู้สอน
นักศึกษานอกระบบ และผู้บริหาร

การรับรู้	ด้านการแสดงผลการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ของนักศึกษานอกระบบ						รวม
	ด้าน ครอบครัว	ด้าน วิชาการ	ด้าน อาชีพ	ด้าน สังคม	ไม่ ระบุ	ไม่มี	
ผู้สอน นักศึกษา นอกระบบ	7	13	10	2	1	-	33
ผู้บริหารศูนย์ การศึกษานอก ระบบและ การศึกษาตาม อัยาศัย	2	6	1	-	-	1	10

ตารางที่ 13 การแสดงพฤติกรรมส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาตามการรับรู้ของผู้สอนนักศึกษานอกระบบ พบว่าด้านวิชาการมีการแสดงพฤติกรรมส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษามากที่สุด และผู้บริหารพบว่าด้านวิชาการมีพฤติกรรมส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษามากที่สุด

ตารางที่ 14 ความถี่ของพฤติกรรมที่นักศึกษานอกระบบแสดงออกถึงความใฝ่รู้ใฝ่เรียนจากการรับรู้ของผู้สอนนักศึกษานอกระบบและผู้บริหาร

การรับรู้	ความถี่ของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความใฝ่รู้ใฝ่เรียน							
	สงสัยใคร่รู้	เปิดใจในการเรียนรู้	มีเครื่องมือในการเรียนรู้	มุ่งมั่นในการเรียนรู้	เชื่อมโยงในการเรียนรู้	มองเห็นคุณค่าของตนเองในการเรียนรู้	ไม่ระบุ	ไม่มีใฝ่รู้ใฝ่เรียน
ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ	17	23	8	15	10	12	1	-
ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	6	6	6	6	2	4	-	1

ตารางที่ 14 ความถี่ของพฤติกรรมที่นักศึกษานอกระบบแสดงออกถึงความใฝ่รู้ใฝ่เรียนจากการรับรู้ของผู้สอนนักศึกษานอกระบบพบว่าพฤติกรรมเปิดใจในการเรียนรู้มีความถี่มากที่สุด และผู้บริหารพบว่าพฤติกรรมสงสัยใคร่รู้เปิดใจในการเรียนรู้ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ และมุ่งมั่นในการเรียนรู้ มีความถี่มากที่สุด

4.2 ร่างแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวันเป็นฐาน

ร่างแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวันเป็นฐานได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้สอนนักศึกษานอกระบบและผู้บริหาร จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และผู้สอนนักศึกษานอกระบบ โดยใช้แบบสอบถาม

ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้สอนนักศึกษาภายนอกและผู้บริหาร แบ่งการตอบแบบสอบถามออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนของผู้สอนนักศึกษาภายนอกและส่วนของผู้บริหาร

เมื่อพิจารณาคำตอบของแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาภายนอก ตามการรับรู้ของผู้สอนนักศึกษาภายนอกและผู้บริหาร ได้ข้อสรุปดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาภายนอก ตามการรับรู้ของผู้สอนนักศึกษาภายนอก และผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกแบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผู้ตอบ	สรุปประเด็นจากการตอบแบบสอบถาม	ตัวอย่าง
ผู้สอน นัก ศึกษา นอก ระบบ	ด้านวิชาการเป็นด้านที่ผู้สอนมีความ คิดเห็นที่สามารถส่งเสริมให้นักศึกษา นอกระบบมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้มากที่สุด เพราะความรู้ด้านวิชาการโดยเฉพาะ ความรู้พื้นฐานจะสามารถส่งเสริมให้ นักศึกษานอกระบบได้ไปหาความรู้อื่น เพิ่มเติมในเรื่องที่อยากรู้ รวมถึงการให้ ความรู้ที่ถูกต้องในการใช้ภาษา ทั้ง ภาษาไทยที่เป็นภาษาหลักในการ ติดต่อสื่อสาร สืบค้นข้อมูล และ ภาษาอังกฤษที่จำเป็นไม่น้อยเพื่อ ยกระดับคุณภาพของนักศึกษา กศน. เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปลายปี 2558	1. “...ด้านวิชาการเนื่องจากในปี58นี้ จะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และนักศึกษานอกระบบอยู่ในวัย แรงงานควรส่งเสริมด้านภาษา” ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ อำเภอริน จันท์ราบจังหวัดอุบลราชธานี,ตอบ แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตาม การรับรู้ของผู้สอน 2. “...จะต้องนำไปประกอบใน ความคิดวิเคราะห์ตัดสินใจใน ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับครอบครัว สังคม อย่างมีความสุขและเป็น เครื่องมือในการแสวงหาองค์ความรู้ เสริมปัญญาเพื่อแก้ไขปัญหาของตน” ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ อำเภอ เมืองจังหวัดหนองคาย, ตอบ แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตาม การรับรู้ของผู้สอน
	วิธีการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของ นักศึกษานอกระบบ ควรเริ่มต้นจากการปลูกฝังค่านิยมที่ดี	1. “...ควรสนับสนุนให้เกิดกับตัว นักศึกษานอกระบบทุกคน ควรเริ่มต้น จากการจัดการเรียนรู้ในชุมชน

ผู้ตอบ	สรุปประเด็นจากการตอบแบบสอบถาม	ตัวอย่าง
	<p>ตั้งแต่เริ่มเข้ามาเป็นนักศึกษานอกระบบ เริ่มที่ตัวนักศึกษานอกระบบโดยเริ่มจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีนิสัยรักการอ่าน โดยครู และกศน. จะปลูกฝังให้นักเรียนรักการอ่าน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สมุดจดการอ่านเป็นรายบุคคล พร้อมกันนั้นนักศึกษาก็จะมีครูเป็นแบบอย่างของผู้ที่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ที่มีความกระตือรือร้น เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษานอกระบบให้เอาเป็นแบบอย่างที่ดีต่อไป</p>	<p><i>ครอบครัวและสถานศึกษา เป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดี” ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ,ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตามการรับรู้ของผู้สอน</i></p> <p>2. <i>“...เริ่มที่ตัวนักศึกษาจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง รักการอ่านมีความกระตือรือร้นแสวงหาแนวทางใหม่ๆ เสมอๆ” ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น, ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตาม การรับรู้ของผู้สอน</i></p> <p>3. <i>“...ครูและผู้บริหาร ร่วมกับเป็นตัวอย่างของคนใฝ่รู้ใฝ่เรียน” ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้สอน</i></p>
	<p>ด้านหลักการในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ โดยใช้หลักการของการใช้ชีวิตประจำวันของนักศึกษานอกระบบ ส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้เกิดขึ้นทำให้นักศึกษานอกระบบรู้สึกว่าการใฝ่รู้ใฝ่เรียนเป็นเรื่องง่ายและอยากทำ โดยการให้ความรู้ผ่านการฟังวิทยุ การอ่านหนังสือพิมพ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชน การร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน นักศึกษานอกระบบส่วนมากเป็นเกษตรกร ทำสวน ทำ</p>	<p>1. <i>“...เนื่องด้วยชุมชนส่วนมากเป็นเกษตรกร และจักรสาน ต้องทำงาน โดยการใช้แรงงานจะสะดวกกับการเรียนรู้โดยการฟัง เช่นฟังวิทยุ ฟังจากทีวี ดังนั้น การให้ความรู้โดยเสียงจะเหมาะกับบริบทมาก” ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี, ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตาม การรับรู้ของผู้สอน</i></p>

ผู้ตอบ	สรุปประเด็นจากการตอบแบบสอบถาม	ตัวอย่าง
	<p>ไร่ และจักรสาน ต้องทำงานโดยการใช้แรงงานจะสะดวกกับการเรียนรู้โดยการฟัง เช่นฟังวิทยุ ฟังจากทีวี ดังนั้น การให้ความรู้โดยเสียงจะเหมาะกับบริบทมาก เปิดซ้ำๆบ่อยก็จะจำได้</p> <p>ด้านนโยบายในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบบ จะต้องจัดหน้าที่ของผู้ที่จะทำการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบบตั้งนั้น ผอ.กศน.อำเภอ และ ผอ.สำนักงานกศน. ต้องทำหน้าที่สนับสนุนผู้สอนในการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนนอกกระบบเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และส่งเสริมให้ผู้สอนเป็นผู้มีความรู้ที่ทันสมัยและเป็นบุคคลต้นแบบของคนใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดเวลา ครูกศน.จะต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สร้างบรรยากาศให้ห้องเรียนเหมาะกับการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้นักเรียนนอกกระบบเป็นผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน เช่นการเน้นให้นักเรียนนอกกระบบค้นคว้าด้วยตนเองมากกว่า การฝึกท่องจำและนำเสนอหน้าชั้นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ส่วนครูก็จะช่วยเพิ่มเติมความรู้ในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ และจะต้องมีการกำหนดความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ไว้ในหลักสูตรหรือราชวิชาในหมวดการเรียนทั้ง5สาระการเรียนรู้อตามหลักสูตรการศึกษาอกกระบบระดับการศึกษาพื้นฐาน พ.ศ.2551 อย่าง</p>	<p>1“...อยากให้เกิดขึ้น โดยให้การสนับสนุนระหว่างผู้สอนกับผู้บริหารไม่น้อยเฉย ส่งเสริมและให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง และจริงใจ” ผู้สอนนักเรียนอกกระบบ อำเภอเมืองจังหวัดสกลนคร, ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตามการรับรู้ของผู้สอน</p> <p>2“...เห็นด้วยเนื่องจากนิสัยการใฝ่รู้ใฝ่เรียนมีน้อยมากการส่งเสริม และผลักดันให้เป็นนโยบายนั้นเป็นสิ่งที่ดีและน่าสนใจ และจะนำความรู้มาสู่นักเรียนอกกระบบได้มากขึ้นโดยการผลักดันให้เป็นนโยบายได้โดยการกำหนดกิจกรรมที่ส่งเสริม เช่นการส่งเสริมให้นักเรียนอกกระบบอ่านหนังสือนอกเวลา” ผู้สอนนักเรียนอกกระบบ อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น, ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้สอน</p>

ผู้ตอบ	สรุปประเด็นจากการตอบแบบสอบถาม	ตัวอย่าง
	<p>ชัดเจน</p> <p>ด้านแนวทางในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบ ต้องเริ่มจากการเปิดใจในการเรียนรู้ของนักเรียนนอกระบบตั้งเป้าหมาย และจุดประสงค์ของการเรียน (กำหนดแนวทาง) และจัดการเรียนการสอนที่สร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาอยากเรียน พร้อมทั้งปลูกฝังให้นักศึกษานอกระบบรู้จักตั้งคำถามในสิ่งต่างๆ เพื่อนำไปสู่การหาคำตอบ การคิดวิเคราะห์ และเพื่อสร้างระบบการคิดให้มีศักยภาพมากขึ้น โดยส่งเสริมให้นักศึกษานอกระบบใช้สื่อร่วมกับผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการนำเสนอหน้าห้องเป็น power point นอกจากสื่อเหล่านี้แล้ว ผู้สอนจะกระตุ้นให้นักศึกษานอกระบบให้ไปหาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลเพื่อสอบถามข้อมูลในเรื่องที่มีความสนใจอย่างลึกซึ้ง การที่ผู้สอนสอดแทรกเทคนิคและแนวคิดใหม่เพื่อสร้างความสนใจให้นักศึกษานอกระบบ โดยการเตรียมการสอนก่อนเพื่อหาวิธีใหม่ๆ จูงใจในการเรียนแต่ละวิชา เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้กับเหตุการณ์ในชีวิตของเรียนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด เช่น ฝึกการทำรายรับรายจ่ายซึ่งสามารถใช้ได้จริงกับการใช้ชีวิตของนักเรียนนอกระบบใน</p>	<p>ตัวอย่าง</p> <p>1. “...นักศึกษา กคน. ส่วนใหญ่ไม่เปิดใจในการเรียนรู้เท่าที่ควร ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีอาชีพ เกษตรกรรมแบบดั้งเดิมฉะนั้นจึงไม่ค่อยเปิดใจในการเรียนรู้ ทำให้ครูต้องค่อยกระตุ้นและให้การเรียนรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม และต้องกระตุ้นให้ซักถาม” ผู้สอน นักศึกษานอกระบบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี, ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้สอน</p> <p>2. “...ในการจัดการเรียนการสอนต้องสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาอยากเรียน ปัจจุบันมีการค้นคว้าหลายวิธี จึงง่ายในการเรียนรู้” ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ อำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย, ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้สอน</p> <p>3. “...เครื่องมือการจัดการเรียนสอนในปัจจุบันมีมากมายอยู่ทั่วไปรอบตัวเราทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเป็นตัวช่วยให้เกิดการเรียนรู้ เช่น ใบงาน, ใบความรู้, คู่มือการบันทึกการเรียนรู้อ่าน ตำราเรียน หนังสือ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น เหล่านี้ผู้สอนจะต้องบอก” ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ, ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียน</p>

ผู้ตอบ	สรุปประเด็นจากการตอบแบบสอบถาม	ตัวอย่าง
	<p>ด้านครอบครัวและด้านอาชีพอีกด้วย</p> <p>สุดท้ายการชื่นชมกับทุกความสำเร็จของนักเรียนนอกกระบบไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ตาม คอยให้กำลังใจ และสร้างให้นักเรียนนอกกระบบเป็นผู้ที่มีความกล้าแสดงออกในด้านต่างๆ โดยผู้สอนเป็นตัวกลางในกิจกรรมอย่างเต็มที่ ทั้งนี้สนับสนุนให้นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยนำระบบ PDCA เข้ามาช่วยดึงศักยภาพด้านวิชาการในตัวนักเรียนนอกกระบบ เพื่อให้ให้นักเรียนนอกกระบบเกิดความภาคภูมิใจในการเรียน การศึกษานอกกระบบ นอกจากนี้ผู้สอนจะต้องช่วยนักเรียนนอกกระบบแนะแนวไปในทางที่นักเรียนนอกกระบบมีความถนัด เพื่อศึกษาต่อที่สถาบันตามศักยภาพของตน เรียนรู้ในเรื่องที่นักเรียนนอกกระบบมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ได้ และผู้สอนยังต้องคอยให้กำลังใจนักเรียนนอกกระบบอย่าสม่ำเสมอตลอดเวลาเพื่อให้นักเรียนนอกกระบบบรรลุเป้าหมายของตนไปได้</p> <p>ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้สอนนักเรียนนอกกระบบ</p> <p>ผู้สอนมีข้อเสนอแนะต่อแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้นักเรียนนอกกระบบในเรื่องความต้องการให้มีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างทั่วถึง และสามารถนำมาใช้ในครอบครัว ชุมชน สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>ตามการรับรู้ของสอน</p> <p>4. “...ให้นักศึกษาในชั้นเรียนใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อค้นคว้าสิ่งที่สนใจและสรุปนำเสนอหน้าห้องเป็น power point” ผู้สอนนักเรียนนอกกระบบอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้สอน</p> <p>5. “...ครูผู้สอนเป็นอีกกุญแจสำคัญในการส่งเสริมและจุดประกายให้นักเรียนนอกกระบบอยากใฝ่รู้ใฝ่เรียนมี โดยคอยให้กำลังใจนักเรียนนอกกระบบให้มีความพยายามเรียนรู้อย่างมุ่งมั่น” ผู้สอนนักเรียนนอกกระบบอำเภอเมืองจังหวัดเลย, ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้สอน</p> <p>6. “...ครูจะต้องทำการเตรียมการสอนก่อนเพื่อหาวิธีใหม่ๆ ในการเรียนแต่ละวิชา จะต้องเชื่อมโยงการเรียนรู้ออกไปกับเหตุการณ์ชีวิตของนักเรียนนอกกระบบ” ผู้สอนนักเรียนนอกกระบบอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์, ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้สอน</p> <p>7. “...จัดการเรียนให้เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดเช่นฝึกการทำรายรับรายจ่าย</p>

ผู้ตอบ	สรุปประเด็นจากการตอบแบบสอบถาม	ตัวอย่าง
		<p>ที่สามารถใช้ในกลุ่มอาชีพได้”ผู้สอน นักศึกษานอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, ตอบแบบสอบถาม ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้สอน</p> <p>8. “...ส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของตนเอง โดย ชื่นชมนักศึกษา และให้นักศึกษากลับแสดงออกในด้านต่างๆ”ผู้สอน นักศึกษานอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์,ตอบแบบสอบถาม ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้สอน</p> <p>9. “...ครูส่งเสริมในสิ่งที่นักศึกษานัด และเพิ่มเติมตรงจุดนั้น สนับสนุนให้นักศึกษามีการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยนำระบบ PDCA เข้ามาช่วย” ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู, ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้สอน</p>
ผู้บริหาร ศูนย์ การ ศึกษา นอก ระบบ และ การ ศึกษา	ด้านวิชาการเป็นด้านที่ผู้บริหารมีความคิดเห็นที่สามารถส่งเสริมให้นักศึกษานอกระบบมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้มากที่สุด เพราะวิชาการเป็นความรู้ที่ต้องนำไปพัฒนาทุกด้านเป็นบรรทัดฐานโดยเฉพาะเรื่องMSETเพื่อสร้างเสริมความรู้พื้นฐานให้สามารถต่อยอดไปสู่การศึกษาที่สูงขึ้นเมื่อศึกษาสูงขึ้นการประกอบอาชีพจะดีตามไปด้วย สามารถปรับเงินเดือนตาม	1. “...ด้านวิชาการมากที่สุด ส่วนมากนักศึกษามีความสนใจศึกษาต่อระดับสูงและทำงาน เพราะด้านวิชาการเป็นความรู้ที่ต้องนำไปพัฒนาทุกด้าน เป็นบรรทัดฐานไปสู่ความรู้อื่นๆ” ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น, ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตาม

ผู้ตอบ	สรุปประเด็นจากการตอบแบบสอบถาม	ตัวอย่าง
ตาม อธยาศัย	<p>หน้าที่การงาน และสามารถเชื่อมโยง ความรู้ที่ได้ นำมาพัฒนาตนเองโดยอาศัย หลักในการเรียนรู้ต่อยอดความรู้เก่าและ ความรู้ใหม่ นอกจากพัฒนาตนเองแล้วยัง ไปสู่การพัฒนาชุมชน ตำบลที่ตนอาศัยให้ เจริญอย่างมั่นคง ด้วยการเป็นชุมชน ตำบลฐานความรู้</p>	<p>การรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>2. “...ด้านวิชาการเพื่อต่อยอดให้ นักศึกษาได้เชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่ให้ สามารถผนวกเข้ากับความรู้ใหม่ได้ เพื่อไปใช้ได้ในปัจจุบัน และให้มี ความรู้ที่เพียงพอจะต่อความรู้ใน อนาคต” ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร,ตอบ แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตาม การรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>3. “...ด้านวิชาการ เพื่อพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ เมื่อมีความรู้ในเรื่อง MSET (Mathematic Science English Technology)ความรู้เหล่านี้นอกจากจะ ช่วยตัวนักศึกษาแล้ว ยังช่วยชุมชน สังคม ให้มีความสุข” ผู้บริหาร ศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ เมืองจังหวัดสกลนคร, ตอบ แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตาม การรับรู้ของผู้บริหาร</p>
	<p>วิธีการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของ นักศึกษานอกระบบ ควรเริ่มจาก ตัวนักศึกษานอกระบบเป็น อันดับแรก โดยครูต้องร่วมมีบทบาทที่ ต้องต้องปลูกฝังการเรียนรู้ด้วยตนเอง,มี นิสัยรักการอ่าน และมีความกระตือรือร้น แสวงหาแนวทางใหม่ๆสม่ำเสมอ</p>	<p>1. “...เริ่มที่คนใกล้ชิด หากว่าคน ใกล้ชิดไม่มี ก็ต้องที่คนสอน เพราะว่า คนที่อยู่ใกล้เราก็คือคนดูแลเรา หรือคนที่จะเป็นต้นแบบของเรา ที่ดี ที่สุดคือพ่อแม่ และสำหรับนักศึกษา นอกระบบ ก็มีครูเป็นแบบอย่างที่ดีให้ เรา เพราะแบบนี้ครูจึงเป็นแบบอย่าง</p>

ผู้ตอบ	สรุปประเด็นจากการตอบแบบสอบถาม	ตัวอย่าง
	<p>เนื่องจากนักศึกษานอกกระบวนนั้น เป็นผู้ที่พลาดขาดด้อยโอกาสทางการศึกษา มาจากปัจจัยที่หลากหลาย เช่น ความยากจน เป็นต้น การส่งเสริมความรู้ใฝ่เรียนจะเกิดขึ้นยากมากถ้านักศึกษานอกกระบวนไม่สามารถนำตนเองได้ สิ่งที่ต้องเสริมเริ่มนั้น เริ่มต้นด้วยการชื่นชมและให้กำลังใจให้คำแนะนำปรึกษา และยกตัวอย่างผู้ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ นักศึกษานอกกระบวนสามารถนำตนเองได้ แล้ว เรื่องที่จะต้องให้การสนับสนุนต่อมานั้นต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในชีวิตประจำวันของนักศึกษานอกกระบวน เรื่องชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การงาน การมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่นรอบตัวนักศึกษา</p>	<p>ในการปลูกฝังความรู้ใฝ่เรียนในกับนักศึกษานอกกระบวน”</p> <p>ผอ.พรทิพย์พา คาวีวงศ์, (สัมภาษณ์ 20 เมษายน 2558 เวลา09:45 สถานที่ กศน.จังหวัดบึงกาฬ)</p> <p>2. “...เริ่มต้นลงมือทำด้วยตนเอง เริ่มที่ตัวนักศึกษาก่อน”ผู้บริหารผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร,ตอบแบบสอบถาม ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>3. “...ให้คำปรึกษา แนะนำนักศึกษา ในเรื่องที่สนใจ เพื่อเสริมแรงให้นักศึกษา และยกตัวอย่างผู้ประสบความสำเร็จ”ผู้บริหารผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย,ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>4. “...เริ่มที่ตัวครู ครูต้องมีบทบาทในการปลูกฝังการเรียนรู้ด้วยตนเอง, มีนิสัยรักการอ่าน และมีความกระตือรือร้นแสวงหาแนวทางใหม่ๆ สม่ำเสมอ และอบรมครู แนะนำให้ครูเป็นตัวเชื่อมระหว่างเด็กกับครู”ผู้บริหารผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา,ตอบ</p>

ผู้ตอบ	สรุปประเด็นจากการตอบแบบสอบถาม	ตัวอย่าง
	<p>ด้านหลักการในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ</p> <p>โดยการนำทฤษฎีคิดเป็นและให้ความรู้ในเชิงวิชาการ สอนให้รู้จักวิธีคิด บวก,ปลูกฝังทักษะชีวิต และการพัฒนาสังคมเพื่อนำสิ่งที่ได้ไปใช้ในชีวิตตามบริบทของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งสอนให้ควรส่งเสริมสนับสนุนนโยบายเพื่อที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษานอกระบบ</p>	<p>แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>1. “... เน้นให้นักศึกษานอกระบบ <i>ค้นคว้าด้วยตนเองมากกว่า การฝึกท่องจำและนำเสนอหน้าชั้นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้</i>” ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด, ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>2. “...สิ่งนี้เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่นักศึกษา <i>ทุกคนต้องมีทุกคนก่อนจบหลักสูตรก็คือความสามารถในการคิด วิเคราะห์ อ่าน เขียน ค่ะ</i> นี้ 4 ส่วนนี้ที่นักศึกษา <i>ทุกคน ต้องทำได้ ไม่ใช่เรียนจบไปแล้วคุณไม่สามารถที่จะใฝ่รู้ใฝ่เรียนค่ะ นักศึกษา ทุกคนจะต่างกับเด็กในระบบตรงนี้เพราะว่าเราฝึกในเรื่องของกระบวนการคิดโดยใช้หลักปรัชญาคิดเป็น การเอาตัวรอด การอยู่ในสังคมอย่างไรให้อยู่ได้อย่างมีความสุข”</i> (ผอ.พรทิพย์พา คาวีวงศ์ , สัมภาษณ์ 20 เมษายน 2558 เวลา 09:45 สถานที่ กศน.จังหวัดบึงกาฬ)</p> <p>3. “...การใช้ชีวิตประจำวันจะทำให้ <i>นักศึกษานอกระบบเข้าใจและเชื่อมโยงได้ง่าย</i>” ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร,ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้</p>

ผู้ตอบ	สรุปประเด็นจากการตอบแบบสอบถาม	ตัวอย่าง
	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	<p>ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>4. “...ควรให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยการกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักศึกษา นอก ระบบ” ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา, ตอบ แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตาม การรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>5. “...สนับสนุนให้นักศึกษานำความรู้ ที่ได้มาวิเคราะห์โดยอาศัยหลัก วิชาการ เข้าช่วยปลูกฝังเรื่องทักษะ ชีวิตพร้อม ทั้งใช้หลักการคิดเป็น เข้า มาพร้อมทั้งนำทฤษฎีคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มาเป็นตัวช่วยในการ ส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน” ผู้บริหาร ศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย,ตอบแบบสอบถาม ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของ ผู้บริหาร</p>
	<p>ด้านนโยบายในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่ เรียนของนักศึกษานอกระบบ</p> <p>การเริ่มต้นส่งเสริมให้นักศึกษาให้มี นิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนโดยเริ่มจากการสงสัย และไปหาคำตอบ พร้อมทั้งต้องเป็นคน รักการอ่าน ในปัจจุบันพบว่าสิ่งเหล่านี้มี น้อยมากจากนักศึกษานอกระบบ การจะ นำไปสู่สนโยบายนั้นเป็นเรื่องที่สมควร</p>	<p>1. “...เห็นด้วย ต้องมีการกำหนดความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ไว้ในหลักสูตรหรือราช วิชาในหมวดการเรียนทั้ง5สาระการ เรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษานอก ระบบระดับการศึกษาพื้นฐาน พ.ศ. 2551” ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, ตอบ แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตาม</p>

ผู้ตอบ	สรุปประเด็นจากการตอบแบบสอบถาม	ตัวอย่าง
	<p>เกิดขึ้นเพราะจะเป็นผลดีกับนักศึกษา นอกระบบ นโยบายนี้ต้องสามารถทำให้ ปฏิบัติได้จริง และต้องแบ่งหน้าซัพพาท ของผู้ที่จะส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ออกมาอย่างชัดเจนว่ามีใครบ้าง ทำ อย่างไรบ้าง และมีการประเมินผล</p>	<p>การรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>2. “...จะใช้ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่ การจะใช้จิตวิทยาการศึกษาผู้ใหญ่มา ใช้ ทีนี้ถ้าหากว่าเราจะส่งเสริมความ ใฝ่เรียนใฝ่รู้ให้มันเกิดขึ้น หรือว่าจะ เกิดขึ้นด้วยนโยบาย มันก็จะต้องสร้าง ฐานกระบวนการคิดซะก่อนนะครับ” ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอก เมืองจังหวัดยโสธร, ตอบ แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตาม การรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>3. “...มีความเป็นไปได้ด้านนโยบาย แต่จะต้องมีกิจกรรมที่พัฒนาต่อเนื่อง ให้นักศึกษามีความขยัน มีความเพียร อ่านหนังสือทุกประเภทให้มากๆ เพราะ กศน.อำเภอกเมืองขอนแก่น เน้นเรื่อง การส่งเสริมการอ่าน โดย สร้างชุมชนในตำบล ให้เป็น ชุมชน อ่านสร้างสุข”ผู้บริหารศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอกเมือง จังหวัดขอนแก่น,ตอบ แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตาม การรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>4. “...นโยบายนั้นจะต้องปฏิบัติได้จริง ต้องกำหนดหน้าที่ของผู้ส่งเสริมอย่าง ชัดเจนและต้องมีการประเมินผลและ นำไปพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ” ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบ</p>

ผู้ตอบ	สรุปประเด็นจากการตอบแบบสอบถาม	ตัวอย่าง
		<p>และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ, ตอบ</p> <p>แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร</p>
	<p>ด้านแนวทางในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบบ</p> <p>เบื้องต้นต้องเริ่มที่ตัวนักเรียนนอกกระบบก่อน ต้องให้นักเรียนนอกกระบบเปิดใจกับตนเองก่อนว่าตนเองมีศักยภาพมากน้อยเพียงใด,เข้ามาเรียน กศน. เพื่ออะไร หากการเปิดใจไม่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนนอกกระบบ และหน้าที่ต่อมาคือครูที่สอนต้องสร้างกิจกรรม จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนนอกกระบบเปิดใจเรียนรู้ เมื่อนักเรียนนอกกระบบรู้จักการตั้งคำถามหรือมีนิสัยใฝ่รู้ แล้วจะทำให้ นักเรียนนอกกระบบเปิดใจในการเรียนรู้มากขึ้นพยายามเปิดใจยอมรับรู้ในสิ่งใหม่ๆ ในส่วน กศน. ก็จะส่งเสริมตามที่ครูต้องการเพื่อให้นักเรียนนอกกระบบเปิดใจในการเรียนรู้ กศน. มีการจัดการแลกเปลี่ยนหนังสือ" เพื่อให้นักศึกษาได้มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการอ่านหนังสือที่ต่างกัน ทำให้นักศึกษาได้มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเปิดใจลองอ่านหนังสือแนวใหม่ดูบ้าง ครูต้องร่วมกันปลูกฝังให้นักเรียนนอกกระบบรู้จักตั้งคำถามในสิ่งต่างๆ เพื่อนำไปสู่การหาคำตอบ,การคิดวิเคราะห์</p>	<p>1. “...ครูต้องเสริมให้นักศึกษาได้ตอบคำถาม และสร้างบรรยากาศในการเรียน” ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร,ตอบ</p> <p>แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>2. “...ต้องให้เกิดกับนักศึกษา ก่อนและครูก็ต้องช่วยจัดกิจกรรมให้นักศึกษาเกิดการเปิดใจในการเรียน เช่น กิจกรรมป็นหนังสือ เป็นต้น” ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองจังหวัดยโสธร ,ตอบ</p> <p>แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>3. “...มีอุปกรณ์ที่ช่วยในการเรียนรู้” ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ, ตอบ</p> <p>แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>4. “...สื่อต่างๆจะต้องจับต้องได้ และภาคีศึกษาดูงาน การพบกลุ่มนอกสถานที่ และห้องสมุดเพื่อค้นคว้า”</p>

ผู้ตอบ	สรุปประเด็นจากการตอบแบบสอบถาม	ตัวอย่าง
	<p>และเพื่อสร้างระบบการคิดให้มีศักยภาพมากขึ้น สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เป็นบรรยากาศที่น่าเรียนรู้ หากนักเรียนสงสัยในการเรียนนอกจากจะไปหาความรู้เองแล้วอาจจะมาสอบถามครูผู้สอนเพิ่มเติมได้ และครูต้องเป็นแบบอย่างให้นักศึกษาเห็นว่าครูเป็นผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนในทุกด้าน</p> <p>ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้นักศึกษาเป็นผู้มีเครื่องมือในการเรียนรู้ นอกจากสื่อหนังสือแล้ว สื่อที่ใช้ต้องสามารถใช้งานได้จริงสามารถจับต้องได้จริง ทาง กศน. อำเภอยังมีสื่อหลายหลายอย่าง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องให้ครูใช้สื่อต่างๆที่มีให้เป็นอย่างดีจึงจะสามารถส่งต่อถึงนักเรียนได้ สำหรับ กศน. นอกจากสื่อหนังสือ และเทคโนโลยีต่างๆ กศน. มีการจัดการศึกษาดูงาน การพบกลุ่มนอกสถานที่ และห้องสมุดเพื่อค้นคว้า และการเรียนผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อรองรับและส่งเสริมให้นักศึกษานอกกระบบในเบื้องต้น</p> <p>ครูมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะครูนั้นมีความสนิทสนมและใกล้ชิดกับนักศึกษามาก การส่งเสริมให้นักศึกษานอกกระบบมีความมุ่งมั่น จะเกิดได้จากครูต้องเป็นแบบอย่างของความมุ่งมั่นในการสอน ไม่ย่อท้อต่อการสอน ไม่แสดงให้นักศึกษาเห็นว่ามาสอนนักศึกษา</p>	<p>ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอมืองจังหวัดขอนแก่น, ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>5. “...ภูมิปัญญาในท้องถิ่นก็เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ ครูต้องฝึกใช้สื่อเทคโนโลยีที่ กศน. สนับสนุนในการสอน”ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอมืองจังหวัดยโสธร, ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>6. “...ครูก็ต้องจัดกิจกรรมนั้นให้คุ้มกับที่เค้าเสียเวลามาเรียนกับเราก็อมีหลายแห่งที่ว่ามาแล้ว บได้ยัง ไม่ได้อะไรอะไรประมาณนี้แล้วก็ต่อไปก็ไม่อยากจะมา มากก็แป็บเดียวหรืออะไรเนี่ย ไม่ได้อะไรมาก เออ ก็จะมีความรู้สักอย่างนั้น เพราะฉะนั้นอุปกรณ์การเรียนอะไรก็พร้อม” ผอ.เพชรตะบอง ไพรศุณย์ (สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2558 หมู่บ้านไทด้า จังหวัดเลย)</p> <p>1. “...ผู้สอนจะต้องเริ่มฟังนักศึกษานอกกระบบก่อน และรับฟังความคิดเห็นจากนักศึกษานอกกระบบบ้าง”ผู้บริหารนักศึกษานอกกระบบอำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด, ตอบ</p>

ผู้ตอบ	สรุปประเด็นจากการตอบแบบสอบถาม	ตัวอย่าง
	<p>เป็นเรื่องที่น่าเหนื่อยหน่าย เมื่อมีต้นแบบของครูมุ่งมั่นนักศึกษา ก็จะมุ่งมั่นใจการเรียนตามมา และสำหรับตัวนักศึกษานั้น ต้องให้กำหนดเป้าหมายในชีวิตว่ามีเป้าหมายอะไร ทำอย่างไรจะไปถึง และครูคอยเสนอแนะวิธีการ ร่วมกันกับนักศึกษาเพื่อให้ นักศึกษาได้ประสบความสำเร็จตามตั้งใจ</p> <p>ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมความรู้ใฝ่เรียนใฝ่ให้นักศึกษาเป็นผู้ที่สามารถเชื่อมโยงในการเรียนรู้จะต้องให้นักศึกษาได้เรียนและฝึกการปฏิบัติจริงในเรื่องรอบตัว ในชุมชน ตำบลของนักศึกษาไม่ว่าจะเป็นการศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับอาชีพ และวิชาการ เช่นการคิดคำนวณเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน หรือด้านอาชีพที่สนใจ หลังจากเรียนจบรายวิชานั้นครูให้นักเรียนตอบคำถามว่าวันนี้เรียนนักศึกษาได้ประโยชน์อะไรบ้าง และ นักศึกษาจะนำไปใช้ประโยชน์อย่างไรกับตนเอง</p> <p>ครูได้ชื่นชมนักศึกษาไม่ว่า นักศึกษาจะทำดีมากหรือน้อยก็ตาม และครูต้องให้นักศึกษาออกมาทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียนอย่าสม่ำเสมอทุกคน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักศึกษานอกระบบ สำหรับ กศน.อำเภอ ก็ได้มีการให้รางวัลและร่วมแสดงความยินดีกับนักศึกษาที่ทำดี,เรียนดี, และกตัญญูเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี</p>	<p>แบบสอบถามความรู้ใฝ่เรียนตาม การรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>2. “...ส่งเสริมการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน ให้มีความรู้ในเทคโนโลยีใหม่ๆ สื่อการเรียนการสอนเช่น FACEBOOK ,LINE จะต้องให้นักศึกษาเรียนรู้และการเรียนรู้ในแบบปัจจุบัน” ผู้บริหาร นักศึกษานอกระบบ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ,ตอบ</p> <p>แบบสอบถามความรู้ใฝ่เรียนตาม การรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>3. “...ตั้งจุดประสงค์ในการเรียน และกำหนดทิศทางการเรียน” ผู้บริหาร ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร,ตอบแบบสอบถามความรู้ใฝ่เรียนตาม การรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>5. “...ฝึกปฏิบัติจริง เพื่อเรียนรู้เรื่องต่างๆในชุมชนตำบล” ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร,ตอบแบบสอบถามความรู้ใฝ่เรียนตาม การรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>6. “...นักศึกษานำความรู้ที่ได้ไปพัฒนางานของตนเอง หรือให้ความร่วมมือกับชุมชนและสังคม”,ผู้บริหาร ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภวาริน</p>

ผู้ตอบ	สรุปประเด็นจากการตอบแบบสอบถาม	ตัวอย่าง
	ต่อไป	<p>ข้าราชการ จังหวัดอุบลราชธานี ,ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>7. “...จะต้องพยายามนำความรู้ที่เรียนไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เชื่อมโยงการเรียนรู้ต่างๆเข้าด้วยกัน”</p> <p>ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอมืองจังหวัดนครราชสีมา,ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร</p> <p>8. “...ชื่นชม นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ให้รางวัลกับนักศึกษาที่ทำดี เรียนดี เพื่อให้นักศึกษาคนอื่นเอาอย่าง และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำเสนอผลงานหน้าหน้าเรียนบ่อยๆ เพื่อสร้างความมั่นใจอย่างสม่ำเสมอ”</p> <p>ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอมืองจังหวัดหนองคาย,ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร</p>

จากการตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ ของผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และ ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อสรุปในการจัดทำร่างแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน โดยร่างแนวทางประกอบด้วย 4 ส่วน คือ หลักการ วิธีการ กิจกรรม และบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 1 หลักการของการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนประกอบด้วยหลายหลักการดังต่อไปนี้ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสิ่งแวดล้อม,การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์

หลักการเชื่อมั่นในตัวนักศึกษานอกระบบ หลักการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หลักการเรียนรู้จากสิ่งรอบตัวจากสิ่งที่อยู่ในท้องถิ่น หลักการทำงานร่วมกัน,การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

ส่วนที่ 2 วิธีการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน วิธีการในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนต้องเริ่มจากการมีส่วนร่วมของนักศึกษานอกระบบในทุกส่วนทั้งในชั้นเรียน นอกชั้นเรียน และให้นักศึกษานอกระบบได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ พร้อมทั้งการชื่นชมและการได้รับกำลังใจจากผู้สอน ผู้บริหาร เป็นการสร้างกำลังใจในการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ไม่ตึงเครียด ความไว้วางใจในระหว่างตัวผู้สอนกับนักศึกษานอกระบบเป็นอีกเรื่องที่ทำให้นักศึกษานอกระบบมีความอยากที่จะเรียนรู้ให้มากขึ้น การสอนโดยการแนะนำและให้นักศึกษานอกระบบได้ไปค้นคว้าหาคำตอบเองจะสร้างแรงกระตุ้นให้นักศึกษานอกระบบสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น

ส่วนที่ 3 กิจกรรมส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบนั้นเริ่มที่ความสนใจของนักศึกษานอกระบบ เป็นกิจกรรมที่เมื่อได้เรียนรู้ไปแล้วนั้น นักศึกษานอกระบบสามารถนำไปใช้ได้ทันที และกิจกรรมจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนหรือเพื่อแก้ไขปัญหาต่างที่เกิดขึ้น

ส่วนที่ 4 บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ จะต้องเริ่มที่ตัวนักศึกษานอกระบบและบุคคลรอบข้างที่ใกล้ชิด นอกจากครอบครัว สมาชิกในครอบครัวของนักศึกษานอกระบบแล้ว ผู้สอนนักศึกษานอกระบบเป็นอีกบุคคลหรือกลุ่มคนที่ใกล้ชิดกับนักศึกษานอกระบบ รวมถึงผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ต้องคอยสนับสนุนและส่งเสริมทั้งผู้สอน ให้สามารถไปผลักดันนักศึกษานอกระบบได้ และตัวผู้บริหารที่คอยให้กำลังใจนักศึกษานอกระบบโดยการพูดคุย รวมถึงชุมชนที่นักศึกษานอกระบบอาศัยอยู่สามารถร่วมผลักดันนักศึกษานอกระบบและคนในชุมชนจากการที่ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ ร่างแนวทางในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้กับนักศึกษานอกระบบ ประกอบด้วยบริบทของผู้ส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ประกอบด้วย นักศึกษานอกระบบ ผู้สอน และผู้บริหาร โดยมีบริบทชีวิตประจำวันประกอบด้วย 4 ด้านคือ ด้านครอบครัว ด้านวิชาการ ด้านอาชีพ และด้านสังคม สรุปเป็นตารางร่างแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน (แสดงในภาคผนวก ข)

ขั้นตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้วิจัยจัดประชุมสัมมนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบ,ด้านการจัดการศึกษานอกระบบ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และผู้สอนนักศึกษานอกระบบ ร่วมกันวิพากษ์ความเป็นไปได้ของร่างแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน โดยมีประเด็นสำหรับ

การพิจารณาคือ 1) หลักการ 2) วิธีการ 3) กิจกรรม 4) บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง 5) ความเป็นไปได้ในการนำแนวทางที่ร่างขึ้นนี้จะนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง (แสดงในภาคผนวก ข)

จากการสนทนากลุ่มย่อย ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อสรุปในการจัดทำแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน โดยแนวทางได้ปรับปรุงและพัฒนาจากการประชุมกลุ่มย่อยในการสรุปเพื่อที่จะนำแนวทางไปสู่การปฏิบัติจริงได้ ต้องประกอบไปด้วยหลักการ วิธีการ กิจกรรม และบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านครอบครัว ด้านวิชาการ ด้านอาชีพ และด้านสังคม ผู้วิจัยได้สรุปในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน

ความ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
ด้าน ครอบครัว	การ เรียนรู้ ครอบครัว ตนเอง	พูดคุยสัมผัส ซักถาม และ ชื่นชม	จัดการเรียนการ สอนเพื่อกระตุ้นให้ นักศึกษานอก ระบบใช้การคิด วิเคราะห์เพื่อแก้ไข ปัญหาและสามารถ รับมือกับปัญหาที่ เกิดขึ้นใน ครอบครัว พร้อม ทั้งอยู่ร่วมกับ ปัญหาได้อย่างมี ความสุข	นักศึกษานอกระบบ 1. พูดคุยกับคนในครอบครัวเกี่ยวกับ เรื่องที่น่าสนใจ เช่น ในอนาคตนักศึกษา นอกระบบอยากประกอบอาชีพ อะไร และนักศึกษานอกระบบต้อง ทำอะไรบ้าง เพื่อความสนิทสนม ใกล้ชิดกันของตนในครอบครัว 2. นักศึกษานอกระบบ และ ครอบครัวควรสร้างปฏิสัมพันธ์ใน การร่วมเรียนรู้กันในครอบครัว เช่น อ่านหนังสือให้ผู้สูงอายุฟัง แล้ว แลกเปลี่ยนมุมมอง และทัศนคติ
				ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ 1. ผู้สอนนักศึกษานอกระบบจะต้อง เข้าใจพื้นฐานของนักศึกษานอก ระบบด้านครอบครัวโดยดูจาก เอกสารประวัติของนักศึกษานอก ระบบ และจัดสร้างกระบวนการ เรียนรู้แบบค่อยเป็นค่อยไป ในการ

ความรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
				<p>ส่งเสริมนักศึกษานอกระบบในการเสริมสร้างความสุขให้กับครอบครัว</p> <p>2. ผู้สอนนักศึกษานอกระบบจะต้องจัดการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษานอกระบบใช้การคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาและสามารถรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว พร้อมทั้งอยู่ร่วมกับปัญหาได้อย่างมีความสุข</p> <p>3. ผู้สอนนักศึกษานอกระบบต้องส่งเสริมนักศึกษานอกระบบแบบชื่นชม โดยผู้สอนนักศึกษานอกระบบออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้นักศึกษานอกระบบ ได้เรียนรู้เรื่องราวเชิงลึกเกี่ยวกับครอบครัวของตนเองแล้วมานำเสนอแลกเปลี่ยนกับนักศึกษานอกระบบในชั้นเรียน อาทิ การให้นักศึกษานอกระบบไปศึกษาเรื่องประวัติของคนในครอบครัวของฉันท แล้วออกมานำเสนอในรูปแบบของการรายงานหน้าชั้นเรียน หรือเขียนเป็นความเรียง แล้วแลกเปลี่ยนกันอ่าน เป็นต้น</p>
				<p>ผู้บริหาร</p> <p>1. ผู้บริหาร สนับสนุนกิจกรรมที่ผู้สอนนักศึกษานอกระบบได้</p>

ความรู้ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
				<p>ออกแบบมาเพื่อพัฒนานักศึกษานอกระบบในการเสริมสร้างความสุขให้ครอบครัวของนักศึกษานอกระบบ</p> <p>2. ผู้บริหาร ส่งเสริมนโยบายในการจัดการเรียนการสอนให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ด้วยการสร้างโครงการหรือจัดกิจกรรม ที่เปิดโอกาสให้สมาชิกในครอบครัว นักศึกษานอกระบบ และครู ได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สะท้อนมุมมองต่างๆ ระหว่างกัน ผ่านการพูดคุย ชักถาม หรือทำกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ</p> <p>3. ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกจังหวัด ควรสนับสนุนให้ ศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับ อำเภอ.และตำบล ให้เป็นพื้นที่หลักในการทำงาน ร่วมกันกับภาคีเครือข่ายส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและนักศึกษานอกระบบอย่างสม่ำเสมอ</p>
ด้าน วิชา	การทำ เรื่องง่าย	รับฟัง พูดคุย	จัดการเรียนการ สอน	นักศึกษานอกระบบ 1. นักศึกษานอกระบบได้เลือกสื่อ

ความรู้ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
การ	ให้อยาก ทำ	ยอมรับ ความ แตกต่าง ในพื้นที่ ฐานความรู้ ของ นักศึกษา นอกระบบ และเข้าใจ ความ แตกต่าง และ อธิบาย เหตุการณ์ ที่เกิดขึ้น และวิธีแก้ไข ปัญหาได้ อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย	กิจกรรมที่ให้ นักศึกษานอก ระบบได้ แลกเปลี่ยนความ คิดเห็นระหว่าง นักศึกษานอก ระบบเองและ ผู้สอนนักศึกษา นอกระบบ ในการ จัดการเรียนการ สอนจะต้องมีการ นำประสบการณ์ ของผู้ที่ประสบ ความสำเร็จมา ประกอบการเรียน การสอนในการ เรียนการสอนเมื่อ ผู้สอนนักศึกษา นอกระบบ มอบหมายให้ นักศึกษานอก ระบบทำสิ่งใดแล้ว ผู้สอนนักศึกษา นอกระบบต้องทำ หน้าที่เป็นผู้อำนวย ความสะดวก เพื่อให้นักศึกษา	<p>การเรียนรู้ที่ได้จากการหาความ ต้องการของนักศึกษานอกระบบ จากสิ่งที่ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ ได้จัดสร้างสรรค์ไว้เป็นชุดการ เรียนรู้</p> <p>2.หลังจากที่นักศึกษานอกระบบได้ เรียนรู้แล้วควรตรวจสอบความรู้ที่ ได้ว่าสามารถนำไปปฏิบัติหรือปรับให้ เชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตของ นักศึกษานอกระบบได้จริงหรือไม่</p> <p>3.นอกจากนักศึกษานอกระบบจะ เรียนรู้ในศูนย์ส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยแล้วนั้น นักศึกษานอก ระบบควรแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลายทั้งที่เป็นสถานที่ และ บุคคล เช่น พิพิธภัณฑ์ ครูภูมิ ปัญญา การไปท่องเที่ยวในที่ๆไม่ คอยไป เป็นต้น</p> <p>ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ</p> <p>1.ผู้สอนนักศึกษานอกระบบหา ความต้องการในการส่งเสริมการ เรียนรู้ผ่านสื่อที่นักศึกษานอกระบบ ชอบมากที่สุด และทำเป็นชุดหรือ ตะกร้าความรู้ ให้นักศึกษานอก ระบบตามเนื้อหาของการเรียนโดย ผู้สอนนักศึกษานอกระบบจัดเป็น</p>

ความรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
			<p>นอกระบบได้แสดงศักยภาพของตนออกมาในการจัดการเรียนการสอนผู้สอน นักศึกษานอกระบบต้องทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวให้น่าสนใจ ตื่นเต้น กระตุ้นนักศึกษา นอกระบบให้อยากลงมือทำ</p>	<p>ชุดความรู้เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักศึกษานอกระบบได้เลือกตามต้องการ</p> <p>2. ผู้สอนนักศึกษานอกระบบต้องสอนนักศึกษานอกระบบโดยผ่านประสบการณ์ของผู้ที่ประสบความสำเร็จ สะท้อนให้นักศึกษานอกระบบเห็นปัญหา และผลของการแก้ไขปัญหา ชี้ให้เห็นผลของการรอคอยเพื่อให้นักศึกษานอกระบบได้ซึมซับ และอยากเอาเป็นแบบอย่าง พร้อมกันนี้ผู้สอนนักศึกษานอกระบบจัดให้นักศึกษานอกระบบได้พบกับบุคคลที่ผู้สอนนักศึกษานอกระบบนำมาเป็นต้นแบบ ให้นักศึกษานอกระบบได้พูดคุยและสอบถามปัญหาวิธีการแก้ไข โดยผ่านการจัดสัมมนาในสถานที่เรียน เป็นต้น</p> <p>3. ผู้สอนนักศึกษานอกระบบสร้างเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนให้กระชับเข้าใจง่ายพร้อมมีภาพประกอบ และมีคำถามเพื่อให้นักศึกษานอกระบบค้นคว้าหาคำตอบต่อไป</p> <p>4. ผู้สอนนักศึกษานอกระบบควรยกย่องชมเชยผู้ที่ประสบความสำเร็จ</p>

ความรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
				<p>จากการเรียนการศึกษานอกระบบ ให้นักศึกษานอกระบบได้รู้สึกถึง ความสำเร็จ จะทำให้นักศึกษานอก ระบบรู้สึกถึงความเท่าเทียมกับ นักศึกษานอกระบบอื่นๆที่เรียนใน ระบบโรงเรียน เพื่อนักศึกษานอก ระบบจะได้เอาไปเป็นแบบอย่าง สร้างความเชื่อมั่น และให้นักศึกษา นอกระบบมีความมุ่งมั่นว่าจะ สามารถเรียนจบและมีอนาคตที่ดีได้</p> <p>5 ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ จัด กิจกรรมการส่งเสริมการอ่านให้ ต่อเนื่องและมีหนังสือ,หนังสือพูดได้ ,ข้อมูลจากออนไลน์ต่างๆ สื่อที่ หลากหลายเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่ดี ต่อการเรียนรู้</p> <p>6 ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ จัด เนื้อหาในการสอน นอกจากทฤษฎี แล้วควรมีการได้ปฏิบัติจริงร่วมด้วย เพื่อให้นักศึกษานอกระบบได้เห็น คุณค่าของการเรียนรู้และเชื่อมโยง ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้</p> <p>7 ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ ยก ย่องชมเชยผู้ที่ประสบความสำเร็จ จากการเรียน กศน.ให้นักศึกษา นอกระบบได้รู้สึกถึงความสำเร็จ จะ ทำให้นักศึกษานอกระบบรู้สึกถึง</p>

ความ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
				<p>ความเท่าเทียมกับนักเรียนนอก ระบบอื่นๆที่เรียนในระบบโรงเรียน เพื่อนักศึกษานอกระบบจะได้เอาไป เป็นแบบอย่าง สร้างความเชื่อมั่น และให้นักศึกษานอกระบบมีความ มุ่งมั่นว่าจะสามารถเรียนจบและมี อนาคตที่ดีได้</p> <p>8. ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ ใช้ ช่องทางของสื่อสังคมออนไลน์ใน การแชร์ความรู้ พุดคุย มอบหมาย งาน และส่งงานอาทิ ช่องทายไลน์ (Line) ข้อความในเฟสบุ๊ก (Msg Facebook) ทวิตเตอร์ และสไกป์ (Skype)</p> <p>9 ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ ควร ผลักดันให้นักศึกษานอกระบบได้มี โอกาสเข้าร่วมสัมมนาวิชาการด้าน อาชีพ กับผู้ที่ประสบความสำเร็จใน อาชีพที่นักศึกษานอกระบบสนใจ เพื่อเป็นแรงผลักดันให้นักศึกษา นอกระบบเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนจาก ประสบการณ์ตรง ในการพัฒนา อาชีพของนักศึกษานอกระบบที่ ส่วนใหญ่เป็นชาวนา สวนไร่ และ ชาวสวน ได้เรียนรู้เรื่องการปลูกพืช การบำรุงดิน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทน ปุ๋ยเคมี การจัดการพืชสวนไร่ให้ได้</p>

ความรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
				<p>ประสิทธิภาพเพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้น และการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น การแสวงหาตลาดในการวางขายผลิตภัณฑ์ เป็นต้น</p> <p>10 ผู้สอนนักเรียนนอกระบบ จัดให้มีการสอนทักษะทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น ทั้งยังเป็นการเพิ่มอาชีพทางเลือกให้นักเรียนนอกระบบ เช่น หัตถกรรม เกษตรกรรม การแกะสลัก หรือ ศิลปวัฒนธรรม การรำยา การแข่ง การทำอาหาร การตัดเสื้อผ้า การสร้างบ้านแบบอีสานที่ยกสูงจากพื้น นอกจากนี้จะเป็นการอนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณีแล้ว ยังช่วยให้นักเรียนนอกระบบได้เห็น ความสำคัญของการเรียนรู้จาก แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแล้วยังช่วย สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่ กับท้องถิ่นสืบต่อไป นอกจากนี้ยัง ทำให้นักเรียนนอกระบบมีความ มุ่งมั่นในการพัฒนาอาชีพของตน เปิดใจรับสิ่งใหม่เพื่อเชื่อมโยง ความรู้ที่มีอยู่กับสิ่งใหม่ที่อยู่ ตรงหน้า และสามารถกระตุ้นให้ นักเรียนนอกระบบไปสืบหาข้อมูล</p>

ความรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
				<p>จากแหล่งเรียนรู้อื่นๆเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้กับอาชีพของตน</p> <p>ผู้บริหาร</p> <p>1 ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาระดับอำเภอ และ ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประจำจังหวัด จัดให้มีการศึกษาดูงาน นอกสถานที่ (ต่างจังหวัด) และในสถานที่ (สถานที่ที่สำคัญของจังหวัดของตน) จัดสัมมนาวิชาการ ให้นักศึกษานอกระบบได้สะท้อนปัญหาในการเรียน และได้ร่วมกันหาข้อแก้ไขกับผู้สอน นักศึกษานอกระบบและผู้บริหาร ทั้งนี้รวมถึงการเข้าค่ายพักแรมด้านวิชาการเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ นักศึกษานอกระบบเกิดการ เชื่อมโยงความรู้ การสร้างสรรค์สิ่ง ใหม่ และสานสัมพันธ์ระหว่าง นักศึกษานอกระบบ</p> <p>2 ผู้บริหาร ควรยกย่องชมเชย นักศึกษานอกระบบที่ประสบความสำเร็จจากการเรียน กศน. บ่อยๆ เพื่อนักศึกษานอกระบบจะ ได้เอาไปเป็นแบบอย่าง สร้างความ</p>

ความ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
				<p>เชื่อมั่น และให้นักศึกษานอกระบบ มีความมุ่งมั่นว่าจะสามารถเรียนจบ และมีอนาคตที่ดีได้</p> <p>3. ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ระดับอำเภอ และ ผู้บริหาร สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประจำจังหวัด จะต้องไม่เพิกเฉยต่อ การที่ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ แนะนำของมูลเพื่อจัดการเรียนการ สอนที่จะสามารถส่งเสริมนักศึกษา นอกระบบใฝ่รู้ใฝ่เรียน และผู้บริหารในทุกระดับควรลงไป สุ่มดูการจัดการเรียนการสอนของ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบเพื่อ ยกระดับคุณภาพในการเรียนการ สอน และร่วมกันแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้นเมื่อนักศึกษานอกระบบไม่ สามารถไปถึงความใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้ นอกจากผู้บริหารศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาระดับ อำเภอ และ ผู้บริหารสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยประจำ จังหวัด ส่วนกลางก็ต้องสนับสนุนให้ เกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนโดยการ</p>

ความ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
				กำหนดออกเป็นนโยบายสำหรับทุกภาคส่วนต้องทำ โดยกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน โดยมีครู กศน.เป็นผู้ที่จัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาระดับอำเภอ และ ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประจำจังหวัดทุกจังหวัด ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนผู้สอนนักศึกษา นอกระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม และหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการประเมินอย่างเป็นระบบ สม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงข้อดีและพัฒนาข้อด้อยที่เกิดขึ้น

ความ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
ด้าน อาชีพ	เรียนรู้ เพื่อ พัฒนา อาชีพ	พูดคุยรับฟัง แลกเปลี่ยน ความ คิดเห็น เกี่ยวกับ อาชีพของ ตน และนำ ความรู้ภูมิ ปัญญาที่มี ในท้องถิ่น มาประกอบ การเรียน การสอน และให้ นักศึกษา นอกระบบ ได้ลงมือ ปฏิบัติจริง	จัดการเรียนการ สอนและกิจกรรม โดยนำผู้ที่ประสบ ความสำเร็จในด้าน อาชีพที่นักศึกษา นอกระบบสนใจมา ถ่ายทอด ประสบการณ์ แลกเปลี่ยนพูดคุย และให้นักศึกษา นอกระบบได้ ทดลองทำหาก กิจกรรมนั้นๆ สามารถกระทำ ได้ในชั้นเรียน พร้อม ทั้งแนะนำเคล็ดลับ สู่ความสำเร็จ รวมถึงให้กำลังใจ นักศึกษานอก ระบบในขณะจัด กิจกรรม	<p>นักศึกษานอกระบบ</p> <p>1. นักศึกษานอกระบบจะต้องค้นหา ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่ตนเอง สนใจหรือประกอบอาชีพอยู่ให้เป็น ข้อมูลที่ทันสมัย จากสื่อที่ หลากหลาย เพื่อทันต่อ ความก้าวหน้าในอาชีพ</p> <p>2. นักศึกษานอกระบบต้องแสวงหา ความก้าวหน้าในอาชีพของตนเอง โดยการพูดคุยกับผู้รู้ ภูมิปัญญา ครู เพื่อน เพื่อนำไปข้อมูลที่เป็น ประโยชน์มาปรับใช้กับอาชีพของ ตน</p> <p>ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ</p> <p>1 ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ ควร ผลักดันให้นักศึกษานอกระบบได้มี โอกาสเข้าร่วมสัมมนาวิชาการด้าน อาชีพ กับผู้ที่ประสบความสำเร็จใน อาชีพที่นักศึกษานอกระบบสนใจ เพื่อเป็นแรงผลักดันให้นักศึกษา นอกระบบเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนจาก ประสบการณ์ตรง ในการพัฒนา อาชีพของนักศึกษานอกระบบที่ ส่วนใหญ่เป็นชาวนา สวนไร่ และ ชาวสวน ได้เรียนรู้เรื่องการปลูกพืช การบำรุงดิน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทน ปุ๋ยเคมี การจัดการพืชสวนไร่ให้ได้</p>

ความรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
				<p>ประสิทธิภาพเพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้น และการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น การแสวงหาตลาดในการวางขายผลิตภัณฑ์ เป็นต้น</p> <p>2 ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ จัดให้มีการสอนทักษะทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น ทั้งยังเป็นการเพิ่มอาชีพทางเลือกให้นักศึกษานอกระบบ เช่น หัตถกรรม เกษตรกรรม การแกะสลัก หรือ ศิลปวัฒนธรรม การรำยา การแข่ง การทำอาหาร การตัดเสื้อผ้า การสร้างบ้านแบบอีสานที่ยกสูงจากพื้น นอกจากนี้จะเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีแล้ว ยังช่วยให้นักศึกษานอกระบบได้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแล้วยังช่วยสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่กับท้องถิ่นสืบต่อไป นอกจากนี้ยังทำให้นักศึกษานอกระบบมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาอาชีพของตน เปิดใจรับสิ่งใหม่เพื่อเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่กับสิ่งใหม่ที่อยู่ตรงหน้า และสามารถกระตุ้นให้นักศึกษานอกระบบไปสืบหาข้อมูล</p>

ความรู้ ใฝ่เรียน ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
				<p>จากแหล่งเรียนรู้อื่นๆเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้กับ อาชีพตน</p> <p>ผู้บริหาร</p> <p>1.ผู้บริหารผลักดันและสนับสนุนให้เกิดจัดประกวดโครงการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในท้องถิ่น เพื่อให้ นักศึกษานอกระบบได้มีส่วนร่วมใน การเรียนรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และ ภูมิปัญญาทางด้านอาชีพในท้องถิ่น ของตน ทั้งยังได้มีการพูดคุย สอบถามซักถามในประเด็นที่สงสัย ร่วมถึงทำให้นักศึกษานอกระบบได้ เพื่อสามารถปรับพัฒนาความรู้ที่ได้ จากการได้เรียนรู้ มาปรับใช้ให้ เหมาะสมและสร้างสรรค์ให้เหมาะ กับอาชีพของตนเอง</p>
ด้าน สังคม	การสร้าง สังคมใฝ่ เรียนรู้	แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น รับฟัง แลกเปลี่ยน สะท้อนคิด และลงมือ ปฏิบัติ	<p>กิจกรรม</p> <p>แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายในชุมชนและ นอกชุมชน เพื่อ สร้างเครือข่าย ชุมชนฐานความรู้</p>	<p>นักศึกษานอกระบบ</p> <p>1 นักศึกษานอกระบบควรเข้าร่วม กิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชนอย่าง สม่ำเสมอ</p> <p>2 ร่วมประชุมกับชุมชน หมู่บ้านเพื่อ ระดมความคิดในเรื่องต่างๆ เช่น การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน</p> <p>ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ</p> <p>1.ผู้สอนนักศึกษานอกระบบร่วมจัด กิจกรรมกับชุมชน เช่นในวันสำคัญ</p>

ความรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
				<p>ต่างๆ และพิธีกรรมเพื่อสืบสานวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยให้นักศึกษานอกระบบได้มีส่วนร่วมับชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษานอกระบบได้เรียนรู้ การอยู่ในสังคม การเข้ากับผู้ใหญ่ การเรียนรู้ของแต่ละช่วงวัย ทำให้นักศึกษานอกระบบได้เปิดมุมมองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้แม้จะต่างวัยกันก็ตาม</p> <p>2. กิจกรรมที่ผู้สอนนักศึกษานอกระบบจะจัดขึ้นนั้น ผู้สอนนักศึกษานอกระบบควรหาความต้องการ และต้องให้คนในชุมชน,แต่ละชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เช่นกิจกรรมรักการอ่าน ต้องจัดให้มีการผลัดเปลี่ยนเรียนรู้กันในชุมชนของตนและชุมชนรอบข้าง เพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อที่จะได้ถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่นได้</p> <p>3. ผู้สอนนักศึกษานอกระบบต้องจัดกิจกรรมก่อนเข้าสู่บทเรียน ที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชุมชน และวิถีวัฒนธรรม โดยอาจจะเป็นกิจกรรมถามตอบจากป้ายคำ หรือ แต่งชุดหรือสวมใส่สิ่งที่แสดงถึงความสอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน เพื่อ</p>

ความรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
				<p>นำนักศึกษาออกระบบเข้าสู่ บทเรียนทางวิถีชุมชน วัฒนธรรม และในการจัดการเรียนการสอน ก็ เชิญบุคคลสำคัญ (key man) ที่มี ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวิถี ชุมชน และวิถีวัฒนธรรม มาให้ ความรู้และประสบการณ์ตรงกับ นักศึกษาออกระบบ</p> <p>ผู้บริหาร</p> <p>1.ผู้บริหาร ร่วมส่งเสริมให้เกิดเวที สัมมนาสืบสานการเรียนรู้จากอดีตสู่ ปัจจุบัน ให้นักศึกษาออกระบบได้มี โอกาสแลกเปลี่ยนมุมมอง พูดคุย ซักถาม หาข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนที่ ตนอาศัยอยู่ จะเป็นการเปิดใจให้ นักศึกษาออกระบบได้เกิดความ มุ่งมั่นค้นคว้าหาคำตอบ ให้ตนเอง</p> <p>2.ผู้บริหาร ร่วมผลักดันให้ชุมชนมี ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรักการ อ่าน ผลัดเปลี่ยนเรียนรู้กันใน ชุมชนของตนและชุมชนรอบข้าง เพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อที่จะได้ถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่ รุ่นได้</p> <p>3. ผู้บริหาร มีนโยบายในการ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนกับ ชุมชน โดยหาความต้องการจาก</p>

ความรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลัก การ	วิธี การ	กิจ กรรม	บทบาท ผู้ที่เกี่ยวข้อง
				<p>ชุมชนและทำเป็นหลักสูตร เพื่อให้ นักศึกษานอกระบบได้มีโอกาสใน การเปิดโลกทัศน์ในการเรียนรู้ เรื่อง เกี่ยวกับชุมชน ส่งเสริมการต่อยอด ความรู้จากอดีตจนถึงปัจจุบัน และ ร่วมนำเสนอไปพร้อมกับคนใน ชุมชน เพื่อให้ศึกษานอกระบบ ได้มุ่งมั่นและรับผิดชอบต่อส่วนร่วม และตนเอง</p>

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนของนัศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1. เพื่อศึกษาระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนัศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนัศึกษานอกระบบ ผู้สอนนัศึกษานอกระบบ นัศึกษานอกระบบ และผู้บริหาร ทำการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2. เพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนัศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน วิธีดำเนินการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนัศึกษานอกระบบจากการรับรู้ของนัศึกษานอกระบบ ผู้สอนนัศึกษานอกระบบนัศึกษานอกระบบ และผู้บริหาร ด้วยการตอบแบบสอบถามส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนัศึกษานอกระบบจำนวน 400 คน ผู้สอนนัศึกษานอกระบบจำนวน 40 คน และผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 20 คน รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในข้อคำถามจากแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนัศึกษานอกระบบตาม การรับรู้ของผู้สอนนัศึกษานอกระบบ และผู้บริหาร จำนวน 5 คน ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนัศึกษานอกระบบด้วยการจัดทำร่างแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนัศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน โดยใช้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และจัดสนทนากลุ่มย่อยโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบ ผู้แทนหน่วยนิเทศการศึกษานอกระบบ และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบ จำนวน 10 ท่านเพื่อวิพากษ์ ให้ข้อเสนอแนะแล้วนำผลจากการสนทนากลุ่มย่อยมาปรับแก้ไขร่างแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนัศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนัศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวันต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยผู้วิจัยได้แบ่งส่วนของระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนัศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนัศึกษานอกระบบ ผู้สอนนัศึกษานอกระบบนัศึกษานอกระบบ และผู้บริหาร

1. ระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของนัศึกษานอกระบบ เกี่ยวกับระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนัศึกษานอกระบบได้ตามด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้ดังนี้

ด้านครอบครัว มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.04$ S.D.= 0.58) มีพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นจากการเชื่อมโยงประสบการณ์เรียนรู้เดิมกับการเรียนรู้ใหม่ และมีความเชื่อมั่นใน

ตนเอง กล้าตัดสินใจ มีทักษะในการเดินเนินชีวิต และพฤติกรรมที่อยู่ในระดับต่ำคือพฤติกรรมการสืบค้นเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยี เห็นคุณค่าของการอ่าน มีความสม่ำเสมอในการอ่าน

ด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.05$ S.D.=0.60) พบว่าด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงคุณค่าของการเรียนรู้ ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ (การเปิดใจในการเรียนรู้) และพฤติกรรมที่อยู่ในระดับต่ำคือความอดทนเพียรพยายามที่จะกระทำสิ่งต่างๆให้สำเร็จ (มุ่งมั่นในการเรียนรู้)

ด้านอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.03$ S.D.= 0.58) มีพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นจาก การเชื่อมโยงประสบการณ์เรียนรู้เดิมกับการเรียนรู้ใหม่ (เชื่อมโยงในการเรียนรู้) และพฤติกรรมที่อยู่ในระดับต่ำคือการยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ (เปิดใจในการเรียนรู้)

ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}4.01$ S.D.=0.58) มีพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นจากความอดทน เพียรพยายามที่จะกระทำสิ่งต่างๆให้สำเร็จ (มุ่งมั่นในการเรียนรู้) และพฤติกรรมที่อยู่ในระดับต่ำคือความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าตัดสินใจ มีทักษะในการเดินเนินชีวิต (มองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้)

ผู้สอนนักศึกษานอกระบบและผู้บริหารมีความคิดเห็นตรงกันว่านักศึกษานอกระบบมีความไม่ใ้รู้ใ้เรียนอยู่ในระดับปานกลางโดยค่าเฉลี่ยความใ้รู้ใ้เรียนด้านวิชาการสูงที่สุด โดยเฉพาะพฤติกรรม การเปิดใจในการเรียนรู้

2.สรุปแนวทางส่งเสริมความใ้รู้ใ้เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน ได้ตั้งประเด็นต่อไปนี้

ด้านครอบครัวมีหลักการ การเรียนรู้ครอบครัวตนเอง **วิธีการ** พูดคุยสัมผัสซักถาม และชื่นชม **กิจกรรม** จัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษานอกระบบใช้การคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา และสามารถรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว พร้อมทั้งอยู่ร่วมกับปัญหาได้อย่างมีความสุข **บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยนักศึกษานอกระบบ** โดยการพูดคุยกับคนในครอบครัวเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ สร้างปฏิสัมพันธ์ในการร่วมเรียนรู้กันในครอบครัว เช่นอ่านหนังสือให้ผู้สูงอายุฟัง แล้วแลกเปลี่ยนมุมมอง และทัศนคติ **ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ** ต้องเข้าใจพื้นฐานของนักศึกษานอกระบบด้านครอบครัว จัดสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบค่อยเป็นค่อยไป พร้อมทั้งคอยให้กำลังใจ และชื่นชมในการส่งเสริมนักศึกษานอกระบบโดยการเสริมสร้างความสุขให้กับครอบครัวกระตุ้นให้นักศึกษานอกระบบใช้การคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา และสามารถรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งอยู่ร่วมกับปัญหาได้อย่างมีความสุข **ผู้บริหาร** ต้องทำการส่งเสริมนโยบายในการจัดการเรียนการสอนให้

ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ พร้อมสร้างภาคีเครือข่ายในการร่วมจัดกิจกรรมเพื่อ
สานสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ

ด้านวิชาการมีหลักการการทำเรื่องง่ายให้อายากทำ **วิธีการ**รับฟัง พูดคุย ยอมรับและเข้าใจความ
แตกต่างในพื้นฐานความรู้ของนักเรียนนอกระบบ และอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและวิธีแก้ไขปัญหา
ได้อย่างชัดเจนเข้าใจง่าย **กิจกรรม** จัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมที่ให้นักเรียนนอกระบบได้
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักเรียนนอกระบบด้วยกันเอง และผู้สอนนักเรียนนอกระบบ ใน
การจัดการเรียนการสอนจะต้องมีการนำประสบการณ์ของผู้ที่ประสบความสำเร็จมาประกอบการ
เรียนการสอน ในการเรียนการสอนเมื่อผู้สอนนักเรียนนอกระบบมอบหมายให้นักเรียนนอกระบบทำ
สิ่งใดแล้ว ผู้สอนนักเรียนนอกระบบต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนนอ
กระบบได้แสดงศักยภาพของตนออกมาในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนนักเรียนนอกระบบต้องทำ
หน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวให้น่าสนใจ ตื่นเต้นกระตุ้นนักเรียนนอกระบบให้อายากลงมือทำ **บทบาทของ**
ผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย**นักเรียนนอกระบบ**ต้องเลือกสื่อการเรียนรู้ที่ได้จากการหาความต้องการ
ของนักเรียนนอกระบบ จากสิ่งที่ผู้สอนนักเรียนนอกระบบได้จัดสร้างสรรค์ไว้เป็นชุดการเรียนรู้พร้อม
ทั้งตรวจสอบความรู้ที่ว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่ หรือปรับให้เชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตของ
นักศึกษาได้จริงหรือไม่ พร้อมทั้งแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งที่เป็นสถานที่ และบุคคล **ผู้สอน**
นักเรียนนอกระบบหาความต้องการในการส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านสื่อที่นักเรียนนอกระบบชอบมาก
ที่สุด และทำเป็นชุดหรือตะกร้าความรู้ ใช้วิธีการสอนโดยผ่านประสบการณ์ของผู้ที่ประสบความสำเร็จ
เพื่อให้นักศึกษาได้เห็นปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหา และผลของการรอคอยให้นักเรียนนอกระบบได้ซึม
ซับ และอยากเอาเป็นแบบอย่าง ยกย่องชมเชยผู้ที่ประสบความสำเร็จจากการเรียนการศึกษานอก
ระบบสร้างความเชื่อมั่น และให้นักเรียนนอกระบบมีความมุ่งมั่นว่าจะสามารถเรียนจบและมีอนาคต
ที่ดีได้ นอกจากวิธีการสอนแล้ววิธีสร้างเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน การถ่ายทอดที่กระชับ
เข้าใจง่าย นอกจากทฤษฎีแล้วควรมีการได้ปฏิบัติจริงร่วมด้วย เพื่อให้นักเรียนนอกระบบได้เห็น
คุณค่าของการเรียนรู้และเชื่อมโยงไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ผลักดันให้นักเรียนนอกระบบ
ได้มีโอกาสเข้าร่วมสัมมนาวิชาการด้านอาชีพ กับผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพที่นักเรียนนอกระบบ
สนใจ และ**ผู้บริหาร**ต้องยกย่องชมเชยนักเรียนนอกระบบที่ประสบความสำเร็จจากการเรียน กศน.
อย่างเป็นประจำ เพื่อให้นักเรียนนอกระบบจะได้เอาไปเป็นแบบอย่าง และเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้
นักเรียนนอกระบบ ขณะเดียวกันก็เป็นการทำให้นักเรียนนอกระบบมีความมุ่งมั่นเกิดความมานะ
อยากเรียนให้จบและมีอนาคตที่ดีได้ พร้อมกันนี้จัดให้มีการศึกษาดูงาน นอกสถานที่ และในสถานที่
จัดสัมมนาวิชาการ ให้นักเรียนนอกระบบได้สะท้อนปัญหาในการเรียนและได้ร่วมกันหาข้อแก้ไขกับ
ผู้สอนนักเรียนนอกระบบพร้อมกันกับผู้บริหาร ทั้งนี้รวมถึงการเข้าค่ายพักแรมด้านวิชาการเชิง

ปฏิบัติการ เพื่อให้ศึกษานอกระบบเกิดการเชื่อมโยงความรู้ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และสานสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับนักศึกษานอกระบบ

ด้านอาชีพหลักการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ วิธีการ พุดคุยรับฟังแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพของตนผสมผสานกับการนำความรู้ภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่นมาประกอบการเรียนการสอน และให้นักศึกษานอกระบบได้ลงมือปฏิบัติจริง **กิจกรรม** จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมโดยนำผู้ที่ประสบความสำเร็จในด้านอาชีพที่นักศึกษานอกระบบสนใจมาถ่ายทอดประสบการณ์ แลกเปลี่ยนพุดคุยและให้นักศึกษานอกระบบได้ทดลองทำหากกิจกรรมนั้นๆ สามารถกระทำได้ในชั้นเรียน พร้อมทั้งแนะนำเคล็ดลับสู่ความสำเร็จ รวมถึงให้กำลังใจนักศึกษานอกระบบในขณะจัดกิจกรรม **บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง** ประกอบด้วย **นักศึกษานอกระบบ** ต้องเป็นผู้แสวงหาความก้าวหน้าในอาชีพของตนเองให้เป็นข้อมูลที่ทันสมัย จากสื่อที่หลากหลาย เพื่อทันต่อความก้าวหน้าในอาชีพ โดยการพุดคุยกับผู้รู้ ภูมิปัญญา ครู เพื่อน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์มาปรับใช้กับอาชีพของตน **ผู้สอน** **นักศึกษานอกระบบ** มีการสอนทักษะทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น ทั้งยังเป็นการเพิ่มอาชีพทางเลือกให้นักศึกษานอกระบบ เช่น หัตถกรรม เกษตรกรรม การแกะสลัก หรือ ศิลปวัฒนธรรม การรำยรำ การแข่ง การทอผ้าพื้นเมือง การสร้างบ้านแบบอีสานที่ยกสูงจากพื้น นอกจากจะเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีแล้ว ยังช่วยให้นักศึกษานอกระบบได้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแล้วยังช่วยสืบต่อวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่กับท้องถิ่นสืบต่อไป นอกจากนี้ยังทำให้นักศึกษานอกระบบมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาอาชีพของตน เปิดใจรับสิ่งใหม่เพื่อเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่กับสิ่งใหม่ที่อยู่ตรงหน้า และสามารถกระตุ้นให้นักศึกษานอกระบบไปสืบหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เพิ่มขึ้น เพื่อที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้กับอาชีพตน และ **ผู้บริหาร** ผลักดัน สนับสนุนให้เกิดจัดประกวดโครงการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในท้องถิ่น เพื่อให้ศึกษานอกระบบได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และภูมิปัญญาทางด้านอาชีพในท้องถิ่นของตน ทั้งยังได้มีการพุดคุย สอบถามซักถามในประเด็นที่สงสัย รวมถึงทำให้นักศึกษานอกระบบได้เพื่อสามารถปรับพัฒนาความรู้ที่ได้จากการได้เรียนรู้ มาปรับใช้ให้เหมาะสมและสร้างสรรค์ให้เหมาะกับอาชีพของตนเอง

ด้านสังคมหลักการ การสร้างสังคมใฝ่เรียนรู้ วิธีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นรับฟังแลกเปลี่ยนสะท้อนคิดและลงมือปฏิบัติ **กิจกรรม** แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนและนอกชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายชุมชนฐานความรู้ **บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง** ประกอบด้วย **นักศึกษานอกระบบ** จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อระดมความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ เช่นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน **ผู้สอน** **นักศึกษานอกระบบ** ต้องจัดให้มีกิจกรรมก่อนเข้าสู่บทเรียน ที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชุมชน และวิถีวัฒนธรรม โดยอาจจะเป็นกิจกรรมถามตอบจากป้ายคำ หรือ แต่งชุดหรือสวมใส่

สิ่งที่แสดงถึงความสอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน เพื่อนำนักศึกษานอกระบบเข้าสู่บทเรียนทางวิชิชุมชน วัฒนธรรม ร่วมจัดกิจกรรมกับชุมชน เช่นในวันสำคัญต่างๆ และพิธีกรรมเพื่อสืบสานวัฒนธรรมใน ท้องถิ่น โดยให้นักศึกษานอกระบบได้มีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษานอกระบบได้ เรียนรู้ และร่วมกับชุมชนในการแก้ไขปัญหา และเรียนรู้การอยู่ในสังคม การเข้ากับผู้อื่น การเรียนรู้ ของแต่ละช่วงวัย ทำให้นักศึกษานอกระบบได้เปิดมุมมองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้แม้จะต่างวัยกันก็ ตาม กิจกรรมที่ผู้สอนนักศึกษานอกระบบจะจัดขึ้นร่วมกับชุมชนนั้น จะต้องหาความต้องการ และต้อง ให้คนในชุมชน,แต่ละชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เช่นกิจกรรมรักการอ่าน ต้องจัดให้มี การผลัดเปลี่ยนเรียนรู้กันในชุมชนของตนและชุมชนรอบข้าง เพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อที่จะ ได้ถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่นได้ **ผู้บริหาร**ร่วมส่งเสริมให้เกิดเวทีสัมมนาสืบสานการเรียนรู้จากอดีตสู่ ปัจจุบัน ทำให้นักศึกษานอกระบบได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนมุมมอง พูดคุย ซักถาม หาข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ที่ตนอาศัยอยู่ จะเป็นการเปิดใจให้นักศึกษานอกระบบได้เกิดความมุ่งมั่นค้นคว้าหาคำตอบให้ตนเอง กำหนดนโยบายในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนกับชุมชน โดยหาความต้องการจากชุมชนและ ทำเป็นหลักสูตร เพื่อให้นักศึกษานอกระบบได้มีโอกาสในการเปิดโลกทัศน์ในการเรียนรู้ เรื่องเกี่ยวกับ ชุมชน ส่งเสริมการต่อยอดความรู้จากอดีตจนถึงปัจจุบัน และร่วมนำเสนอไปพร้อมกับคนในชุมชน เพื่อให้นักศึกษานอกระบบได้มุ่งมั่นและรับผิดชอบต่อส่วนร่วมและตนเอง และผู้บริหาร

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน มีประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัยในการอภิปรายผลดังนี้

1.ระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.1 ตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษานอกระบบรับรู้ต่อตนเอง ว่าเป็นผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่ในระดับมาก ในทุกด้านโดยเฉพาะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนในด้านวิชาการ นักศึกษานอกระบบส่วนใหญ่เป็นนักศึกษานอกระบบที่เป็นผู้ใหญ่ นักศึกษานอกระบบที่เป็นผู้ใหญ่ นั้น จะเป็นผู้ที่มีความพร้อมในการเรียน มีความมุ่งมั่นในการเรียน การมาเรียนการศึกษานอกระบบเกิด จากความต้องการของนักศึกษานอกระบบที่อยากจะสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการ ประกอบอาชีพ หรือพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับที่ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย (2551b) ได้อธิบายถึงการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ว่าผู้ใหญ่มีเหตุผลในการเรียนรู้ และผู้ใหญ่จะเรียนรู้ก็ต่อเมื่อต้องการจะเรียน ซึ่งสิ่งที่เรียนจะช่วยให้การทำงานของเขาดีขึ้น หรือช่วย การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการจัดหลักสูตร ครอบอาศัยสถานการณต่างๆ รอบตัวผู้ใหญ่ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ สุคนธ์ ภูริเวทย์ (2542) ได้อธิบายถึงลักษณะของการศึกษาผู้ใหญ่ ว่า

ผู้ใหญ่ที่มีระดับแรงจูงใจและความพร้อมที่จะเรียนสูง มักจะมีจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ที่มีความชัดเจน เป็นลักษณะที่เห็นได้ชัดเจนในผู้ใหญ่ ซึ่งก็สอดคล้องกับ M.S. Knowles (1970) ได้อธิบายถึงการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เกิดการเรียนรู้ได้ดี จากความต้องการและความสนใจ (Need and Interests) ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้หากว่าสิ่งนั้นตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต (Life Situation) ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีหากยึดสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน

1.2 ตามการรับรู้ของผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จากผลการวิจัยพบว่าจากการตอบแบบสอบถาม ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ และผู้บริหารมีความคิดเห็นตรงกันว่า นักศึกษานอกระบบมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนในระดับปานกลาง ในด้านวิชาการเป็นด้านที่ผู้สอนนักศึกษานอกระบบและผู้บริหารพบมากที่สุด ในบทบาทของผู้สอนนักศึกษานอกระบบนั้นมองในเรื่องผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาที่เป็นด้านวิชาการ ความรู้พื้นฐานจึงทำให้นักศึกษานอกระบบมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่ในระบบปานกลางเท่านั้น เช่นเดียวกับผู้บริหารที่ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเป็นเรื่องของการทำให้นักศึกษานอกระบบจบการศึกษาและสามารถเข้าเรียนต่อในการศึกษาที่สูงขึ้น จนลืมนึกในส่วนของการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมเรื่องของบริบทชีวิตประจำวันอันเป็นเรื่องที่หากมีการส่งเสริมและสอดแทรกไว้ในทุกรายวิชา พื้นฐานอาจจะสามารถช่วยให้นักศึกษานอกระบบเกิดการเรียนรู้มากขึ้น

2.แนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน ประกอบด้วยหลักการ วิธีการ กิจกรรมและบทบาทผู้เกี่ยวข้อง

2.1 ด้านครอบครัว มีหลักการการเรียนรู้ครอบครัวตนเอง การเรียนรู้ความเป็นไป และความเปลี่ยนแปลงของสมาชิกในครอบครัวเป็นการเริ่มความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว การทราบถึงความต้องการ และความพึงพอใจรวมไปถึงความเปลี่ยนแปลงของสมาชิกในครอบครัวซึ่งสอดคล้องกับที่ สุนทร สุนันชัย (2540) กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเฉพาะตัวของนักศึกษานอกระบบ โดยการมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลจากการสื่อสาร มีวิธีการพูดคุย, สัมผัส, ชักถามและชื่นชม ดังเช่นที่ เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2533) กล่าวถึง การชื่นชม สัมผัส พูดคุย จะช่วยให้บุคคลเกิดความรู้สึกผ่อนคลายจะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดีขึ้น กิจกรรมในการให้นักศึกษาได้เรียนรู้ครอบครัวตนเองนั้นผู้สอนนักศึกษานอกระบบต้องจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษานอกระบบได้พูดถึงครอบครัวของตนเอง มีความเป็นมาของครอบครัวอย่างไร สมาชิกในครอบครัวมีความสนใจอะไรบ้าง เพื่อกระตุ้นนักศึกษาได้มีแรงกระตุ้นในการใฝ่หาคำตอบ และได้มีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวเช่นเดียวกันกับบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากตัวนักศึกษานอกระบบ และผู้สอนนักศึกษานอกระบบแล้ว ผู้บริหารจะต้อง

เป็นกำลังหลักในการสนับสนุนกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวของนักศึกษานอกกระบวน นักศึกษานอกกระบวน และศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ M.S. Knowles (1970) ได้อธิบายรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ใหญ่ เป็นรูปแบบการวางแผนกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ (learning design models) ซึ่งมีรูปแบบตามโครงสร้าง (Organic model) เป็นรูปแบบที่มี 7 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างบรรยากาศ 2) จัดโครงสร้างทางกายภาพให้อื้ออามวยการร่วมกันวางแผน 3) การร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการ 4) การร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ 5) การร่วมกันวางแผนกิจกรรม 6) การดำเนินการตามแผน 7) การร่วมกันประเมินและวิเคราะห์ความต้องการอีกครั้ง เป็นการจัดโครงสร้างเพื่อให้นักศึกษานอกกระบวนรู้สึกผ่อนคลายและอยากเรียนรู้ อีกทั้งยังมีรูปแบบตามหน้าที่ (Functional Model) รูปแบบนี้ยึดภารกิจและหน้าที่ของความรับผิดชอบของตน เป็นกรอบความคิดในการจัดเนื้อหาและกิจกรรม ประสบการณ์การเรียนรู้ทำให้นักศึกษานอกกระบวนได้เรียนรู้สิ่งที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ตามความ รับผิดชอบของตนอย่างครบถ้วนและเช่นเดียวกันกับที่ บุญชิต มณีโชติ (2540) ได้กล่าวถึงการพูดคุย และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวจะแรงผลักดันให้บุคคลกระทำการสิ่งต่างๆได้อย่างเต็มใจ เพื่อตอบสนองความต้องการ ใคร่อยากเรียนรู้ โดยการแสวงหา และค้นคว้าหาคำตอบให้กับตนเอง โดยการหาความต้องการความปรารถนา ความสนใจ หรือความพึงพอใจ ต่อบางสิ่งบางอย่าง ที่ เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต มีความรู้สึกว่สิ่งนั้นมีคุณค่า มีความหมายสำหรับตนและอยากจะได้มาเป็น เจ้าของ มีการแสดงออกจกความรู้สึกและความคิดที่อยู่ภายในตนเอง สามารถแสดงให้เห็นได้จก การกระทำคือการมุ่งแสดงหาหนทาง วิธีการที่จะทำใหครอบครัวมีความสุขความเจริญ สมาชิกแต่ละ คนอยู่รวมกันอย่างรักใคร่กลมเกลียว มุ่งพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัวให้เจริญก้าวหน้า

2.2 ด้านวิชาการ มีหลักการการทำเรื่องง่ายให้อยากทำ เพื่อให้นักศึกษานอกกระบวนได้มี โอกาสพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ในการจัดการเรียนรู้นอกจากจะยึดตัวนักศึกษานอกกระบวนเป็น ศูนย์กลางแล้ว การให้นักศึกษานอกกระบวนได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติ ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ทำให้นักศึกษานอกกระบวนเกิดความรู้สึกอยากเรียนรู้ เช่นเดียวกันที่ สอนง โลหิตวิเศษ (2546) ได้กล่าวไว้ในหลักสำคัญของการจัดการศึกษานอกกระบวนที่เน้นนักศึกษานอกกระบวนเป็น ศูนย์กลางเน้นการนักศึกษานอกกระบวนมากกว่าผู้สอนนักศึกษานอกกระบวน วิธีการรับฟัง, พูดคุย, ยอมรับ ความแตกต่างและเข้าใจความแตกต่างของคนอื่นการทำเรื่องง่ายให้อยากทำนั้น เป็นการทำให้ นักศึกษานอกกระบวนอยากเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ เปิดโอกาสให้นักศึกษานอกกระบวนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและลงปฏิบัติ โดยการทำเรื่องให้ง่ายจก การนำเรื่องที่อยู่ในชีวิตประจำวันของนักศึกษาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้เพื่อใ้ นักศึกษานอกกระบวนเข้าใจในการเรียนเกิดแรงจูงใจให้นักศึกษานอกกระบวนได้มีการแสวงหาคำตอบต่อ

ข้อสงสัยที่เกิดขึ้นกับตนเองได้มากขึ้น สนับสนุนให้นักศึกษานอกระบบเกิดความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ในการนำตนเองไปสู่ผู้มีความรู้ใฝ่เรียนต่อไปสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการส่งเสริมให้นักศึกษานอกระบบได้พัฒนาการเรียนรู้ต้องเข้าใจความแตกต่างของพื้นฐานการเรียนรู้ของนักศึกษานอกระบบ โดยตระหนักว่านักศึกษานอกระบบมีความสำคัญสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และการจัดกิจกรรมใดๆต้องให้นักศึกษานอกระบบมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติเสมอ กิจกรรมการทำเรื่องง่ายให้อยากทำ กิจกรรมนี้ผู้สอนนักศึกษานอกระบบถือเป็นหัวใจสำคัญนอกจากผู้สอนนักศึกษานอกระบบจะเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรม ผู้สอนนักศึกษานอกระบบต้องมีความสามารถและรู้หลักการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการและเนื้อหาที่หลากหลายสามารถผสมผสานความรู้ เพื่อฝึกฝน และสนับสนุนให้นักศึกษานอกระบบคิดอย่างเป็นระบบวิเคราะห์สังเคราะห์แก้ไขปัญหา และสรุปผลได้ด้วยตนเอง ดังที่ อาชัญญา รัตนอุบล (2554) กล่าวว่าขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบต้องจัดสถานการณ์การเรียนรู้ที่จะส่งผลให้นักศึกษานอกระบบเกิดความรู้สึกรักอยากเรียน การกระตุ้นและสร้างความสนใจให้นักศึกษานอกระบบสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษานอกระบบ เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และเลือกวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่ดีที่สุดและมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ของนักศึกษานอกระบบได้เกิดการเรียนรู้ความต้องการในการเลือกวิธีสอนและเทคนิคการสอนนั้นผู้สอนนักศึกษานอกระบบต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษานอกระบบได้ร่วมเสนอกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ตอบสนองความถนัดและความสนใจของตนเอง หลักสำคัญของการจัดกิจกรรม ต้องคำนึงความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักศึกษานอกระบบ ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และเอื้อให้นักศึกษานอกระบบเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบสามารถจัดประสบการณ์ตรงให้แก่ นักศึกษานอกระบบ เพื่อให้ นักศึกษานอกระบบได้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้ด้วยหลักและผล ผู้สอนนักศึกษานอกระบบต้องบูรณาการเนื้อหาสาระตามความเหมาะสมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของนักศึกษานอกระบบตามสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในวิถีชีวิตของนักศึกษานอกระบบ และชุมชน สนับสนุนให้นักศึกษานอกระบบได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง เน้นการเรียนรู้เพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้นักศึกษานอกระบบสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทบาทผู้เกี่ยวข้องกับผู้สอนนักศึกษานอกระบบ เข้าใจนักศึกษานอกระบบถึงความต้องการในการเรียนรู้ มองว่านักศึกษานอกระบบนั้นมาเรียนด้วยความต้องการและมีความพอใจที่จะประกอบกิจกรรมต่างๆให้สำเร็จได้ด้วยดี ความต้องการในการเรียนนี้จะเป็นการสร้างความสงสัยใคร่รู้ ความอยากรู้อยากเห็นให้นักศึกษานอกระบบได้มีแรงขับเคลื่อน มีความพร้อมในการเรียนรู้ เกิดความมั่นใจและมองเห็นศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ เชื่อมั่นความรู้ที่ตนได้เรียนรู้นั้นก็เกิดประโยชน์ต่อบทบาทภาระหน้าที่ของตนเอง และมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาอื่นๆที่เกิดขึ้นรอบตัว และ

ผู้บริหารทำหน้าที่การส่งเสริมเมื่อผู้สอนนักเรียนนอกกระบบต้องการ สถานที่, อุปกรณ์ พร้อมทั้งสร้างนโยบายที่เหมาะสมกับนักเรียนนอกกระบบในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการเสริมสร้างนักเรียนนอกกระบบให้เป็นผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สอดคล้องกันกับที่ M. S. Knowles (1980) กล่าวถึงการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้จะสร้างให้นักเรียนนอกกระบบ สนใจการเรียนรู้มากขึ้น และการเรียนรู้ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันนั้นและทำให้นักเรียนนอกกระบบอยากเรียนและเห็นคุณค่าในการเรียนมากขึ้น

2.3 ด้านอาชีพมีหลักการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์เป็นการพัฒนา นักเรียนนอกกระบบให้วิธีการรับฟังพูดคุย, แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และนำความรู้ภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่นมาประกอบการเรียนการสอน กิจกรรมจัดการเรียนการสอนที่เน้นการระดมความคิดเห็นของนักเรียนนอกกระบบเพื่อลดช่องว่างของระดับการเรียนรู้และร่วมแก้ไขปัญหาด้วยกัน เพื่อให้ นักเรียนนอกกระบบได้เรียนรู้จากบริบทของอาชีพของคนในท้องถิ่นเดียวกัน เป็นการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนนอกกระบบสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เพื่อคล้อยตามสถานการณ์ที่มีความคล้ายคลึงกัน และส่งเสริมต่อยอดให้นักเรียนนอกกระบบใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างไม่สิ้นสุด บทบาทผู้เกี่ยวข้อง นักเรียนนอกกระบบต้องปรับบทบาทของตนเป็นผู้ให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวข้องกับอาชีพ และผู้สอนนักเรียนนอกกระบบทำหน้าที่สนับสนุนให้นักเรียนนอกกระบบได้ค้นหาความรู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับการให้ประสบการณ์ตรงกับนักเรียนนอกกระบบนั้น ผู้สอนนักเรียนนอกกระบบและผู้บริหารต้องร่วมกันประสานงานเพื่อให้นักเรียนนอกกระบบได้พบปะพูดคุยกับบุคคลที่นักเรียนนอกกระบบต้องการพบ เพื่อให้ได้ข้อมูลรวมถึงเกี่ยวข้องกับอาชีพ สอดคล้องกับการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานของ นิทรา กิจธิระวุฒิมวงษ์ และภูติท เตชาดิวัฒน์ (2555) การจัดการเรียนรู้แบบเน้นนักเรียนนอกกระบบเป็นสำคัญซึ่งประยุกต์มาจากการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน โดยนำบริบทของแต่ละพื้นที่และประสบการณ์ของนักเรียนนอกกระบบเป็นสิ่งที่จัดการเรียนรู้ เน้นทักษะการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบต่อเนื่องตลอดชีวิต หลักการของการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานการเรียนรู้มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติงานร่วมกัน กิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้เป็นกิจกรรมหลัก คือ สิ่งที่นักเรียนนอกกระบบสามารถเรียนรู้ในกิจกรรมการให้บริการที่ นักเรียนนอกกระบบยังไม่สามารถทำได้จากการสังเกต การปฏิบัติ และสามารถเรียนรู้จนกระทั่งทำได้ และกิจกรรมเสริม ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีอยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะการสังเกต การปฏิบัติ และการปฏิบัติได้แต่ส่วนช่วยให้กระบวนการเรียนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยให้มีการนำตัวอย่างของผู้ที่ประสบความสำเร็จมาเป็นช่วยให้กระบวนการเรียนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.4 ด้านสังคมมีหลักการการสร้างสังคมใฝ่เรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยนำวิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับฟัง สะท้อนคิดและลงมือปฏิบัติ กิจกรรมที่จัดขึ้นเกิดจากความต้องการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับการใช้ชีวิตประจำวันของสมาชิกในสังคม

ร่วมกันอภิปรายเป็นกลุ่ม โดยสมาชิกในสังคม กำหนดสิ่งให้นักศึกษานอกกระบวนต้องการเรียนรู้จากการใช้บริบทชีวิตประจำวันมาวิเคราะห์ร่วมกัน จากนั้นแสดงความคิดเห็น (Think Alound) แลกเปลี่ยน อภิปรายร่วมกันเพื่อแสดงถึงความรู้เดิมของตนและช่องว่างของความรู้เดิมของสมาชิกกลุ่ม (Knowledge Gaps) ทำให้เกิดการถกเถียงแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่ม และร่วมมือกันตั้งเป้าหมาย และวิธีการเข้าถึงเป้าหมาย พร้อมค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง ค้นหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆทั้งใน และนอกชุมชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ในขั้นตอนนี้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนจะระบุถึงความแตกต่างในความเชื่อและสมมุติฐานของตนเอง และใช้คำถามที่กระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มได้ค้นหา คำตอบให้กับตนเองเสมอ โดยการใช้คำว่า ทำไม อะไร อย่างไรลงไปคำถาม ต่อจากนั้นสมาชิก ร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มอีกครั้งเพื่อแลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูล ความคิดเห็นและนำข้อมูลที่ได้มา แก้ไขสถานการณ์ โดยมีผู้สอนนักศึกษานอกกระบวนและผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกกระบวนและ การศึกษาตามอัธยาศัยจะทำหน้าที่ชี้แนะ ซึ่งสมาชิกในสังคม/ชุมชน ยังคงใช้คำถาม ทำไม อะไร อย่างไร อย่างต่อเนื่องในการวิพากษ์ความคิดเห็นของกันและกัน สิ่งเหล่านี้จะพัฒนาทักษะการ สะท้อนคิด วิพากษ์วิจารณ์ของคนในสังคมอีกด้วย ในตอนท้ายสมาชิกจะสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ และอภิปรายข้อมูลร่วมกันว่าสิ่งที่ได้จากการเรียนสามารถนำไปใช้ในอนาคตได้อย่างไร และในขั้น สุดท้ายสมาชิกในสังคมจะต้องสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับในบทบาทของตนเองและสังคม พร้อมทั้ง สามารถวิพากษ์ วิจารณ์ กระบวนการทำงานกลุ่ม สมาชิกจะต้องสะท้อนคิดในสิ่งที่ตนได้เรียนรู้จาก กิจกรรมที่ใช้บริบทเป็นฐานว่าได้รับความรู้ประสบการณ์อย่างไร และสามารถนำความรู้ไปใช้แก้ไขปัญหา ในอนาคตได้อย่างไรสอดคล้องกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน ของ Darkwah (2006) ในขั้นที่ 1 การอภิปรายสถานการณ์ที่มีบริบทเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของ นักศึกษานอกกระบวนที่ผู้สอนนักศึกษานอกกระบวนกำหนดให้ โดยอภิปรายร่วมกันเป็น ร่วมคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่มและร่วมมือกันตั้งเป้าหมาย พัฒนากลยุทธ์ใน การเข้าถึงเป้าหมาย ขั้นที่ 2 ผู้สอนนักศึกษานอกกระบวนกระตุ้นให้นักศึกษานอกกระบวนได้ค้นหาข้อมูล ด้วยตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ โดยการใช้คำว่า ทำไม อะไร อย่างไรลงไปคำถาม ขั้นที่ 3 ร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มอีกครั้งเพื่อแลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูล ความคิดเห็นตลอดจนนำข้อมูลที่ได้ มาแก้ไขสถานการณ์ โดยยังคงใช้คำถาม ทำไม อะไร อย่างไร อย่างต่อเนื่องในการวิพากษ์ความ คิดเห็นของกันและกัน ขั้นที่ 4 สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับในบทบาทของนักศึกษานอกกระบวนในการ เรียน และวิพากษ์ วิจารณ์ กระบวนการทำงานกลุ่ม นักศึกษานอกกระบวนจะต้องสะท้อนคิดในสิ่งที่ตน ได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่ใช้บริบทเป็นฐานว่าได้รับความรู้ประสบการณ์อย่างไร และสามารถนำความรู้ไป ใช้ในอนาคตได้อย่างไร บทบาทผู้เกี่ยวข้อง ผู้สอนนักศึกษานอกกระบวนและผู้บริหารร่วมกับชุมชนและ ภาศิเครือข่ายจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นอยู่ของคนในชุมชน โดยเริ่มจากการหาความต้องการใน การแก้ไขปัญหา หรือความต้องการในการพัฒนาชุมชน/สังคม และให้สมาชิกในชุมชนสังคมเรียนรู้

ร่วมกัน รับฟังกันและกัน กำหนดทิศทาง วิธีการแก้ไขปัญหา โดยมีผู้สอน นักศึกษานอกระบบและผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการดำเนินการและการชี้แนะเท่านั้น สอดที่สุมาลี สังข์ศรีกล่าวไว้เกี่ยวกับหลักการศึกษานอกระบบ สุมาลี สังข์ศรี (2545) ได้เสนอหลักการของการศึกษานอกระบบไว้เกี่ยวกับหลักการสนองความต้องการต้องอาศัยหลักการ ยึดนักศึกษานอกระบบเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ การขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ จะต้องมาจากความต้องการของนักศึกษานอกระบบเป็นหลักและสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตในกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษานอกระบบนอกระบบจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุดคือ จะต้องมีความสอดคล้องกับชีวิตการทำงาน วิถีชีวิตของนักศึกษานอกระบบ จึงจะทำให้ให้นักศึกษานอกระบบเกิดความตระหนักในกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน สำหรับหน่วยงานมีดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับนโยบาย

1.สำนักงาน กศน. ต้องจัดการอบรมผู้สอนนักศึกษานอกระบบให้มีความรู้ มีความสามารถในการใช้เครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้ทุกชนิด (สื่อการเรียนการสอน) เพื่อที่จะนำไปใช้กับนักศึกษานอกระบบได้อย่างคล่องแคล่ว และเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักศึกษานอกระบบมากที่สุด

2.ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไม่ควรเพิกเฉย ละเลย ต่อคำแนะนำของผู้สอนนักศึกษานอกระบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกรูปแบบเพื่อให้กระตุ้นนักศึกษานอกระบบให้เป็นผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

3.กศน.ควรออกนโยบายเพื่อส่งเสริมนักศึกษานอกระบบให้เป็นผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างเป็นทางการโดยกำหนดหน้าที่ของผู้สอนนักศึกษานอกระบบในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักศึกษาเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประจำจังหวัดต้องมีหน้าที่อย่างไรในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้นักศึกษานอกระบบ และหน่วยงานที่มีหน้าที่วัดประเมินนั้นต้องติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ

4.สำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนของแต่ละภูมิภาค จังหวัด ต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่นั้นๆ เพื่อให้ นักศึกษาอกระบบได้เห็นถึงการสอดรับกันระหว่างการเรียนรู้กับการใช้ชีวิตจะทำให้ นักศึกษานอกระบบเห็นถึงความสำคัญและมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับนักการศึกษานอกระบบ

1.การจัดอบรมหลักสูตรเพื่อพัฒนานักศึกษานอกระบบนั้น ต้องหาความต้องการของนักศึกษานอกระบบก่อน เนื่องจากนักศึกษานอกระบบ เป็นผู้ที่มีการประกอบอาชีพแล้ว การเข้ามาเรียน ส่วน

ใหญ่นั้นนอกจากจะต้องการวุฒิการศึกษาแล้ว ยังต้องการความรู้เพื่อพัฒนางานของตนเอง การให้ความรู้ในแบบเดียวกับผู้ที่อยู่ในระบบ เป็นการยัดความรู้ให้นักศึกษานอกกระบบมากเกินไปและทำให้เกิดการเสียเวลาที่นักศึกษานอกกระบบและผู้สอนนักศึกษานอกกระบบ รวมถึงการสิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนด้วย

2.ในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนนักศึกษานอกกระบบในปัจจุบันควรหาระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกกระบบก่อน เมื่อผู้สอนนักศึกษานอกกระบบทราบระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนนี้แล้วจะได้นำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนว่าความเสริมสิ่งใดเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถพัฒนานักศึกษานอกกระบบให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในอนาคต

1.การทำวิจัยในครั้งต่อไปควรเป็นการวิจัยที่ใช้วิธีวิจัยแบบผสมเพื่อหาปัจจัยและสาเหตุของความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกกระบบ ว่าสาเหตุแห่งความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกกระบบนั้นเกิดจากอะไรบ้าง

2.การทำวิจัยในครั้งต่อไปควรทดลองใช้แนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน เพื่อประเมินผล และหาข้อบกพร่องของแนวทางมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

3.ในการทำวิจัยในครั้งต่อไปควรพัฒนาเครื่องมือในการวัดระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกกระบบให้ครอบคลุมมากขึ้น

รายการอ้างอิง

- Bejot., D. D. (1981). *The degree of self-directedness and the choices of learning methods as related to a cooperative extension program*. (Doctor of Philosophy), Iowa State University, USA.
- Billington, D. D. (1988). *Ego Development and Adult Education: The Effects of Intellectual Stimulation, Motivation, Gender, Time, and Traditional Versus Self-directed Learning Programs*: University Microfilm international.
- Brubacher, J. W., Case, C. W., & Reagan, T. G. . (1994). *Becoming a reflective educator: How to build a culture of inquiry in the schools*. . Thousand Oaks, Calif: Corwin Press.
- Coombs, P. (1974). *Attacking Rural Poverty*. Baltimore: The John Hopkins University Press.
- COOMBS, P. H. (1971). *Outline of Research Project on Non-Formal Education for Rural and Agricultural Development*. Essex, Connecticut: Consejo Internacional para el Desarrollo educativo.
- Darkwah, V. A. (2006). *Undergraduate Nursing Student' Level of Thinking and Self - Efficacy in Patient Education in a Context-Based Learning Program.*, University of Alberta, Canada.
- Jump, N. (1978). *Psychometric Theory*. New York: McGraw Hill.
- Kay, K. (2010). *21st Century skills: Why they matter, What they are, and How we get there*. *21st century skills: Rethinking how students learn*. Bloomington: Solution Tree Press.
- Knowles, M. (1975). *Self-directed learning* chicago: Follet.

- Knowles, M. S. (1970). *The Modern Practice of Adult Education : Andragogy vs. Pedagogy*. New York: Association Press.
- Knowles, M. S. (1980). *The Modern Practice of Adult Education. Andragogy versus pedagogy*. Englewood Cliffs : Prentice Hall: Cambridge.
- Knowles. (1950). *Informal Adult Education*. New York: Association Press.
- Lindeman, E. C. (1926). *The meaning of adult education*. New York: New Republic.
- Neuman, W. L. (1991). *Social Research Methods : Qualitative and Quantitative Approaches*. Boston Allyn and Bacon.
- Reynolds, M. M. (1986). *Motivational orientations of adult part-time students at a community college*. (Doctoral dissertation), Syracuse University.
- Rogers, A. (2004). *Non-formal education:flexible schooling or participatory education*. The university of Hong Kong: Comparative Education Research Center.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Newyork: Harper and Row Publication.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2530). การศึกษานอกระบบโรงเรียนกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2533). *สู่ชีวิตด้วยจิตวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- เสงี่ยมจิตร เรื่องมณีชัชวาล. (2543). ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. (ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- โครงการพัฒนาองค์ความรู้ แนวคิดและจัดพิมพ์ผลงานการพัฒนากลไกสนับสนุนระบบสุขภาพระดับอำเภอมูลนิธิแพทย์ชนบท. (2557). เสริมคุณค่าปฐมภูมิด้วยระบบสุขภาพระดับอำเภอ (รสอ.)

(เดชา แซ่หลี่, กฤตพงษ์ วิจารณ์วิภาต, สุกัญญา หังสพฤกษ์, ชิตสุภางค์ ทิพย์เที่ยงแท้, ซาลีมาศ ต้นสุ เทพวีรวงศ์ และทัศนีย์ ญาณะ Eds.). นนทบุรี: สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.

กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2538). การศึกษาตลอดชีวิต:การศึกษาของคนไทยในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.

กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2542). คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

กรมวิชาการ. (2539). คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา ใฝ่รู้-ใฝ่เรียน. กรุงเทพฯ: ครุ สภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: ครุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัยาศัย พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ฉลองศรี พลโยธา. (2544). รูปแบบวิธีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามอัยาศัยเพื่อความเข้มแข็ง ของชุมชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ชัยยศ อิมสุวรรณ์. (2543). การพัฒนารูปแบบการศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

ชัยยศ อิมสุวรรณ์, วิศนึ ศิลตระกูลและอมรา ปฐภิญโญบุรณ์. (2544). การศึกษาตามอัยาศัย:จาก แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่แนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัยาศัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน.

ชิตสุภางค์ ทิพย์เที่ยงแท้, ร. ช. จ. (2543). เปรียบเทียบความใฝ่รู้ก่อนและหลังการเรียนโดยใช้ปัญหา เป็นหลักของนักศึกษาพยาบาล. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี, 12(2 กรกฎาคม-ธันวาคม), 12-17.

- ณัฐลักษณ์ ศรีมีชัย. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นของนักศึกษาผู้ใหญ่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร. (ปริญาครุศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ. (2550). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีมการศึกษา. (17 มิ.ย. 2557, 20 ส.ค. 2557). เต็มเต็ม "คนพลาดเรียน" กศน.เทียบระดับการศึกษาสูงสุดขั้นพื้นฐาน "โอกาส-คุณภาพ" ที่จับต้องได้. สืบค้น 17 มิ.ย., 2557, แหล่งที่มา <http://www.thairath.co.th/content/429867>
- นิทรา กิจธีระวุฒิมวงษ์ และภูติท เตชาติวัฒน์. (2555). การจัดการเรียนโดยใช้บริบทเป็นฐาน:กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของนโยบายโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล. วารสารพยาบาลสาธารณสุข, 26(1), 80-100.
- นิรันดร์ ตั้งธีรบัณฑิตกุล;อนันต์ ทองคำและอนันต์ ไชยศักดิ์. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะใฝ่รู้ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- บรรพต พิณีจันท์ และ ฉันทนา พิณีจันท์. (2550). การรักษาผู้ป่วยเบาหวานที่สถานีนอนามัยจังหวัดชัยนาท ปี งบประมาณ 2550. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข, 1(3-4 เสริม 2), 340-350.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุริยาสาสนาน.
- บุญชิต มณีโชติ. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมกับพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาพยาบาล. (ปริญญามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปฐม นิคมานนท์. (2528). การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ทิพย์อักษร.
- ปิลันญา วงศ์บุญ. (2550). การศึกษาคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พยุ่ง ใบแย้ม. (2541). ผลการใช้เทคนิคการควบคุมตนเองที่มีต่อพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบ้านทวน จังหวัดกาญจนบุรี. (ศศ.ม.), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กรุงเทพฯ
- พรสวรรค์ พิมพะนิตย์. (2538). การสร้างแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมวิชาวามุขย์กับการใช้เหตุผลและจริยธรรมสำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- พระสมชาย ฐานวุฑโฒ. (2533). มงคลชีวิต ฉบับธรรมทายาท เล่ม 1. กรุงเทพฯ: นิวไวก์เต็กการพิมพ์.
- พิทักษ์ วงแหวน. (2546). การศึกษาปัจจัยพระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ใฝ่เรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัชดา คงคาหลวง. (2550). การศึกษาความต้องการและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยของบ้านหนังสือ กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ ค.ม.), บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- รุจิ ภู่อสาร และคนอื่นๆ. (2535). แบบเรียนแนวหน้าชุดพัฒนากระบวนการ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล. (2540). การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ ค.ด.), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วินัย พัฒนรัฐและคนอื่นๆ. (2538). แนวการสอนแบบเรียนมาตรฐานฉบับพิเศษเน้นกระบวนการสอน. 5. . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประสานมิตร.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2558). รายงานค่าสถิติพื้นฐานทั่วประเทศ นักศึกษานอกระบบ
<http://www.niets.or.th/nnet/announcementweb/Notice/FrBasicStat.aspx>

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2533). วิทยาศาสตร์เล่ม 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่

1. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สนอง โสहितวิเศษ. (2544). ปรัชญาการศึกษาจากระบบ หน่วยที่ 3 ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญาและ

หลักการศึกษาระบบ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สนอง โสहितวิเศษ. (2546). การศึกษาตลอดชีวิต:กับการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตชาวชนบท. Retrieved

30 October 2014 <http://edu.swu.ac.th/ae/websnong/web01/inform.htm>

สนั่น เดชะนอก. (2550). การศึกษาปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ของ

นักศึกษาการศึกษาจากระบบโรงเรียนศูนย์บริการการศึกษาจากระบบโรงเรียนอำเภอหนองบัวระเหว

จังหวัดชัยภูมิ. (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.

สมคิด อิศระวัฒน์. (2538). ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของคนไทย. มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมคิด อิศระวัฒน์. (2542). ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กของไทยซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง.

มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการสำนักบริหารงานการศึกษาจากระบบโรงเรียน. (2547). กลยุทธ์ทัศน.สู่

การปฏิบัติของสำนักบริหารงานการศึกษาจากระบบโรงเรียน ปีงบประมาณ 2548 -2551.

กรุงเทพมหานคร: รัชชการพิมพ์.

สำนักบริหารงานการศึกษาจากระบบโรงเรียน. (2550). นโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาจากระบบโรงเรียน

ประจำปีงบประมาณ 2550. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2540). จิตพิสัยมีติสำคัญของพัฒนาคน.

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). การพัฒนาด้านจิตพิสัยของผู้เรียน. กรุงเทพฯ:

พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555-2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11: สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551a). แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี (พ.ศ. 2551-2554). กรุงเทพฯ: รังษีการพิมพ์.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551b). ก้าวต่อไปของ กศน. กรุงเทพฯ: ชุมพร พรินท์ แอนด์ ดีไซน์.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2553a). คู่มือการดำเนินงานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 บทที่ 1 การใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. นนทบุรี: บริษัท ไทย พับบลิก เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2553b). คู่มือการดำเนินงานหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. นนทบุรี: บริษัท ไทย พับบลิก เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). รายได้และความยากจน. Retrieved 25 september 2013
<http://service.nso.go.th/nso/web/income/income52.html>

สุคนธ์ ภูริเวทย์. (2542). การออกแบบการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุธาสินี ใจเย็น. (2545). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนระบบการศึกษาทางไกลในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

สุนทร โคตรบรรเทา. (2526). ถนนสู่การอ่าน. กรุงเทพฯ: สุวีริณาสาส์น.

สุนทร สุนันชัย. (2540). รากฐานและวิธีการของนิรมิตนิยม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เนติกุลการพิมพ์.

สุนทร สุนันท์ชัย. (2547). การศึกษาผู้ใหญ่ขั้นพื้นฐาน (Vol. 58-65). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สุมาลี สังข์ศรี. (2545). การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตตามแนวพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2555). การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประเทศไทย. นนทบุรี: โครงการส่งเสริมการแต่ง
ตำรา สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2529). การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: บุรพาสาน.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2542). เงื่อนไขการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และแนวทางการสอนผู้ใหญ่. ภาควิชา
การศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2551). การศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับสตรี. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2554). การบูรณาการการรู้สารสนเทศในการเรียนการสอน. วารสารครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 55(2), 31-49.
- อุดม เขยกีวงศ์. (2551). การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ	อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร. ชิตชงค์ ส. นันทนาเนตร	ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบ
ดร. ภัทรพล มหาพันธ์	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนา มนุษย์และสังคมคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร
ดร. ชนินทร สุขเจริญ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาตามอัธยาศัย
นายวัชรินทร์ จำปี	รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิอนุเคราะห์ให้การสัมภาษณ์

นางพรทิพย์พา คาวีวงศ์	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบึงกาฬ
นางสาวทรงศรี วีระรังษิยากรณ์	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ
ว่าที่พันตรีสุรพล ประเสริฐสุข	รองผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดหนองบัวลำภู
นายเพชรตะบอง ไพรศุณย์	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
นายวิฑูร หาทอง	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอเมืองจังหวัดอำนาจเจริญ
นางเกสร สดชื่น	ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดหนองบัวลำภู

ภาคผนวก ค

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิอนุเคราะห์เข้าประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์	อดีตรองปลัดกระทรวง สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ดร.พีรเทพ รุ่งคุณากร	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ดร.กัมปนาท บริบูรณ์	หัวหน้าภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาลัยราชสุดา
ดร.ปิยะ ศักดิ์เจริญ	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาต่อเนื่อง และ อาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
นางสาวอังคณา วสุรวงศ์	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ หัวหน้าหน่วย ศึกษานิเทศก์
นางยุวณิตย์ ประสงค์สุข	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยเขตปทุมวัน
นางสุนิ มณีวรรณ	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยเขตคลองเตย
นายลือชา แจ่มนิยม	ครูประจำศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยเขตคลองเตย

ภาคผนวก ง
ผลการตรวจเครื่องมือ

แบบสอบถามระดับพฤติกรรมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ โดยให้นักศึกษานอกระบบเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่กระทำพฤติกรรมเหล่านี้ ตามพฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ - พฤติกรรมที่กระทำน้อยที่สุด

ลำดับ	คำถาม	ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ					รวม
		ท่าน ที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่าน ที่ 3	ท่าน ที่ 4	ท่าน ที่ 5	
1	ท่านมักบอกให้สมาชิกในครอบครัวของท่านทบทวนเนื้อหาในการเรียนเสมอ	1	-1	1	1	1	0.60
2	ท่านมักพูดคุยและตั้งคำถามกับสมาชิกในครอบครัวในเรื่องที่สนใจ	1	0	1	1	1	0.80
3	เมื่อท่านสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงของสมาชิกในครอบครัว ท่านจะซักถามทันที	1	1	1	1	1	1.00
4	ท่านรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว	1	1	1	1	1	1.00
5	ท่านส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวได้เรียนรู้ในเรื่องที่สนใจ	1	1	1	1	1	1.00
6	ท่านส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอ่านเสมอ	1	0	1	1	1	0.80
7	ท่านมักจะแนะนำให้สมาชิกในครอบครัวหาข้อมูลต่างๆจากแหล่งเรียนรู้ออนไลน์	1	0	1	1	1	0.80
8	ท่านเป็นแบบอย่างของการเป็นผู้รักการอ่านให้สมาชิกในครอบครัว	1	1	1	1	1	1.00
9	ท่านจะคอยให้กำลังใจสมาชิกในครอบครัวเสมอ หากสมาชิกในครอบครัวท้อแท้ในการเรียน	1	-1	1	1	1	0.60
10	ท่านเป็นแบบอย่างของสมาชิกในครอบครัว โดยท่านมักแสดงออก ในความเพียร และตั้งใจเรียนให้เห็นเสมอ	1	1	1	1	1	1.00

ลำดับ	คำถาม	ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ					รวม
		ท่าน ที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่าน ที่ 3	ท่าน ที่ 4	ท่าน ที่ 5	
11	ท่านสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เดิมมาปรับใช้กับการแก้ไขปัญหาในครอบครัว	1	1	1	1	1	1.00
12	ท่านสามารถแยกแยะและวิเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านมา ก่อนนำไปปรับใช้กับสมาชิกในครอบครัว	1	0	1	1	1	0.80
13	ท่านเชื่อว่าตัวท่านและสมาชิกในครอบครัวสามารถเรียนรู้ได้	1	1	1	1	1	1.00
14	ท่านสอนให้สมาชิกในครอบครัวเป็นคนกล้าตัดสินใจ	1	0	1	1	1	0.80
15	ท่านส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวได้เรียนรู้ทักษะในการดำเนินชีวิต	1	0	1	1	1	0.80
16	สิ่งที่ท่านได้เรียนรู้ในชั้นเรียนสร้างความสนใจต่อท่านทำให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้เพิ่มเติม	1	-1	1	1	1	0.60
17	ท่านจะทบทวนเนื้อหาในการเรียนและทำความเข้าใจเรื่องต่อไปที่จะเรียนโดยไม่ต้องมีใครสั่ง	1	1	1	1	1	1.00
18	เมื่อได้รับรู้งานวิชาการในบางเรื่องช่วยให้ไปคิดต่อเพิ่มเติมได้	1	0	1	1	1	0.80
19	ท่านเชื่อเสมอว่าการเรียนในวันนี้สร้างโอกาสที่ดีในวันข้างหน้า	1	1	1	1	1	1.00
20	ท่านรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียนอย่างตั้งใจ	1	1	1	1	1	1.00
21	ท่านเข้าสัมมนาวิชาการที่จัดขึ้นโดยศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	1	0	1	1	1	0.80
22	ท่านหาข้อมูลเรื่องที่สนใจจากแหล่งเรียนรู้ และข้อมูลจากสารสนเทศหลากหลายแหล่ง	1	1	1	1	1	1.00

ลำดับ	คำถาม	ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ					รวม
		ท่าน ที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่าน ที่ 3	ท่าน ที่ 4	ท่าน ที่ 5	
	เพื่อประกอบการเรียนรู้ของท่าน						
23	ท่านเชื่อว่าการอ่านเป็นเครื่องมือนำท่านไปสู่ความสำเร็จ	1	1	1	1	1	1.00
24	ท่านทบทวนบทเรียนและหาข้อมูลเพิ่มเติมจากหนังสือและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์เตรียมไว้ก่อนเรียนเสมอ	1	1	1	1	1	1.00
25	ท่านไม่เคยขาดเรียนหรือเข้าห้องเรียนสาย	1	0	1	1	1	0.80
26	ในชั้นเรียนแม้จะเรียนในสิ่งที่ไม่สนใจ ท่านสามารถอดทนฟังต่อไปได้ โดยไม่ลุกออกไปกลางคัน	1	0	1	1	1	0.80
27	ท่านนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันเสมอ	1	1	1	1	1	1.00
28	ท่านสามารถแยกแยะและวิเคราะห์ข้อมูลในการเรียนได้	1	1	1	1	1	1.00
29	การเรียนรู้ทำให้ท่านมีความรู้และกล้าแสดงออกหน้าชั้นเรียนหรือต่อหน้าคน เยอะๆได้อย่างภาคภูมิใจ	1	0	1	1	1	0.80
30	การเรียนรู้ส่งเสริมให้ตัวท่านได้เต็มเต็ม ทักษะในทุกด้าน	1	1	1	1	1	1.00
31	ท่านยอมรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้สอนและ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิชาการ	1	0	1	1	1	0.80
32	การประกอบอาชีพของท่าน เมื่อมีข่าวสาร ที่เกี่ยวข้องท่านจะรีบศึกษาหาความรู้	1	0	1	1	1	0.80
33	ท่านสังเกตบุคคลที่ประสบความสำเร็จใน อาชีพต่างๆและทำให้ท่านอยากประสบความสำเร็จบ้าง	1	0	1	1	1	0.80
34	ในอาชีพที่ท่านทำ ท่านจะหาความรู้ใหม่ เสมอ	1	0	1	1	1	0.80

ลำดับ	คำถาม	ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ					รวม
		ท่าน ที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่าน ที่ 3	ท่าน ที่ 4	ท่าน ที่ 5	
35	ท่านพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงานเสมอ	1	1	1	1	1	1.00
36	ท่านเข้าร่วมสัมมนาหรือการประชุมที่เกี่ยวข้องกับสายอาชีพของท่าน	1	1	1	1	1	1.00
37	ท่านอ่านหนังสือที่หลากหลายเพื่อที่จะสามารถเชื่อมโยงความรู้ให้เข้ากับการทำงาน	1	1	1	1	1	1.00
38	ท่านเข้าร่วมสัมมนาตามสถานที่ต่างๆเพื่อพัฒนาตนเองเสมอ	1	0	1	1	1	0.80
39	ท่านมีความภาคภูมิใจในการเรียนรู้งาน	1	1	1	1	1	1.00
40	ท่านมีทัศนคติว่าหากมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพความสำเร็จอยู่ไม่ไกล	1	1	1	1	1	1.00
41	ท่านแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนโดยใช้ประสบการณ์ที่ตนเองผ่านมา	1	1	1	1	1	1.00
42	ท่านนำประสบการณ์ได้เรียนรู้มาพัฒนางานของท่าน	1	1	1	1	1	1.00
43	ท่านภาคภูมิใจในอาชีพของตนเอง	1	0	1	1	1	0.80
44	ในการประกอบอาชีพของท่านทำให้ท่านกล้าตัดสินใจ	1	0	1	1	1	0.80
45	ท่านเป็นที่ยอมรับนับถือในสายงานของท่าน	1	1	1	1	1	1.00
46	ท่านอ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำ	1	1	1	1	1	1.00
47	ท่านสนใจและติดตามข่าวสารที่เกิดขึ้นเป็นประจำ	1	1	1	1	1	1.00
48	ท่านยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ	1	1	1	1	1	1.00
49	ท่านเห็นคุณค่าของการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00

ลำดับ	คำถาม	ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ					รวม
		ท่าน ที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่าน ที่ 3	ท่าน ที่ 4	ท่าน ที่ 5	
50	ท่านชอบเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน ชุมชน และสังคมเสมอ	1	0	1	1	1	0.80
51	ท่านและเพื่อนๆของท่านค้นหาข้อมูลจาก อินเทอร์เน็ตเป็นประจำ	1	0	1	1	1	0.80
52	ท่านและเพื่อนของท่านอ่านหนังสือที่ หลากหลาย	1	0	1	1	1	0.80
53	ท่านและเพื่อนๆมีคติประจำใจว่า ความ พยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น	1	-1	1	1	1	0.60
54	ผู้ที่ประสบความสำเร็จในสังคมที่ท่านอยู่จะ เป็นแรงผลักดันหนึ่งให้ท่านมีความ ปรารถนาอย่างจะประสบความสำเร็จด้วย เช่นกัน	1	0	1	1	1	0.80
55	ท่านและเพื่อนของท่านนำประสบการณ์ที่มี อยู่มาปรับใช้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ อย่างดี	1	-1	1	1	1	0.60
56	ท่านและเพื่อนของท่านสามารถแยกแยะ วิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดขึ้นในสังคมได้	1	-1	1	1	1	0.60
57	ผู้คนที่ท่านรู้จักมองว่าท่านเป็นคนมี ความสามารถมากอีกคนหนึ่ง	1	0	1	1	1	0.80
58	ผู้คนที่ท่านรู้จักมัก ชื่นชมท่านที่มีหน้าที่การ งานดี	1	-1	1	1	1	0.60
59	ผู้คนที่ท่านรู้จักมักจะเชิญให้ท่านเป็นหนึ่งใน ผู้ที่มีบทบาทในการดำเนินงานเสมอ	1	-1	1	1	1	0.60

ภาคผนวก จ

คะแนนผลการทดลองใช้เครื่องมือ

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.992	.995	59

ภาคผนวก ฉ

แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ

แบบสอบถามสภาพพฤติกรรมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ โดยให้นักศึกษานอกระบบเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่กระทำพฤติกรรมเหล่านี้ ตามพฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ - พฤติกรรมที่กระทำน้อยที่สุด

ลำดับ	คำถาม	สภาพความใฝ่รู้ใฝ่เรียน				
		ทำเป็นประจำ 5	ทำประจำ 4	ปานกลาง 3	ทำน้อย 2	ทำน้อยที่สุด 1
1	ท่านมักบอกให้สมาชิกในครอบครัวของท่าน ทบทวนเนื้อหาในการเรียนเสมอ					
2	ท่านมักพูดคุยและตั้งคำถามกับสมาชิกในครอบครัวในเรื่องที่สนใจ					
3	เมื่อท่านสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงของสมาชิกในครอบครัว ท่านจะซักถามทันที					
4	ท่านรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว					
5	ท่านส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวได้เรียนรู้ในเรื่องที่สนใจ					
6	ท่านส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอ่านเสมอ					
7	ท่านมักจะแนะนำให้สมาชิกในครอบครัวหาข้อมูลต่างๆจากแหล่งเรียนรู้ออนไลน์					
8	ท่านเป็นแบบอย่างของการเป็นผู้รักการอ่านให้สมาชิกในครอบครัว					

ลำดับ	คำถาม	สภาพความใฝ่รู้ใฝ่เรียน				
		ทำ เป็น ประจำ 5	ทำ ประจำ 4	ปาน กลาง 3	ทำ น้อย 2	ทำ น้อย ที่สุด 1
9	ท่านจะคอยให้กำลังใจสมาชิกในครอบครัวเสมอ หากสมาชิกในครอบครัวท้อแท้ในการเรียน					
10	ท่านเป็นแบบอย่างของสมาชิกในครอบครัว โดยท่านมักแสดงออก ในความเพียร และ ตั้งใจเรียนให้เห็นเสมอ					
11	ท่านสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เดิมมาปรับใช้กับการแก้ไขปัญหาในครอบครัว					
12	ท่านสามารถแยกแยะและวิเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านเข้ามา ก่อนนำไปปรับใช้กับสมาชิกในครอบครัว					
13	ท่านเชื่อว่าตัวท่านและสมาชิกในครอบครัวสามารถเรียนรู้ได้					
14	ท่านสอนให้สมาชิกในครอบครัวเป็นคนกล้าตัดสินใจ					
15	ท่านส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวได้เรียนรู้ทักษะในการดำเนินชีวิต					
16	สิ่งที่ท่านได้เรียนรู้ในชั้นเรียนสร้างความสนใจ ต่อท่านทำให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้เพิ่มเติม					
17	ท่านจะทบทวนเนื้อหาในการเรียนและทำความเข้าใจเรื่องต่อไปที่จะเรียนโดยไม่ต้องมี					

ลำดับ	คำถาม	สภาพความใฝ่รู้ใฝ่เรียน				
		ทำ เป็น ประจำ 5	ทำ ประจำ 4	ปาน กลาง 3	ทำ น้อย 2	ทำ น้อย ที่สุด 1
	ใครสั่ง					
18	เมื่อได้รับรู้งานวิชาการในบางเรื่องช่วยให้ไป คิดต่อเพิ่มเติมได้					
19	ท่านเชื่อเสมอว่าการเรียนในวันนี้สร้างโอกาส ที่ดีในวันข้างหน้า					
20	ท่านรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียน อย่างตั้งใจ					
21	ท่านเข้าสัมมนาวิชาการที่จัดขึ้นโดยศูนย์ ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย					
22	ท่านหาข้อมูลเรื่องที่สนใจจากแหล่งเรียนรู้ และข้อมูลจากสารสนเทศหลากหลายแหล่ง เพื่อประกอบการเรียนรู้ของท่าน					
23	ท่านเชื่อว่าการอ่านเป็นเครื่องมือนำท่านไปสู่ ความสำเร็จ					
24	ท่านทบทวนบทเรียนและหาข้อมูลเพิ่มเติม จากหนังสือและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์เตรียม ไว้ก่อนเรียนเสมอ					
25	ท่านไม่เคยขาดเรียนหรือเข้าห้องเรียนสาย					
26	ในชั้นเรียนแม้จะเรียนในสิ่งที่ไม่สนใจ ท่านสามารถอดทนฟังต่อไปได้ โดยไม่ลุก ออกไปกลางคัน					

ลำดับ	คำถาม	สภาพความใฝ่รู้ใฝ่เรียน				
		ทำ เป็น ประจำ 5	ทำ ประจำ 4	ปาน กลาง 3	ทำ น้อย 2	ทำ น้อย ที่สุด 1
27	ท่านนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันเสมอ					
28	ท่านสามารถแยกแยะและวิเคราะห์ข้อมูลใน การเรียนได้					
29	การเรียนรู้ทำให้ท่านมีความรู้และกล้า แสดงออกหน้าชั้นเรียนหรือต่อหน้าคน เยอะๆได้อย่างภาคภูมิใจ					
30	การเรียนรู้ส่งเสริมให้ตัวท่านได้เติมเต็ม ทักษะในทุกด้าน					
31	ท่านยอมรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้สอนและผู้ เชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิชาการ					
32	การประกอบอาชีพของท่าน เมื่อมีข่าวสารที่ เกี่ยวข้องท่านจะรีบศึกษาหาความรู้					
33	ท่านสังเกตบุคคลที่ประสบความสำเร็จใน อาชีพต่างๆและทำให้ท่านอยากประสบ ความสำเร็จบ้าง					
34	ในอาชีพที่ท่านทำ ท่านจะหาความรู้ใหม่ เสมอ					
35	ท่านพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ร่วมงานเสมอ					
36	ท่านเข้าร่วมสัมมนาหรือการประชุมที่ เกี่ยวข้องกับสายอาชีพของท่าน					

ลำดับ	คำถาม	สภาพความใฝ่รู้ใฝ่เรียน				
		ทำ เป็น ประจำ 5	ทำ ประจำ 4	ปาน กลาง 3	ทำ น้อย 2	ทำ น้อย ที่สุด 1
37	ท่านอ่านหนังสือที่หลากหลายเพื่อที่จะสามารถเชื่อมโยงความรู้ให้เข้ากับการทำงาน					
38	ท่านเข้าร่วมสัมมนาตามสถานที่ต่างๆเพื่อพัฒนาตนเองเสมอ					
39	ท่านมีความพากเพียรในการเรียนรู้งาน					
40	ท่านมีทัศนคติว่าหากมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพความสำเร็จอยู่ไม่ไกล					
41	ท่านแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนโดยใช้ประสบการณ์ที่ตนเองผ่านมา					
42	ท่านนำประสบการณ์ได้เรียนรู้มาพัฒนางานของท่าน					
43	ท่านภาคภูมิใจในอาชีพของตนเอง					
44	ในการประกอบอาชีพของท่านทำให้ท่านกล้าตัดสินใจ					
45	ท่านเป็นที่ยอมรับนับถือในสายงานของท่าน					
46	ท่านอ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำ					
47	ท่านสนใจและติดตามข่าวสารที่เกิดขึ้นเป็นประจำ					
48	ท่านยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ					
49	ท่านเห็นคุณค่าของการเรียนรู้					

ลำดับ	คำถาม	สภาพความใฝ่รู้ใฝ่เรียน				
		ทำ เป็น ประจำ 5	ทำ ประจำ 4	ปาน กลาง 3	ทำ น้อย 2	ทำ น้อย ที่สุด 1
50	ท่านชอบเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน ชุมชน และสังคมเสมอ					
51	ท่านและเพื่อนๆของท่านค้นหาข้อมูลจาก อินเทอร์เน็ตเป็นประจำ					
52	ท่านและเพื่อนของท่านอ่านหนังสือที่ หลากหลาย					
53	ท่านและเพื่อนๆมีคติประจำใจว่า ความ พยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น					
54	ผู้ที่ประสบความสำเร็จในสังคมที่ท่านอยู่จะ เป็นแรงผลักดันหนึ่งให้ท่านมีความปรารถนา อย่างจะประสบความสำเร็จด้วยเช่นกัน					
55	ท่านและเพื่อนของท่านนำประสบการณ์ที่มี อยู่มาปรับใช้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ อย่างดี					
56	ท่านและเพื่อนของท่านสามารถแยกแยะ วิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดขึ้นในสังคมได้					
57	ผู้คนที่ท่านรู้จักมองว่าท่านเป็นคนมี ความสามารถมากอีกคนหนึ่ง					
58	ผู้คนที่ท่านรู้จักมัก ชื่นชมท่านที่มีหน้าที่การ งานดี					
59	ผู้คนที่ท่านรู้จักมักจะเชิญให้ท่านเป็นหนึ่งใน ผู้ที่มีบทบาทในการดำเนินงานเสมอ					

ตอนที่ 2 แนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ

ข้อความแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ ขอให้นักศึกษานอกระบบได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

1. แนวทางที่ศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือผู้สอนควรมีแนวทางอย่างไร.....

2. แนวทางที่ศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือผู้สอนควรจัด การศึกษาอย่างไร.....

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

1.1 ชาย

1.2 หญิง

2. ปัจจุบันท่านอายุ _____ ปี

3. ระดับการศึกษาในปัจจุบันที่ท่านลงทะเบียนเรียนการศึกษานอกระบบอยู่ในระดับใด

3.1 มัธยมศึกษาตอนต้น

3.2 มัธยมศึกษาตอนปลาย

4. สถานภาพ

4.1 โสด

4.2 สมรส

4.3 หย่า/แยกกันอยู่/หม้าย

5. ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่กับใคร

5.1 อยู่กับ บิดา มารดา ญาติ

5.2 อยู่กับคู่ครอง

5.3 อยู่กับเพื่อน

5.4 อยู่คนเดียว

6. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพใด

6.1 ไม่ได้ประกอบอาชีพ

6.2 ประกอบอาชีพ (โปรดระบุ) _____

7. ปัจจุบันท่านเป็นนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในจังหวัดใด

☐ 7.1 จังหวัดกาฬสินธุ์	☐ 7.2 จังหวัดขอนแก่น	☐ 7.3 จังหวัดชัยภูมิ
☐ 7.4 จังหวัดนครพนม	☐ 7.5 จังหวัดจังหวัดนครราชสีมา	☐ 7.6 จังหวัดบึงกาฬ
☐ 7.7 จังหวัดบุรีรัมย์	☐ 7.8 จังหวัดมหาสารคาม	☐ 7.9 จังหวัดมุกดาหาร
☐ 7.10 จังหวัดยโสธร	☐ 7.11 จังหวัดร้อยเอ็ด	☐ 7.12 จังหวัดเลย
☐ 7.13 จังหวัดศรีสะเกษ	☐ 7.14 จังหวัดสกลนคร	☐ 7.15 จังหวัดสุรินทร์
☐ 7.16 จังหวัดหนองคาย	☐ 7.17 จังหวัดหนองบัวลำภู	☐ 7.18 จังหวัดอำนาจเจริญ
☐ 7.19 จังหวัดอุดรธานี	☐ 7.20 จังหวัดอุบลราชธานี	

8. ก่อนที่ท่านจะมาเป็นนักศึกษาการศึกษานอกระบบท่านจบการศึกษาในระดับใด

☐ 8.1 ประถมศึกษาตอนต้น (ป. __)	☐ 8.2 ประถมศึกษาตอนปลาย (ป. __)
☐ 8.3 มัธยมศึกษาตอนต้น (ม. __)	☐ 8.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. __)
☐ 8.5 ไม่ได้เรียน	☐ 8.6 อื่นๆโปรดระบุ _____

9. ท่านจบการศึกษาก่อนมาสมัครเป็นนักศึกษาการศึกษานอกระบบกี่ปี _____ ปี

10. ท่านคิดว่าหลังจากจบการศึกษาการศึกษานอกระบบท่านจะศึกษาต่อในระดับใด

☐ 10.1 ศึกษาต่อในระดับขั้นต่อไป	☐ 10.2 ไม่ศึกษาต่อ (สาเหตุเพราะ)

11. ท่านมีเป้าหมายในการเรียนการศึกษานอกระบบอย่างไร

แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้สอนและผู้บริหาร

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้สอนและผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1 เพศ 1.1 ชาย 1.2 หญิง

2 ปัจจุบันท่านอายุ _____ ปี

3 วุฒิการศึกษาสูงสุดของท่าน

- 3.1 ปริญญาตรี 3.2 ปริญญาโท
- 3.3 ปริญญาเอก 3.4 ต่ำกว่าปริญญาตรี

4. ท่านมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษาในระบบเป็นเวลา _____ ปี

5. สถานภาพในปัจจุบันของท่าน

- 5.1 ผู้สอนนักศึกษาการศึกษานอกระบบ (ครู กศน.)
- 5.2 ผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

คำถามเกี่ยวกับสภาพความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบ ตามการรับรู้ของผู้สอนและผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1. จากความคิดเห็นของท่านนักศึกษานอกระบบของท่านมีการแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ดังต่อไปนี้ หรือไม่ และ เป็นอย่างไร ตอบได้มากกว่า1ข้อ

- 1.1 ไม่มีพฤติกรรมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- 1.2 มีพฤติกรรมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน (ด้านใดบ้างเลือกได้มากกว่า ✓ หนึ่งข้อ)
- 1.2.1 การสงสัยใคร่รู้ 1.2.2 เปิดใจในการเรียนรู้
- 2.3 มีเครื่องมือในการเรียนรู้ 2.4 มุ่งมั่นในการเรียนรู้
- 2.5 เชื่อมโยงในการเรียนรู้ 2.6 มองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

2. นักศึกษานอกระบบของท่านมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนหรือไม่ อยู่ในระดับใดและในด้านใดบ้าง

- 1.1 ไม่มี 1.2 มี (อยู่ในระดับใดเลือก ✓ หนึ่งข้อ)
- 1.1.1 น้อยที่สุด 1.1.2 น้อย 1.1.3 ปานกลาง
- 1.1.4 มาก 1.1.5 มากที่สุด

ในด้านใดบ้างเลือกหนึ่งข้อ

1.3 ด้านครอบครัว

ข้อเสนอแนะ.....

1.4 ด้านวิชาการ

ข้อเสนอแนะ.....

1.5 ด้านอาชีพ

ข้อเสนอแนะ.....

1.6 ด้านสังคม

ข้อเสนอแนะ.....

3. ในปัจจุบันมีความคิดเห็นว่าคุณศึกษานอกระบบควรส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านใดมากที่สุด เพราะสาเหตุใด

.....

4. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้นักศึกษานอกระบบ และควรเริ่มด้วยวิธีการใด

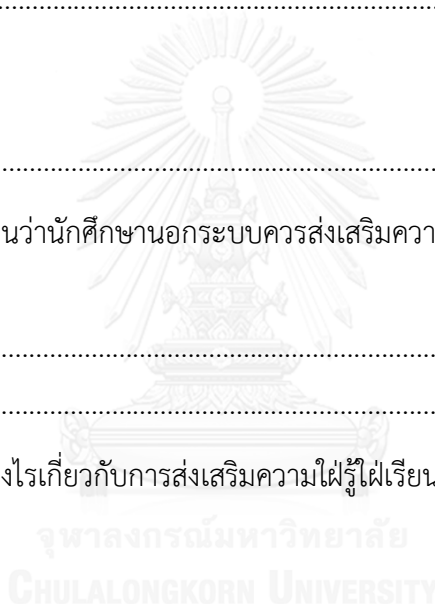
.....

5. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรหากจะส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้นักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน

.....

6. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรหากจะส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้เป็นนโยบายของการศึกษานอกระบบ และจะทำได้อย่างไร

.....

7 แนวทางในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้นักศึกษานอกระบบ โดยมีประเด็นต่อไปนี้อย่างไร

7.1 การสงสัยใคร่รู้

.....

.....

7.2 เปิดใจในการเรียนรู้

.....

.....

7.3 มีเครื่องมือในการเรียนรู้

.....

.....

7.4 มุ่งมั่นในการเรียนรู้

.....

.....

7.5 เชื่อมโยงในการเรียนรู้

.....

.....

7.6 มองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ภาคผนวก ข

ตารางร่างแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน

บริบท การ ดำรง ชีวิตประ จำวัน	ผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน		
	นักศึกษานอกระบบ	ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ	ผู้บริหาร
ด้าน ครอบครัว	<p>1.ครอบครัวควรปลูกฝังความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้กับนักศึกษานอกระบบตั้งแต่ยังเยาว์วัยโดยการพูดคุย และตั้งคำถามจากสิ่งทีนักศึกษานอกระบบสนใจไปสู่ คำถามเพื่อให้ให้นักศึกษานอกระบบได้ไปหาคำตอบ</p> <p>2.นักศึกษานอกระบบควรสร้างปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้ร่วมกับคนในครอบครัว เช่นอ่านหนังสือให้ผู้สูงอายุฟังแล้วแลกเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติ</p>	<p>1. ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ ควรมีบทบาทในการผลักดันให้ครอบครัวมีส่วนในการสร้างโอกาสของการเรียนรู้ให้กับนักศึกษานอกระบบด้วยการสนับสนุนให้นักศึกษานอกระบบได้เรียนรู้จากสถานที่จริง อาทิ พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน โบราณสถาน รวมถึงแหล่งเรียนรู้อื่นๆ อย่างหลากหลาย เพื่อเป็นช่องทางที่ส่งเสริมให้นักศึกษานอกระบบสามารถรับรู้ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง</p> <p>2. ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ ควรผลักดันให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ด้วยการสร้างโครงการหรือจัดกิจกรรม ที่เปิดโอกาสให้</p>	<p>1.ผู้บริหาร ควรส่งเสริมและผลักดันให้ครอบครัวมีส่วนในการสร้างโอกาสของการเรียนรู้ให้กับนักศึกษานอกระบบด้วยการสนับสนุนให้นักศึกษานอกระบบได้เรียนรู้จากสถานที่จริง อาทิ พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน โบราณสถาน รวมถึงแหล่งเรียนรู้อื่นๆ อย่างหลากหลาย เพื่อเป็นช่องทางที่ส่งเสริมให้นักศึกษานอกระบบสามารถรับรู้ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง</p> <p>2. ผู้บริหาร ส่งเสริมนโยบายในการจัดการเรียนการสอนให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ด้วยการสร้างโครงการหรือจัดกิจกรรม ที่เปิดโอกาสให้สมาชิกในครอบครัว นักศึกษานอกระบบ และครู</p>

บริบท การ ดำรง ชีวิตประ จำวัน	ผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน		
	นักศึกษานอกระบบ	ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ	ผู้บริหาร
		<p>สมาชิกในครอบครัว นักศึกษานอกระบบ และ ครู ได้เรียนรู้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ สะท้อน มุมมองต่างๆ ระหว่างกัน ผ่านการพูดคุย ชักถาม หรือทำกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ</p> <p>3. ผู้สอนนักศึกษานอก ระบบ ควรสร้างความ เข้าใจให้ครอบครัวมี บทบาทของการเป็นเป็นผู้ อำนวยความสะดวกในการ เรียนรู้ (Facilitator) ที่ สามารถแนะนำนักศึกษา นอกบบให้สามารถ เรียนรู้ ค้นคว้า หาความรู้ ใหม่ๆ ผ่านช่องทางสื่อ สังคมสมัยใหม่ (Social Media) อาทิ Facebook Google, YouTube e-book ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อ ส่งเสริมให้นักศึกษานอก ระบบได้อ่านมากขึ้น เปิด ใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น</p>	<p>ได้เรียนรู้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ สะท้อน มุมมองต่างๆ ระหว่างกัน ผ่านการพูดคุย ชักถาม หรือ ทำกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ</p> <p>3. ผู้บริหาร ต้องสนับสนุนให้ แต่ละครอบครัวมีบทบาท ของการเป็นเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) ที่สามารถ แนะนำนักศึกษานอกระบบ ให้สามารถเรียนรู้ ค้นคว้า หาความรู้ใหม่ๆ ผ่านช่องทาง สื่อสังคมสมัยใหม่ (Social Media) อาทิ Facebook google youtube e-book ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ นักศึกษานอกบบได้อ่าน มากขึ้น เปิดใจในการเรียนรู้ เพิ่มขึ้น และมีทัศนคติที่ดีต่อ การเรียนรู้</p> <p>4.ผู้บริหารต้องให้การ ส่งเสริมแบบชื่นชม ให้ผู้สอน นักศึกษานอกระบบ ออกแบบกิจกรรมการเรียน</p>

บริบท การ ดำรง ชีวิตประ จำวัน	ผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน		
	นักศึกษานอกระบบ	ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ	ผู้บริหาร
		<p>และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้</p> <p>4. ส่งเสริมให้ผู้สอนนักศึกษานอกระบบออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่สร้างโอกาสให้นักศึกษานอกระบบ ได้เรียนรู้เรื่องราวเชิงลึกเกี่ยวกับครอบครัวของตนเองแล้วมานำเสนอแลกเปลี่ยนกับนักศึกษานอกระบบในชั้นเรียน อาทิ การให้นักศึกษานอกระบบไปศึกษาเรื่องอาชีพในครอบครัวฉัน แล้วออกมาแนะนำเสนอในรูปแบบของการรายงานหน้าชั้นเรียน หรือเขียนเป็นความเรียง แล้วแลกเปลี่ยนกันอ่าน เป็นต้น</p> <p>ออกมานำเสนอในรูปแบบของการรายงานหน้าชั้นเรียน หรือเขียนเป็นความเรียง แล้วแลกเปลี่ยนกันอ่าน เป็นต้น</p>	<p>การสอนที่สร้างโอกาสให้นักศึกษานอกระบบ ได้เรียนรู้เรื่องราวเชิงลึกเกี่ยวกับครอบครัวของตนเองแล้วมานำเสนอแลกเปลี่ยนกับนักศึกษานอกระบบในชั้นเรียน อาทิ การให้นักศึกษานอกระบบไปศึกษาเรื่องอาชีพในครอบครัวฉัน แล้วออกมาแนะนำเสนอในรูปแบบของการรายงานหน้าชั้นเรียน หรือเขียนเป็นความเรียง แล้วแลกเปลี่ยนกันอ่าน เป็นต้น</p> <p>5. ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรสนับสนุนให้ กศน.แต่ละตำบล ในพื้นที่เป็นแกนกลางหลักในการทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่ายส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวแลนักศึกษานอกระบบอย่างสม่ำเสมอ</p>

บริบท การ ดำรง ชีวิตประ จำวัน	ผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน		
	นักเรียนนอกระบบ	ผู้สอนนักเรียนนอกระบบ	ผู้บริหาร
ด้าน วิชาการ	<p>1.นักเรียนนอกระบบ ต้องการเลือกสื่อที่ เหมาะสมกับตนเองใน การค้นคว้าเรียนรู้ เพิ่มเติมในงานหรือ กิจกรรมที่ได้รับ มอบหมาย</p> <p>2.หลังจากที่นักศึกษา นอกระบบได้เรียนรู้แล้ว ควรตรวจสอบความรู้ที่ ได้ว่าสามารถนำไปปฏิบัติ หรือปรับให้เชื่อมโยงกับ การใช้ชีวิตของนักศึกษา นอกระบบได้จริงหรือไม่</p> <p>3.นอกจากนี้นักศึกษานอก ระบบจะเรียนรู้ในศูนย์ ส่งเสริมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยแล้วนั้น นักศึกษานอกระบบควร แสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลายทั้งที่เป็น สถานที่ และบุคคล เช่น พิพิธภัณฑ์ ครูภูมิ ปัญญา การไปท่องเที่ยว</p>	<p>1 ผู้สอนนักเรียนนอก ระบบ สร้างเนื้อหาในการ จัดการเรียนการสอนให้ กระชับเข้าใจง่ายพร้อมมี ภาพประกอบ และมี คำถามให้นักศึกษา นอกระบบค้นคว้าหา คำตอบต่อไป</p> <p>2 ผู้สอนนักเรียนนอก ระบบ จัดกิจกรรมการ ส่งเสริมการอ่านให้ ต่อเนื่องและมีหนังสือ, หนังสือพูดได้,ข้อมูลจาก ออนไลน์ต่างๆ สื่อที่ หลากหลายเพื่อส่งเสริม ทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้</p> <p>3 ผู้สอนนักเรียนนอก ระบบ จัดเนื้อหาในการ สอน นอกจากทฤษฎีแล้ว ควรมีการได้ปฏิบัติจริงร่วม ด้วยเพื่อให้นักศึกษานอก ระบบได้เห็นคุณค่าของ การเรียนรู้และเชื่อมโยงไป ใช้ประโยชน์ใน ชีวิตประจำวันได้</p>	<p>1 ผู้บริหาร จัดให้มี การศึกษาดูงาน นอกสถานที่ (ต่างจังหวัด) และในสถานที่ (สถานที่สำคัญของจังหวัด ของตน) จัดสัมมนาวิชาการ ให้นักศึกษานอกระบบได้ สะท้อนปัญหาในการเรียน และได้ร่วมกันหาข้อแก้ไขกับ ผู้สอนนักเรียนนอกระบบ และผู้บริหาร ทั้งนี้รวมถึง การเข้าค่ายพักแรมด้าน วิชาการเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้นักศึกษานอกระบบ เกิดการเชื่อมโยงความรู้ การ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ และสาน สัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา นอกระบบ</p> <p>2 ผู้บริหาร ควรยกย่อง ชมเชยนักศึกษานอกระบบที่ ประสบความสำเร็จจากการ เรียน กศน. บ่อยๆ เพื่อ นักศึกษานอกระบบจะได้เอา ไปเป็นแบบอย่าง สร้างความ เชื่อมั่น และให้นักศึกษานอก ระบบมีความมุ่งมั่นว่าจะ</p>

บริบท การ ดำรง ชีวิตประ จำวัน	ผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน		
	นักศึกษานอกระบบ	ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ	ผู้บริหาร
	ในที่ไม่ค่อยไป เป็นต้น	<p>4 ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ ยกย่องชมเชยผู้ที่ประสบความสำเร็จจากการเรียน กศน.ให้ นักศึกษานอกระบบได้รู้สึกถึงความสำเร็จ จะทำให้นักศึกษานอกระบบรู้สึกถึงความเท่าเทียมกับนักศึกษานอกระบบอื่นๆที่เรียนในระบบโรงเรียน เพื่อให้นักศึกษานอกระบบจะได้เอาไปเป็นแบบอย่าง สร้างความเชื่อมั่น และให้นักศึกษานอกระบบมีความมุ่งมั่นว่าจะสามารถเรียนจบและมีอนาคตที่ดีได้</p> <p>5. ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ ใช้ช่องทางของสื่อสังคมออนไลน์ในการแชร์ความรู้ พุดคุย มอบหมายงาน และส่งงาน อาทิ ช่องทนายไลน์(Line) ข้อความในเฟสบุ๊ก (Msg Facebook) ทวิตเตอร์</p>	สามารถเรียนจบและมีอนาคตที่ดีได้

บริบท การ ดำรง ชีวิตประ จําวัน	ผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน		
	นักเรียนนอกกระบบ	ผู้สอนนักเรียนนอกกระบบ	ผู้บริหาร
		และสไกป์ (Skype)	
ด้าน อาชีพ	<p>1.นักเรียนนอกกระบบจะต้องมี สื่อเทคโนโลยีที่สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ออนไลน์ เพื่อทันต่อความก้าวหน้าในอาชีพ</p> <p>2.นักเรียนนอกกระบบต้องแสวงหาความก้าวหน้าในอาชีพของตนเองโดยการพูดคุยกับผู้รู้ ภูมิปัญญาครู เพื่อน เพื่อนำไป ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มาปรับใช้กับอาชีพของตน</p>	<p>1 ผู้สอนนักเรียนนอกกระบบ ควรผลักดันให้นักเรียนนอกกระบบได้มีโอกาสเข้าร่วมสัมมนาวิชาการเกี่ยวกับ การพัฒนาอาชีพของนักเรียนนอกกระบบ ในเรื่องการปลูกพืช การบำรุงดิน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี ให้ได้ประสิทธิภาพเพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้น และการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น</p> <p>2 ผู้สอนนักเรียนนอกกระบบ จัดให้มีการสอนทักษะด้านอาชีพเช่น หัตถกรรม เกษตรกรรม การแกะสลัก หรือ ศิลปวัฒนธรรม การร่ายรำ การแข่ง การทำอาหาร การตัดเสื้อผ้า การสร้างบ้านแบบอีสานที่ยกสูงจาก</p>	<p>1.ผู้บริหารเป็นคนกลางในการเป็นผู้จัดประกวดโครงการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนนอกกระบบได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และภูมิปัญญาทางด้านอาชีพในท้องถิ่นของตน ทั้งยังได้มีการพูดคุย สอบถามซักถามในประเด็นที่สงสัย รวมถึงทำให้นักเรียนนอกกระบบได้เพื่อสามารถปรับพัฒนาความรู้ที่ได้จากการได้เรียนรู้ มาปรับใช้ให้เหมาะสมและสร้างสรรค์ให้เหมาะกับอาชีพของตนเอง</p>

บริบท การ ดำรง ชีวิตประ จำวัน	ผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน		
	นักศึกษานอกระบบ	ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ	ผู้บริหาร
		<p>พิน นอกจากจะเป็นการ อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีแล้ว ยังช่วยให้ นักศึกษานอกระบบได้เห็น ความสำคัญของการเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น แล้วยังช่วยสืบทอด วัฒนธรรมประเพณีให้คง อยู่กับท้องถิ่นสืบต่อไป นอกจากนี้ยังทำให้ นักศึกษานอกระบบมี ความมุ่งมั่นในการพัฒนา อาชีพของตน เปิดใจรับสิ่ง ใหม่เพื่อเชื่อมโยงความรู้ที่ มีอยู่กับสิ่งใหม่ที่อยู่ ตรงหน้า และสามารถ กระตุ้นให้นักศึกษานอก ระบบไปสืบหาข้อมูลจาก แหล่งเรียนรู้อื่นๆเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ให้กับอาชีพของตน</p>	
ด้าน สังคม	1 นักศึกษานอกระบบ ควรเข้าร่วมกิจกรรมที่ จัดขึ้นในชุมชนอย่าง สม่ำเสมอ	1 ผู้สอนนักศึกษานอก ระบบผลักดันให้ชุมชนมี ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม รักการอ่าน ผลัดเปลี่ยน	1.ผู้บริหารร่วมส่งเสริมให้เกิด เวทีสัมมนาสืบสานการ เรียนรู้จากอดีตสู่ปัจจุบัน ให้ นักศึกษานอกระบบได้มี

บริบท การ ดำรง ชีวิตประ จำวัน	ผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน		
	นักศึกษานอกระบบ	ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ	ผู้บริหาร
2 ร่วมประชุมกับชุมชน หมู่บ้านเพื่อระดม ความคิดในเรื่องต่างๆ เช่นการแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้นในชุมชน	เรียนรู้กันในชุมชนของตน และชุมชนรอบข้าง เพื่อให้ ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อที่จะได้ถ่ายทอดความรู้ จากรุ่นสู่รุ่นได้ 2 ผู้สอนนักศึกษานอก ระบบ ร่วมจัดการเรียน การสอนกับชุมชน โดยหา ความต้องการจากชุมชน และทำเป็นหลักสูตร เพื่อให้นักศึกษานอกระบบ ได้มีโอกาสในการเปิดโลก ทัศน์ในการเรียนรู้ เรื่อง เกี่ยวกับชุมชน ส่งเสริม การต่อยอดความรู้จาก อดีตจนถึงปัจจุบัน และ ร่วมนำเสนอไปพร้อมกับ คนในชุมชน เพื่อให้ นักศึกษานอกระบบได้ มุ่งมั่นและรับผิดชอบต่อ ส่วนร่วมและตนเอง	โอกาสแลกเปลี่ยนมุมมอง พูดคุย ซักถาม หาข้อมูล เกี่ยวกับชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ จะเป็นการเปิดใจให้ นักศึกษานอกระบบได้เกิด ความมุ่งมั่นค้นคว้าหา คำตอบให้ตนเอง 2.ผู้บริหาร ร่วมผลักดันให้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมรักการอ่าน ผลัดเปลี่ยนเรียนรู้กันใน ชุมชนของตนและชุมชนรอบ ข้าง เพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่ง เรียนรู้ เพื่อที่จะได้ถ่ายทอด ความรู้จากรุ่นสู่รุ่นได้ 3. ผู้บริหาร มีนโยบายในการ ส่งเสริมการจัดการเรียนการ สอนกับชุมชน โดยหาความ ต้องการจากชุมชนและทำ เป็นหลักสูตร เพื่อให้ นักศึกษานอกระบบได้มี โอกาสในการเปิดโลกทัศน์ใน การเรียนรู้ เรื่องเกี่ยวกับ ชุมชน ส่งเสริมการต่อยอด ความรู้จากอดีตจนถึง	

บริบท การ ดำรง ชีวิตประ จำวัน	ผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน		
	นักศึกษานอกระบบ	ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ	ผู้บริหาร
			ปัจจุบัน และร่วมนำเสนอไป พร้อมกับคนในชุมชน เพื่อให้ นักศึกษานอกระบบได้มุ่งมั่น และรับผิดชอบต่อส่วนร่วม และตนเอง

ภาคผนวก ข

ตารางสรุปผลการทำโฟกัสกรุ๊ปเพื่อหาแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนโดยใช้บริบท
ชีวิตประจำวัน

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
1.แนวทาง ที่ร่างขึ้นนี้ จะนำไปสู่ การปฏิบัติ ได้จริง หรือไม่ เพราะ อะไร	ครอบครัว	1.ควรทราบ พื้นฐาน ครอบครัวของ นักเรียนนอก ระบบ บาง ครอบครัวอาจจะ มีปัญหา การ ส่งเสริมความใฝ่รู้ ใฝ่เรียนใน ครอบครัว ควร ให้นักเรียนนอก ระบบมีบทบาท นำ ผู้สอน นักเรียนนอก ระบบและ ผู้บริหารเป็น เพียงฝ่าย สนับสนุน ส่งเสริม และให้ กำลังใจ	1. “...นักเรียนนอก ระบบหรือนักศึกษา นอกระบบในงานวิจัย ของน้องนั้น เป็น นักศึกษาที่เรียน การศึกษาพื้นฐาน 51 ของหลักสูตร กคน. นั้น เป็นผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ในระดับ และเป็น กลุ่มที่ส่วนใหญ่ มี ปัญหาครอบครัวด้วย ส่วนหนึ่ง หลุดจากใน ระบบด้วยส่วนหนึ่งนะ ครับ” ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์, คุณอังคณา วสุรวงศ์, คุณลือชา แจ่มนิยม (ประชุมกลุ่มย่อย, 29 มิถุนายน 2558) 2. “...หน้าที่ในการ ส่งเสริมนั้นเป็นหน้าที่ ของผู้สอนนักศึกษา นอกระบบกับผู้บริหาร	1.นักเรียนนอก ระบบ ควร พูดคุยกับคนใน ครอบครัว เกี่ยว กันเรื่องที่น่าสนใจ เช่นในอนาคต นักเรียนนอก ระบบอยาก ประกอบอาชีพ อะไร และ นักเรียนนอก ระบบต้องทำ อย่างไรบ้าง เพื่อความสนิท สนมใกล้ชิดกัน ของตนใน ครอบครัว 2.นักเรียนนอก ระบบและ ครอบครัวควร สร้างปฏิสัมพันธ์ ในการร่วมเรียนรู้ กันในครอบครัว เช่นอ่านหนังสือ

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
			<p>ก็จริง แต่ทาง กคน. ไม่สามารถลงไปก้าวถ่ายเรื่องของครอบครัวได้เต็มตัว เรื่องนี้ต้องให้นักศึกษานอกกระบบทำเองนะ เราควรเสริมให้นักศึกษานอกกระบบเกิดแล้วไปให้คนในบ้านเขา”</p> <p>ดร.ปิยะ ศักดิ์เจริญ (ประชุมกลุ่มย่อย, 29 มิถุนายน 2558)</p>	<p>ให้ผู้สูงอายุฟังแล้วแลกเปลี่ยนมุมมอง และทัศนคติ</p>
	<p>วิชาการ</p>	<p>1. ผู้สอน นักศึกษานอกกระบบเป็นผู้ที่มีบทบาทหลักที่สำคัญที่จะส่งเสริมให้นักศึกษานอกกระบบเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม</p>	<p>1. “...ปัญหาที่เกิดขึ้นคือเด็กไม่ค่อยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ดังนั้นจึงต้องสร้างแรงจูงใจ มีตัวผลักดันให้เกิดที่หลากหลาย ผู้สอน นักศึกษานอกกระบบควรทำอะไรให้เกิดและผู้บริหารต้องทำหน้าที่สนับสนุน อย่าเพิกเฉยไม่สกัดกัน”</p> <p>ดร.ปิยะ ศักดิ์เจริญ (ประชุมกลุ่มย่อย, 29 มิถุนายน 2558)</p> <p>2. “...ผู้วิจัยควรระบุ</p>	<p>1.ผู้สอน นักศึกษานอกกระบบหาความต้องการ โดยถามนักศึกษา นอกกระบบถึงความต้องการ เครื่องมือในการเรียนรู้ว่า นักศึกษานอกกระบบต้องการ หรือชอบแบบใด และผู้สอน นักศึกษานอกกระบบจัดเป็นชุด</p>

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
		<p>ที่เอื้อต่อการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนแก่นักศึกษานอกระบบ และตัวผู้บริหารต้องส่งเสริมพร้อมสนับสนุนกิจกรรมต่างๆที่ผู้สอนนักศึกษา นอกระบบได้คิดค้นขึ้น เพื่อให้ นักศึกษานอกระบบเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนใน ด้านวิชาการหรือทุกด้าน</p>	<p>หน้าที่ให้ชัดเจนว่า ใคร ส่งเสริมใคร เช่น ผู้บริหารศูนย์,ผู้บริหาร สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม อัยาศัย กำหนดให้ ชัดเจนเพื่อจะได้ไม่เกิด ความเข้าใจผิด”</p> <p>ดร.ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล (ประชุมกลุ่มย่อย ,29 มิถุนายน 2558)</p> <p>3. “...ผู้บริหาร ควรยก ย่องชมเชยนักศึกษา นอกระบบที่ประสบ ความสำเร็จจากการ เรียน กศน. บ่อยๆ เพื่อ นักศึกษานอกระบบจะ ได้เอาไปเป็นแบบอย่าง สร้างความเชื่อมั่น และ ให้นักศึกษานอกระบบ มีความมุ่งมั่นว่าจะ สามารถเรียนจบและมี อนาคตที่ดีได้”</p> <p>ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ (สัมภาษณ์ , 26 มิถุนายน 2558)</p>	<p>ความรู้โดยใช้สื่อ เครื่องมือที่ช่วย ส่งเสริมการ เรียนรู้ให้ นักศึกษานอกระบบได้เลือก ตามต้องการ</p> <p>2. ผู้สอน นักศึกษานอกระบบต้องสอน นักศึกษานอกระบบโดยผ่าน ประสบการณ์ ของผู้ที่ประสบ ความสำเร็จ สะท้อนให้ นักศึกษานอกระบบเห็นปัญหา และผลของการ แก้ไขปัญหา ชี้ให้เห็นผลของ การรอคอย เพื่อให้นักศึกษา นอกระบบได้ซึม ซัก และอยาก เอาเป็น แบบอย่าง พร้อม กันนี้ผู้สอน</p>

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
				<p>นักศึกษานอก ระบบจัดให้ นักศึกษานอก ระบบได้พบกับ บุคคลที่ผู้สอน นักศึกษานอก ระบบนำมาเป็น ต้นแบบ ให้ นักศึกษานอก ระบบได้พูดคุย และสอบถาม ปัญหาวิธีการแก้ ไข โดยผ่านการ จัดสัมมนาใน สถานที่เรียน เป็นต้น</p> <p>3. ผู้สอน นักศึกษานอก ระบบควรยก ย่องชมเชยผู้ที่ ประสบ ความสำเร็จจาก การเรียน การศึกษานอก ระบบ. ให้ นักศึกษานอก ระบบได้รู้สึกถึง ความสำเร็จ จะ</p>

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
				<p>ทำให้นักศึกษานอกระบบรู้สึกถึงความเท่าเทียมกับนักศึกษานอกระบบอื่นๆที่เรียนในระบบโรงเรียน เพื่อให้นักศึกษานอกระบบจะได้เข้าไปเป็นแบบอย่างสร้างความเชื่อมั่น และให้นักศึกษานอกระบบมีความมุ่งมั่นว่าจะสามารถเรียนจบและมีอนาคตที่ดีได้</p> <p>4. ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาระดับอำเภอ และผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก</p>

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
				<p>ระบบและ การศึกษาตาม อัยาศัยประจำ จังหวัด จัดให้มี การศึกษาดูงาน นอกสถานที่ (ต่างจังหวัด) และในสถานที่ (สถานที่ๆสำคัญ ของจังหวัดของ ตน) จัดสัมมนา วิชาการ ให้ นักศึกษานอก ระบบได้สะท้อน ปัญหาในการ เรียนและได้ ร่วมกันหาข้อแก้ ไขกับผู้สอน นักศึกษานอก ระบบและ ผู้บริหาร ทั้งนี้ รวมถึงการเข้า ค่ายพักแรมด้าน วิชาการเชิง ปฏิบัติการ เพื่อให้นักศึกษา นอกระบบเกิด การเชื่อมโยง</p>

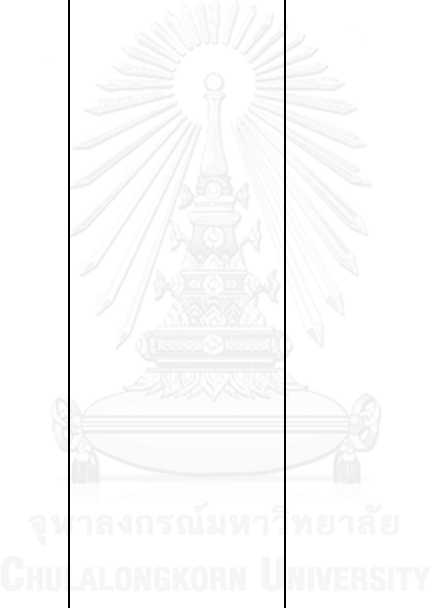
ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
				<p>ความรู้ การ สร้างสรรค์สิ่ง ใหม่ และสาน สัมพันธ์ระหว่าง นักศึกษานอก ระบบ 5. ผู้บริหารศูนย์ การศึกษานอก ระบบและ การศึกษาระดับ อำเภอ และ ผู้บริหาร สำนักงาน ส่งเสริม การศึกษานอก ระบบและ การศึกษาตาม อัธยาศัยประจำ จังหวัด จะต้อง ไม่เพิกเฉยต่อ การที่ผู้สอน นักศึกษานอก ระบบแนะนำ ของมูลเพื่อ จัดการเรียนการ สอนที่จะ สามารถส่งเสริม นักศึกษานอก</p>

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
				<p>ระบบให้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และผู้บริหารในทุกระดับควรลงไปสู่สมดุการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน นักศึกษานอก ระบบเพื่อยกระดับคุณภาพในการเรียนการสอน และร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อนักศึกษานอก ระบบไม่สามารถไปถึงความใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้</p> <p>นอกจากผู้บริหารศูนย์ การศึกษานอก ระบบและ การศึกษาระดับ อำนวย และผู้บริหาร สำนักงาน ส่งเสริม การศึกษานอก</p>

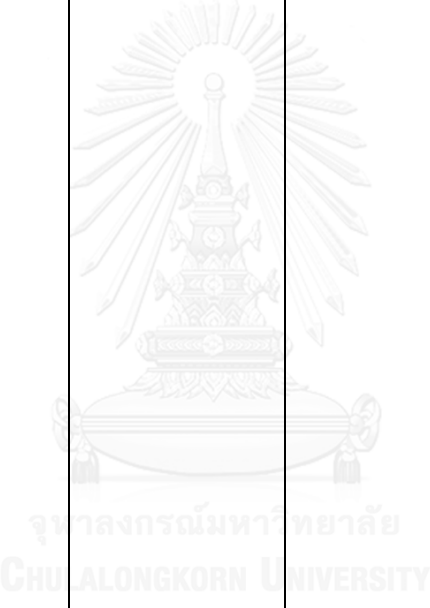
ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
				<p>ระบบและ การศึกษาตาม อัยาศัยประจำ จังหวัด ส่วนกลางก็ต้อง สนับสนุนให้เกิด ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน โดยการกำหนด ออกเป็นนโยบาย สำหรับทุกภาค ส่วนต้องทำ โดย กำหนดหน้าที่ อย่างชัดเจน โดย มีครู กศน.เป็นผู้ ที่จัดการเรียน การสอนเพื่อ ส่งเสริมความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ผู้บริหาร ศูนย์การศึกษา นอกระบบและ การศึกษาระดับ อำเภอ และ ผู้บริหาร สำนักงาน ส่งเสริม การศึกษานอก ระบบและ การศึกษาตาม</p>

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
				<p>อัยาศัยประจำ จังหวัดทุก จังหวัด ทำหน้าที่ ส่งเสริม สนับสนุนผู้สอน นักศึกษานอก ระบบให้สามารถ จัดการเรียนการ สอนที่ส่งเสริม ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ให้เกิดขึ้นเป็น รูปธรรม และ หน่วยงานที่มี หน้าที่จัดการ ประเมินอย่าง เป็นระบบ สม่ำเสมอ เพื่อ ปรับปรุงข้อด้อย และพัฒนาข้อดี ที่เกิดขึ้น</p>
	<p>อาชีพ</p>	<p>1.เน้นการต่อ ยอดในชีวิต ทำ ให้นักศึกษานอก ระบบเกิดความ อยากเรียนรู้ใน อาชีพที่ตนเอง ทำอยากต่อยอด</p>	<p>1. “...กิจกรรมที่จะ ส่งเสริมต้องต่อยอด นักศึกษาได้ เรื่องอาชีพ ก็ต้องให้ไปพัฒนาอาชีพ เขาได้ ต่อยอดอาชีพตัว นักศึกษาได้” คุณยุวณิตย์ ประสมค์</p>	<p>1. นักศึกษานอก ระบบจะต้อง ค้นหาข้อมูลที่ เกี่ยวข้องกับ อาชีพที่ตนเอง สนใจหรือ ประกอบอาชีพ</p>

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
		<p>ให้ประสบ ความสำเร็จมาก ขึ้น ผลักดันให้ เรียนรู้เพิ่มเติม นำสิ่งที่มีอยู่มา ส่งเสริมนักศึกษา นอกระบบ การ ส่งเสริมจาก ประสบการณ์ ตรงจะช่วยเสริม นักศึกษานอก ระบบใฝ่รู้ใฝ่ เรียนมากขึ้น ส่วนผู้บริหาร ต้องสนับสนุน เต็มที่</p>	<p>สุข (ประชุมกลุ่มย่อย, 29 มิถุนายน 2558) 2. “...ไม่ใช่จะเอาข้อมูล จากข้างนอกอย่างเดียว ต้องดูด้วยว่าเรามีอะไร ดี เน้นสิ่งนั้น แต่ละที่ก็ โดดเด่นต่างกัน เอา จุดเด่นมาเสริมให้เชี่ยวชาญ จนชำนาญเลย” คุณสุณี มณีวรรณ (สัมภาษณ์, 25 มิถุนายน 2558) 3. “...ข้อมูลหาได้จาก รอบตัวของนักศึกษา เลยนะ ตัวนักศึกษาก็ เป็นแหล่งข้อมูล หา จากรอบตัวนักศึกษาได้ เลยคุยกันก็แลกเปลี่ยน ข้อมูลได้” ดร.ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล (ประชุมกลุ่มย่อย, 29 มิถุนายน 2558)</p>	<p>อยู่ให้เป็นข้อมูล ที่ทันสมัย จาก สื่อที่หลากหลาย เพื่อทันต่อ ความก้าวหน้าใน อาชีพ 2. นักศึกษานอก ระบบต้อง แสวงหา ความก้าวหน้าใน อาชีพของตนเอง โดยการพูดคุย กับผู้รู้ ภูมิปัญญา ครู เพื่อน เพื่อ นำไปข้อมูลที่ เป็นประโยชน์มา ปรับใช้กับอาชีพ ของตน 3. ผู้สอน นักศึกษานอก ระบบ ควร ผลักดันให้ นักศึกษานอก ระบบได้มีโอกาส เข้าร่วมสัมมนา วิชาการด้าน อาชีพ กับผู้ที่ ประสบ</p>

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
		 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>		<p>ความสำเร็จใน อาชีพที่นักศึกษา นอกระบบสนใจ เพื่อเป็น แรงผลักดันให้ นักศึกษานอก ระบบเกิดความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนจาก ประสบการณ์ ตรง ในการ พัฒนาอาชีพของ นักศึกษานอก ระบบที่ส่วนใหญ่ เป็นชาวนา สวน ไร่ และ ชาวสวน ได้เรียนรู้เรื่อง การปลูกพืช การ บำรุงดิน การใช้ ปุ๋ยอินทรีย์แทน ปุ๋ยเคมี การ จัดการพืชสวนไร่ ให้ได้ ประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ผลผลิต มากขึ้น และการ ส่งเสริมการเพิ่ม มูลค่าให้กับ ผลิตภัณฑ์ใน</p>

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
				<p>ท้องถิ่น การ แสวงหาตลาดใน การวางขาย ผลิตภัณฑ์ เป็น ต้น</p> <p>4. ผู้สอน นักศึกษานอก ระบบ จัดให้มี การสอนทักษะ ทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญา ของแต่ละ ท้องถิ่น ทั้งยัง เป็นการเพิ่ม อาชีพทางเลือก ให้นักศึกษานอก ระบบ เช่น หัตถกรรม เกษตรกรรม การแกะสลัก หรือ ศิลปวัฒนธรรม การรำยรำ การ แข่ง การ ทำอาหาร การ ตัดเสื้อผ้า การ สร้างบ้านแบบ อีสานที่ยกสูง</p>

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
				<p>จากพื้น นอกจากจะเป็น การอนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณีแล้ว ยัง ช่วยให้นักศึกษา นอกระบบได้ เห็นความสำคัญ ของการเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่นแล้วยัง ช่วยสืบทอด วัฒนธรรม ประเพณีให้คง อยู่กับท้องถิ่นสืบ ต่อไป นอกจากนี้ ยังทำให้ นักศึกษานอก ระบบมีความ มุ่งมั่นในการ พัฒนาอาชีพของ ตน เปิดใจรับสิ่ง ใหม่เพื่อเชื่อมโยง ความรู้ที่มีอยู่กับ สิ่งใหม่ที่อยู่ ตรงหน้า และ สามารถกระตุ้น ให้นักศึกษานอก</p>

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
				ระบบไปสืบหา ข้อมูลจากแหล่ง เรียนรู้อื่นๆ เพิ่มขึ้น เพื่อที่จะ สร้างสรรค์สิ่ง ใหม่ให้กับอาชีพ ของตน
	สังคม	1.ด้านสังคม ครู ต้องผลักดันให้ นักเรียนนอก ระบบเกิดการ เรียนรู้ผ่าน ประสบการณ์ จากผู้ที่ประสบ ความสำเร็จ หรือ แนวทางของผู้ ประสบ ความสำเร็จ อาจจะเป็นการ เรียนรู้ตามวัย จัดการเรียนการ สอนกับชุมชน โดยหาความ ต้องการจาก ชุมชน และทำ เป็นหลักสูตร ร่วมกับชุมชน	1. “...เรื่องนี้ต้องร่วมมือ กัน คนเดียวส่วนเดียว ทำไมได้ต้องร่วมกัน รับผิดชอบ นักเรียน นอกระบบทำคนเดียว ไปได้ ครู ผู้บริหาร ชุมชน ทั้งหมดต้องมา ร่วมกันคุยกัน ร่วมกัน รับผิดชอบ ”ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (ประชุม กลุ่มย่อย,29 มิถุนายน 2558) 2. “...เปิดโอกาสให้ นักเรียนนอกกระบบได้ เรียนรู้ การอยู่ในสังคม การเข้ากับผู้ใหญ่ การ เรียนรู้ของแต่ละช่วงวัย ทำให้นักเรียนนอก ระบบได้เปิดมุมมองใน การอยู่ร่วมกับผู้อื่น”	1. ผู้สอน นักเรียนนอก ระบบร่วมจัด กิจกรรมกับ ชุมชน เช่นในวัน สำคัญต่างๆ และ พิธีกรรมเพื่อสืบ สานวัฒนธรรม ในท้องถิ่น โดย ให้นักเรียนนอก ระบบได้มีส่วน ร่วมกับชุมชน เป็นการเปิด โอกาสให้ นักเรียนนอก ระบบได้เรียนรู้ การอยู่ในสังคม การเข้ากับผู้ใหญ่ การเรียนรู้ของ แต่ละช่วงวัย ทำ

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
		<p>เพื่อให้ให้นักศึกษานอกระบบได้มีโอกาสในการเปิดโลกทัศน์ในการเรียนรู้ เรื่องเกี่ยวกับชุมชน ส่งเสริมการต่อยอดความรู้จากอดีตจนถึงปัจจุบัน และร่วมนำเสนอไปพร้อมกับคนในชุมชน เพื่อให้ นักศึกษานอก ระบบได้มุ่งมั่น และรับผิดชอบ ต่อส่วนร่วมและตนเอง พร้อมทั้งจัดกิจกรรมที่หลากหลาย น่าสนใจ เป็น การช่วยผลักดัน ให้ให้นักศึกษานอก ระบบกับชุมชนมี ส่วนร่วม ร่วมกัน มากขึ้น ตัว ผู้บริหาร ทำ หน้าที่สนับสนุน</p>	<p>ดร.พีรเทพ รุ่งคุณากร (ประชุมกลุ่มย่อย, 29 มิถุนายน 2558)</p> <p>3. “...ผลัดเปลี่ยนเรียนรู้ กันในชุมชนของตนและ ชุมชนรอบข้าง เพื่อให้ ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ ”ดร.ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล (ประชุมกลุ่มย่อย, 29 มิถุนายน 2558)</p> <p>4. “...จัดให้มีการ เพื่อที่จะได้ถ่ายทอด ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น”ดร. ปิยะ ศักดิ์เจริญ (ประชุมกลุ่มย่อย, 29 มิถุนายน 2558)</p> <p>5. “...บทเรียน ที่ เกี่ยวข้องกับวิถีชุมชน และวิถีวัฒนธรรม อาจจะเป็นกิจกรรม ถามตอบจากป้ายคำ หรือ ที่แสดงถึงความ สอดคล้องกับเนื้อหา บทเรียน”ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ดร.วร รัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา (ประชุมกลุ่มย่อย, 29 มิถุนายน 2558)</p>	<p>ให้นักศึกษานอก ระบบได้เปิด มุมมองในการอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้ แม้จะต่างวัยกัน ก็ตาม</p> <p>2. ผู้สอน นักศึกษานอก ระบบร่วมมือ กิจกรรมที่ผู้สอน นักศึกษานอก ระบบจะจัดขึ้น นั้น ผู้สอน นักศึกษานอก ระบบควรหา ความต้องการ และต้องให้คนใน ชุมชน,แต่ละ ชุมชน เข้ามา มี ส่วนร่วมในการ จัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมรักการ อ่าน ต้องจัดให้มี การผลัดเปลี่ยน เรียนรู้กัน ใน ชุมชนของตน และชุมชนรอบ ข้าง เพื่อให้</p>

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
		<p>กิจกรรมที่ผู้สอน นักศึกษานอก ระบบและ นักศึกษานอก ระบบอยากให้เกิดขึ้นในชุมชน ค่อยสนับสนุนในทุกด้านเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนผู้สอน นักศึกษานอก ระบบในการจัด กิจกรรมและ ส่งเสริมนักศึกษา นอกกระบบให้เกิด ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ในด้านสังคมมากขึ้น</p>	<p>6. "...เชิญบุคคลที่มีความสำคัญกับชุมชน มาให้ความรู้และ ประสบการณ์ตรงกับ นักศึกษา" คุณลือชา แจ่มนิยม (ประชุมกลุ่มย่อย, 29 มิถุนายน 2558)</p> <p>7. "...ในการสอนครูต้อง สร้างบรรยากาศ เกริ่น นำเรื่องชุมชน ชักถาม พูดคุย" คุณอังคณา วสุรวรงค์ (ประชุมกลุ่มย่อย, 29 มิถุนายน 2558)</p>	<p>ชุมชนเป็นแหล่ง เรียนรู้ เพื่อที่จะ ได้ถ่ายโอน ความรู้จากรุ่นสู่ รุ่นได้</p> <p>3. ผู้สอน นักศึกษานอก ระบบต้องจัด กิจกรรมก่อนเข้าสู่บทเรียน ที่มี ความเกี่ยวข้อง กับวิถีชุมชน และวิถี วัฒนธรรม โดย อาจจะเป็น กิจกรรมถาม ตอบจากป้ายคำ หรือ แต่งชุดหรือ สวมใส่สิ่งที่แสดง ถึงความ สอดคล้องกับ เนื้อหาบทเรียน เพื่อนำนักศึกษา นอกกระบบเข้าสู่ บทเรียนทางวิถี ชุมชน วัฒนธรรม และ ในการจัดการ</p>

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
				เรียนการสอน ก็ เชิญบุคคลสำคัญ (key man) ที่มี ความรู้ความ เข้าใจในเรื่อง ของวิถีชุมชน และวิถี วัฒนธรรม มาให้ ความรู้และ ประสบการณ์ ตรงกับนักศึกษา นอกระบบ
2.ถ้าจะให้ การนำ แนวทางนี้ ไปปฏิบัติ อย่าง ได้ผลจริง ท่านคิดว่า ควรคำนึง ถึงปัจจัย ใดบ้าง เพราะ อะไร	-	1. ผู้วิจัยต้องไม่ ลืมว่านักศึกษา นอกระบบเป็นผู้ ที่มีอายุตั้งแต่15 ปีขึ้นไป และมี อาชีพการทำงาน แล้วโดยส่วน ใหญ่ -ผู้วิจัยต้อง กำหนดหน้าที่ ของผู้ส่งเสริม และผู้สนับสนุน ว่าใครต้องทำ อะไร อย่างไร ให้ ชัดเจนเพื่อการ	-	-

ประเด็น คำถาม	ด้าน ความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	ความคิดเห็น	ตัวอย่าง	ปรับแก้ไข
		<p>นำร่างไปปฏิบัติ ได้ทันที ในทุก ระดับการทำงาน เพื่อส่งเสริม นักศึกษานอก ระบบ และ ผู้วิจัยควร ส่งเสริมความใฝ่รู้ ใฝ่เรียนให้กับ นักศึกษานอก ระบบในทุก หลักสูตรและใน ทุกระดับอายุ</p>		

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอรวิภา มงคลดาว จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ที่ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม เข้าศึกษาในระดับปริญญาโทที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี 2555 เทอมปลาย

